

คู่มือการปฏิบัติงาน
เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๕

กลุ่มมาตรการบังคับทางปกครองและแพ่ง
สำนักกฎหมาย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ชื่อหนังสือ : คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : สิงหาคม ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ : ๕๐๐ เล่ม

จำนวนหน้า : ๑๖๘ หน้า

จัดทำโดย : กลุ่มมาตรการบังคับทางปกครองและแพ่ง
สำนักกฎหมาย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์เดือนตุลา
โทรศัพท์ ๐-๒๙๙๖-๗๓๙๔ โทรสาร ๐-๒๙๙๖-๗๓๙๕

คำนำ

นับแต่ได้มีพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ใช้บังคับ หน่วยงานของรัฐจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับชั้นที่ได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้นั้น จะต้องดำเนินการตามมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการสอบสวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ยังมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานหลายประการ อันเนื่องมาจากปัญหาในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย การตีความกฎหมาย รวมทั้งวิธีการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมตามหลักกฎหมายที่บัญญัติ และมีความรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการอ้างอิง และตรวจค้นได้ง่าย กลุ่มมาตรการบังคับทางปกครองและแพ่ง สำนักกฎหมาย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงได้จัดทำหนังสือ “คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙” เพื่อให้นิติกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ในการจัดทำคู่มือฉบับนี้ได้มีการรวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา หนังสือเวียน หนังสือสั่งการ คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขั้นตอนในการดำเนินงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการทำงานต่อไป

กลุ่มมาตรการบังคับทางปกครองและแพ่ง สำนักกฎหมาย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หวังว่าคู่มือฉบับนี้จะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และสามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติและป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้ อีกทั้งยังเสริมสร้างประสิทธิภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายและปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กลุ่มมาตรการบังคับทางปกครองและแพ่ง สำนักกฎหมาย
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กรกฎาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ ๑	ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๑
๑.๑	ความเป็นมาของการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๔
บทที่ ๒	สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๗
บทที่ ๓	ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๑๕
๓.๑	เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก	๑๗
๓.๒	เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ	๒๓
บทที่ ๔	อายุความในการใช้สิทธิไล่เบี้ยเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย	๒๗
๔.๑	สิทธิไล่เบี้ยกรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ	๒๙
๔.๒	การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ	๓๑
๔.๓	การใช้มาตรการบังคับทางปกครองกรณีเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินภายในเวลาที่กำหนด	๓๓
บทที่ ๕	ขั้นตอนและการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๗
บทที่ ๖	แนวทางและแผนผังการปฏิบัติงานในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน	๕๓
๖.๑	ประเภทสำนวนกรณีการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	๕๗
๖.๒	ประเภทสำนวนกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	๖๔
๖.๓	ประเภทสำนวนกรณีคนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	๖๙
๖.๔	ประเภทสำนวนกรณีอาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	๗๔
๖.๕	ประเภทสำนวนกรณีอุบัติเหตุ	๗๗
บทที่ ๗	บทส่งท้าย	๘๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

๙๓

๑. แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (สส.๑ สส.๒)
ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐
๒. หน้าที่ของคณะกรรมการละเมิด
๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๘/ว ๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔
เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย
๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว ๑๐๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ
ในการบังคับคดี และสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่
๖. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๑๓๙ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗
เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ.๒๕๓๙ กรณีเจ้าหน้าที่ที่พักอยู่ในบ้านพักของทางราชการกระทำละเมิด
๗. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๔๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย
๘. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๖๙ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๘
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรายงานผลการติดตามลูกหนี้ของส่วนราชการ
๙. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐
เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
๑๐. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๔๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑
เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม
ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ
๑๑. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๕.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินตาม
กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ
๑๒. หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๕.๑/ว ๑๖ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๓
เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน
ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒

บทที่ ๑

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์
ของการตราพระราชบัญญัติความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

บทที่ ๑

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติ

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๑ ความเป็นมาของการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

หน่วยงานของรัฐไม่ถือว่าเป็นส่วนราชการของพระมหากษัตริย์จึงไม่สามารถใช้อำนาจแทนพระมหากษัตริย์และไม่อาจอ้างเอกสิทธิ์ใดๆ ที่จะไม่ยินยอมเข้ามาเป็นคู่ความในคดีที่เอกชนฟ้องร้องให้รับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิดของหน่วยงานนั้นๆ ได้อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้บัญญัติรับรองสิทธิในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ไว้ในมาตรา ๔๔^๑ ในช่วงเวลานั้นเอกชนสามารถฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้รับผิดชอบเป็นการส่วนตัวได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด รวมทั้งเอกชนสามารถฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบร่วมกับเจ้าหน้าที่ของตนฐานเป็นนายจ้างกับลูกจ้างได้ด้วยเช่นกัน ตามมาตรา ๔๒๕ หรือมาตรา ๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อย่างไรก็ตามเมื่อหน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดนั้นได้ในภายหลัง โดยเหตุที่ระบบความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีปัญหาในหลายประการเป็นเหตุให้ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๕๓๙ คณะรัฐมนตรีในขณะนั้นเห็นว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติราชการ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิด โดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดเสียเอง ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้เป็นการนำหลักจากกฎหมายต่างประเทศที่เห็นว่า เมื่อรัฐต้องการให้เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างมีเหตุผล ชับต่อนและรวดเร็ว หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำโดยสุจริตและเกิดข้อผิดพลาดขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดในผลแห่งการกระทำนั้น แต่จะต้องรับผิดก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกิดกับบุคคลภายนอกหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นผู้ชดเชยค่าเสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งหน่วยงานของรัฐมีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ได้เฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น ส่วนในกรณีที่การกระทำละเมิดเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายคนก็มีให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ โดยได้กำหนดใหม่ให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบเฉพาะส่วนของตน^๒ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้

^๑ อำนวย เจริญวิวัฒน์. (๒๕๔๕). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า ๕๐.

^๒ สุริยา ปานแป้น และอนุวัฒน์ บุญนันท์. (๒๕๕๖). คู่มือสอบกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า ๑๒๕-๑๓๐.

ให้กระทำได้ ฉะนั้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นอำนาจมหาชน^๓ ตามหลักกฎหมายมหาชน และเป็นการกระทำที่มุ่งดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ได้กระทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่นั่นเอง แต่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็น “กฎหมายเอกชน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์มุ่งคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ส่วนตัวของเอกชนแต่ละคนในฐานะที่เอกชนแต่ละคนมีฐานะเท่าเทียมกัน จึงได้ตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้นมาใช้บังคับ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับเฉพาะแก่หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามคำนิยามของกฎหมายฉบับนี้^๔ เท่านั้น ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท^๕ ด้วยกัน ประกอบด้วย

(๑) ส่วนราชการ ไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด^๖ และราชการส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

(๒) รัฐวิสาหกิจ ที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นต้น^๗

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้จึงไม่รวมไปถึงรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในรูปของบริษัท เช่น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือ บริษัท ไม้อัดไทย เป็นต้น

^๓ อังกูร วัฒนรุ่ง. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น หน้า ๒-๓.

^๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๑๓๑

๑๓๑

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

๑๓๑

๑๓๑

^๕ ฤทัย หงส์ศิริ. (๒๕๕๓). ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕. วารสารการพาณิชย์, ๑๕ (๒), หน้า ๕๐-๕๑.

^๖ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ให้ความเห็นว่า หน่วยงานของรัฐในราชการส่วนภูมิภาคหมายถึงจังหวัด โดยจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่ไม่หมายความถึงสถานีอนามัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และโรงพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนราชการประจำจังหวัด หรือส่วนราชการประจำอำเภอ แล้วแต่กรณี และไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล (คู่มือการใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, หน้า ๕๒-๕๓)

^๗ คณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ให้ความเห็นว่า “องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน” หรือ “ปรส.” นั้นเป็นรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากเป็นองค์การของรัฐ ซึ่งมีทุนทั้งหมดเป็นของรัฐและการดำเนินงานของ “ปรส.” ย่อมมีทั้งกำไรหรือขาดทุนได้ แต่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เนื่องจาก มีลักษณะเป็นองค์การที่ควบคุมและกำกับ การดำเนินธุรกิจหลักทรัพย์ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่รัฐกำหนด โดยไม่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเชิงธุรกิจ เช่น การผลิต การขนส่ง หรือการจำหน่ายแต่อย่างใด (คู่มือการใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมาย ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, หน้า ๕๔ และ ๖๒-๖๓)

(๓) หน่วยงานของรัฐอื่นที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศีก^๔ เป็นต้น

ดังนั้น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ รวมทั้งพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดคํานิยามของคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ขึ้นมาใหม่ โดยไม่ได้บัญญัติให้ครอบคลุม ไปถึงสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เห็นได้ว่ากฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ มีวัตถุประสงค์ในการตราพระราชบัญญัติ เพื่อมุ่งคุ้มครองเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว สำหรับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้นไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้

นอกจากนี้ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐรายใดต้องรับผิดตามกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่รายนั้นสามารถขอผ่อนชำระเงินในจำนวนที่จะต้องรับผิดชอบนั้นได้ โดยกฎหมายให้คํานึงถึงรายได้ฐานะ ครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณี ประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งระเบียบนี้ได้กำหนดให้ยกเลิกระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง ซึ่งออกตามมติของคณะรัฐมนตรี แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๓ และบรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งหนังสือเวียนกระทรวง การคลังที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ทั้งหมด และให้ใช้ระเบียบดังกล่าวแทน^๕

^๔ พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓ ให้หน่วยงานดังต่อไปนี้ เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๑๑๑

๑๑๑

(๕๘) สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย

^๕ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๓๕ ง ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

บทที่ ๒

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙

บทที่ ๒

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑ หน่วยงานของรัฐตามพ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะเห็นว่า บทบัญญัตินิยามของคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ได้มีความหมายเฉพาะซึ่งแตกต่างไปจากความหมายทั่วไป กล่าวคือ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่สร้างขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และหมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้ได้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐในลักษณะหน่วยงานของภาครัฐโดยตรงและความรับผิดทางละเมิดในเรื่องความเสียหายต่อทรัพย์สิน หน่วยงานของรัฐที่เสียหายต้องอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ กล่าวคือ ต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้น หน่วยงานของรัฐตามคำนิยามดังกล่าวจึงหมายถึงหน่วยงาน ๓ ประเภท ดังนี้

๑. หน่วยงานราชการส่วนกลาง หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค และหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

หน่วยงานราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ได้หมายถึงเฉพาะจังหวัด เท่านั้น โดยไม่รวมถึงอำเภอด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เนื่องจากไม่พบว่ามีกฎหมายใดที่บัญญัติให้อำเภอมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้ ส่วนราชการประจำจังหวัดและส่วนราชการประจำอำเภอก็ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงไม่เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เช่นเดียวกัน ตัวอย่าง เช่น ที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ที่ดินจังหวัด ฯลฯ ทั้งนี้ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๐๗/๒๕๔๑

หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. รัฐวิสาหกิจที่สร้างขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจ ที่ไม่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เช่น โรงงานยาสูบ ซึ่งสังกัดกระทรวงการคลัง และรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัด เนื่องจากได้จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน

๓. หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยในปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงาน

ของรัฐ^๖ ได้กำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไว้จำนวนทั้งสิ้น ๖๐ หน่วยงาน ดังนี้

- (๑) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (๒) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- (๓) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- (๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- (๕) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- (๖) องค์การส่งเสริมการค้าผ่านตึก
- (๗) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๘) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- (๙) สถาบันพระปกเกล้า
- (๑๐) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- (๑๑) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- (๑๒) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๑๓) สำนักงานศาลปกครอง
- (๑๔) สำนักงานศาลยุติธรรม
- (๑๕) สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์การมหาชน)
- (๑๖) สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (องค์การมหาชน)
- (๑๗) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- (๑๘) โรงเรียนมหิตลวิทย์านุสรณ์ (องค์การมหาชน)
- (๑๙) โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)
- (๒๐) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
- (๒๑) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- (๒๒) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- (๒๓) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- (๒๔) สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ
- (๒๕) แพทยสภา

- (๒๖) บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย
- (๒๗) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (๒๘) สมาเภัชกรรม
- (๒๙) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- (๓๐) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- (๓๑) หันตแพทยสภา
- (๓๒) สมากรพยาบาล
- (๓๓) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- (๓๔) สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- (๓๕) สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- (๓๖) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
- (๓๗) ชุมนุมสภา
- (๓๘) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๓๙) ธนาคารแห่งประเทศไทย
- (๔๐) สมาวิศวกร
- (๔๑) กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๔๒) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
- (๔๓) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
- (๔๔) สมาภายภาพบำบัด
- (๔๕) สมาสถาปนิก
- (๔๖) สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
- (๔๗) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ
- (๔๘) สำนักงานอัยการสูงสุด
- (๔๙) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- (๕๐) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- (๕๑) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- (๕๒) สมาเทคนิคการแพทย์

- (๕๓) กองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ
- (๕๔) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (๕๕) กองทุนประกันชีวิต
- (๕๖) กองทุนประกันวินาศภัย
- (๕๗) สภาวิชาชีพบัญชี
- (๕๘) สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย
- (๕๙) สัตวแพทยสภา
- (๖๐) กองทุนการออมแห่งชาติ

นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้องค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน และมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ในกำกับของรัฐ เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘^{๑๐}

สำหรับกรณีใดที่จะถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่หรือไม่นั้น ได้มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา เช่น องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) มีบทบัญญัติให้เป็นองค์กรของรัฐ ตามพระราช กำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งให้ทุนทั้งหมดเป็นของรัฐ และการดำเนินงานของ ปรส. ย่อมมีทั้งกำไรและขาดทุนได้ ปรส. จึงมีสถานะภาพเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดั่งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ ดังนั้น ปรส. จึงเป็นหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๒ เจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เจ้าหน้าที่ ตามนัย มาตรา ๔ เป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยที่ พระราชบัญญัตินี้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐในลักษณะเจ้าหน้าที่ของภาครัฐทุกประเภท ดังนั้น เจ้าหน้าที่ ตามคำนิยามดังกล่าวจึงหมายความว่า บุคลากรทุกประเภทที่ทำงานให้กับรัฐ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหรือจะเป็น กรรมการ และไม่จำเป็นว่าการแต่งตั้งในฐานะใด มาตรา ๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่จำเป็นจะเป็น การแต่งตั้ง ในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด เจ้าหน้าที่ ตามนัยมาตรา ๔ เป็นผู้ได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยที่พระราชบัญญัตินี้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐ ในลักษณะเจ้าหน้าที่ของภาครัฐทุกประเภท ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตามคำนิยามดังกล่าวจึงหมายความว่า บุคลากร ทุกประเภทที่ทำงานให้กับรัฐ ไม่จำเป็นจะเป็นลูกจ้างหรือจะเป็นกรรมการ และไม่จำเป็นเป็นการแต่งตั้งในฐานะใด

^{๑๐} พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ ... (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ... (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๔ ... (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ... (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๖ ... (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๖ ... (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๔๖ ... (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๗ ... (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ ... (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๔๙ ... และ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ได้นั้นจะต้องอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ การที่จะพิจารณาว่าลูกจ้างคนใดเป็น “เจ้าหน้าที่” หรือไม่นั้น อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลในสังกัดออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่องมีการกำหนดอัตราเงินเดือนการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่าง ๆ หรือระเบียบว่าด้วยลูกจ้างประจำหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจถือเป็นเจ้าหน้าที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

๒. ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ว่าจ้างให้ปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวเฉพาะงานไม่ว่าจะเป็นสัญญาจ้างเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับหน่วยงานที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากลูกจ้างกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดชอบละเมิดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๓. การกระทำละเมิด การจะพิจารณาว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการ “ละเมิด” หรือไม่นั้น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดฯ มิได้บัญญัตินิยามศัพท์คำว่า “ละเมิด” ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดฯ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๐๑/๒๕๔๘) โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ เป็นหลักทั่วไปของการกระทำที่ถือเป็น “ละเมิด” ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น การกระทำที่ถือเป็น “ละเมิด” มีหลักเกณฑ์ ๓ ประการ ๑. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ๒. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ๓. บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

บทที่ ๓

ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

บทที่ ๓

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่สังกัดหน่วยงานของรัฐมี ๒ ประเภท ดังนี้

๓.๑ เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก บังคับตามมาตรา ๘^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ กล่าวคือ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้นไปก่อน แล้วหน่วยงานของรัฐค่อยมาเรียกคืนจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้ หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนั้นการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานรัฐต่อบุคคลภายนอก แบ่งเป็น ๒ กรณี ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑.๑ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๕)^{๑๒} ซึ่งในการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาให้ได้ว่า

- เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
- เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

เช่น เจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ของทางราชการไปติดต้องงานราชการแล้วเกิดอุบัติเหตุชนรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลแห่งละเมิดนั้น โดยบุคคลภายนอกหรือประชาชน ผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยตรงไม่ได้ หรือกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจไล่จับผู้ร้ายแล้วเกิดการยิงต่อสู้กัน กระสุนปืนพลาดเป้าหมายไปถูกประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต กรณีเช่นนี้ หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

^{๑๑} พระราชบัญญัติกำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

^{๑๒} พระราชบัญญัติกำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

ในผลแห่งละเมิดนั้นต่อบุคคลภายนอก หรือประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งผู้ได้รับความเสียหายสามารถร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

๑.๒ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐเกิดขึ้นจากการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๖)^{๑๓}

กรณีนี้ เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดเป็นการเฉพาะตัวต่อผู้เสียหาย หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิดหรือไม่อาจถูกผู้เสียหายฟ้องได้

ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาจากพฤติกรรมการกระทำ ซึ่งจะต้องเป็นการทำที่เป็นการส่วนตัวโดยแท้ ตัวอย่างเช่น พนักงานไปรษณีย์จอดรถเก็บจดหมายข้างทาง ตำรวจบอกว่าจอดไม่ได้เนื่องจากเป็นชั่วโมงเร่งด่วน พนักงานไปรษณีย์ไม่พอใจออกรถอย่างแรงเป็นเหตุให้รถชนตำรวจหัวฟาดพื้น การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการกระทำส่วนตัวโดยแท้ หรือกรณีเจ้าหน้าที่มีเจตนาทุจริตยกเอาทรัพย์สินของทางราชการไปเป็นของส่วนตัว หรือเอารถของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวและในระหว่างนั้นเกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการเสียหาย หรือกระทำการใด ๆ ให้ทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐเสียหายอันไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เช่นเดียวกับเอกชนกระทำละเมิด

แต่หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจออกเวรแล้วไปตลาดและประสบเหตุคนทะเลาะวิวาทกันอยู่แล้วเข้าไปจับเหตุ และเกิดปิ่นลั่นไปถูกชาวบ้านในบริเวณนั้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเข้าไปจับเหตุดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากตำรวจมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดหรือระงับเหตุซึ่งหน้าได้ สามารถทำได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๑.๓ การไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด

ในการไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับหน่วยงานของรัฐ สิทธิไล่เบียดของหน่วยงานของรัฐเอากับเจ้าหน้าที่ของตนเป็นไปตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง^{๑๔} กล่าวคือ กรณี

^{๑๓} พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัวในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

^{๑๔} พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลัง

เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ สิทธิไต่เบี่ยของหน่วยงานของรัฐที่จะไต่เบี่ยเอาากับเจ้าหน้าที่ของตนเพื่อให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน สามารถไต่เบี่ยได้ เฉพาะกรณีที่การกระทำละเมิดนั้นได้ “กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” เท่านั้น ซึ่งเห็นได้ว่ากรณีเจ้าหน้าที่กระทำไปโดยประมาทเลินเล่อไม่ถึงขั้นร้ายแรง หน่วยงานของรัฐไม่สามารถไต่เบี่ยเอาจากเจ้าหน้าที่นั้นได้ ส่วนอย่างไรเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป ซึ่งความประมาทเลินเล่อนั้นเป็นการกระทำที่มีโทษโดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผล แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ซึ่งการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะมีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้นได้กระทำไปโดยความระมัดระวังที่เพียงพอไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นได้ หรือหากใช้ความระมัดระวังสักเล็กน้อยก็อาจป้องกันความเสียหายได้

ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าหน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิได้รับเงินคืนเต็มจำนวนความเสียหาย เพราะการกำหนดจำนวนเงินหรือความรับผิดชอบนั้นมาตรา ๘ วรคสอง และวรรคสามบัญญัติไว้ว่า สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้ ดังนั้นความเสียหายที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบนั้น หน่วยงานของรัฐที่เสียหายจะต้องกำหนดโดยนำความบกพร่องของตนมาหักออกจากความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ด้วย กล่าวคือถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ หรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม หรือหากเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวหน่วยงานของรัฐมีส่วนบกพร่องอยู่ด้วย ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย เช่น รถที่เจ้าหน้าที่นำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมและมีการแจ้งซ่อมหลายครั้งแล้ว แต่หน่วยงานของรัฐไม่มีงบประมาณในการจัดซ่อม ต่อมาเกิดอุบัติเหตุอันเนื่องจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ซึ่งถ้าหากรถยนต์ดังกล่าวอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้นคงไม่เสียหายร้ายแรงดังที่เกิดขึ้น หรือหลักบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน หลักความใกล้ชิดกับความเสียหาย หรือหลักจำนวนมูลค่าความเสียหายเทียบกับศักยภาพในการชดใช้ของเจ้าหน้าที่ เช่น การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายเป็นเงินจำนวน ๑๐๐ ล้านบาท เจ้าหน้าที่ยอมไม่มีเงินเพียงพอที่จะชดใช้เต็มจำนวนของความเสียหายได้อย่างแน่นอน หรือกรณีพนักงานขับรถยนต์ชนบุคคลภายนอกต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีเงินเดือนเพียงเดือนละ ๗,๐๐๐ บาท หรือ กรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำของบุคคลหลายกลุ่ม เช่น คณะกรรมการตรวจรับพัสดุเจ้าหน้าที่พัสดุและผู้บริหารซึ่งเป็นผู้อนุมัติหรืออนุญาตให้ดำเนินการ ซึ่งบุคคลแต่ละกลุ่มและแต่ละคนมีพฤติกรรมการทำความผิดแตกต่างกันหากจะให้ชดใช้เงินเต็มจำนวนที่ทางราชการจ่ายไปย่อมต้องมีการพิจารณาจำนวนเงินที่เหมาะสม

๑.๔ ผู้เสียหายหรือบุคคลภายนอกสามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ได้ ๒ ทาง คือ

๑.๔.๑. การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล

ผู้เสียหายหรือบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐก่อน โดยหากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรง ซึ่งจะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ (มาตรา ๖) แต่หากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐโดยตรงจะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา ๕)

กรณีนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้อธิบายหลักในเรื่องนี้ไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๔๒๑/๒๕๔๓ กรณีนาย ส. ลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์บรรทุกน้ำ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และนาย ป. ลูกจ้างประจำตำแหน่งคนงานทำหน้าที่รดน้ำต้นไม้ริมถนน ในระหว่างการขับรถยนต์บรรทุกน้ำออกไปปฏิบัติหน้าที่ได้เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลอย่างกะทันหัน นาย ส. จึงห้ามล้อรถยนต์บรรทุกน้ำอย่างแรงทำให้รถยนต์บรรทุกน้ำพลิกคว่ำได้รับความเสียหาย นาย ส. ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ส่วนนาย ป. ได้รับบาดเจ็บสาหัส กรณีดังกล่าวถือว่า นาย ส. พนักงานขับรถยนต์บรรทุกน้ำซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ กทม. กระทำละเมิดต่อนาย ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ กทม. เช่นกัน เมื่อนาย ป. มิได้มีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดและเป็นผู้ได้รับความเสียหาย จากการกระทำละเมิดของนาย ส. นาย ป. จึงเป็น “ผู้เสียหาย” และมีสิทธิเรียกร้องให้ กทม. ตันสังกัดของนาย ส. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้

อายุความในการใช้สิทธิของผู้เสียหาย

ผู้เสียหายสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่งคือ จะต้องฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อย่างไรก็ตามการใช้สิทธิเรียกร้องตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะดังกล่าวข้างต้น จะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความทั่วไปตามมาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่มูลละเมิดมีอายุความสิบปีนับแต่วันทำละเมิดด้วย

ศาลปกครองสูงสุดได้อธิบายหลักไว้ว่า เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง กล่าวคือ ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีต่อศาลขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่งภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดทางหนึ่ง กับผู้เสียหายอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ตนอีกทางหนึ่ง และแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า

ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนภายในระยะเวลาเท่าใด แต่ก็เป็นที่เห็นได้จากเหตุผลของเรื่องว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล^{๑๕}

๑.๔.๒ การใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๑๑

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ต้องออกไปรับคำขอให้แก่ผู้เสียหายไว้เป็นหลักฐานและจะต้องพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้าและเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยก็สามารถนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ และหากผู้เสียหายไม่พอใจคำวินิจฉัยอีกก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความแจ้งการวินิจฉัย

เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ฯ ได้ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะเลือกใช้วิธียื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ แทนที่จะต้องไปใช้วิธีฟ้องคดีหน่วยงานของรัฐต่อศาล ซึ่งอาจต้องใช้เวลาอันพอสมควรและเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนที่ถูกกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งบางครั้งค่าสินไหมทดแทนอาจจะเป็นเงินจำนวนเพียงไม่กี่พันบาท ซึ่งหากจะต้องไปฟ้องคดีต่อศาลก็จะไม่คุ้มค่าทนายความและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

ทั้งนี้ หากผู้เสียหายได้นำคดีไปฟ้องต่อศาลแล้ว และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลถือว่าผู้เสียหายได้เลือกใช้สิทธิในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะได้มีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทนอีก หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องรับคำขอนั้นไว้พิจารณาเนื่องจากการที่ให้ทั้งหน่วยงานของรัฐ และศาลพิจารณาเรื่องที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกันอาจทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดที่แตกต่างกันได้^{๑๖}

วิธีการยื่นคำขอ

ในการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนนั้น สามารถทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. ยื่นคำขอด้วยตัวเอง
๒. ยื่นคำขอทางจดหมาย กรณีเช่นนี้ให้ตอบไปรับคำขอโดยจดหมายเช่นกัน

กรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานนั้น ๆ รับเรื่องไว้ก่อน (จะปฏิเสธไม่ได้) แล้วให้ส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือกระทำละเมิด เมื่อส่งเรื่องแล้วต้องแจ้งต่อผู้เสียหายที่มายื่นคำขอว่าผู้ที่กระทำละเมิดนั้นคือใคร เพื่อผู้เสียหายสามารถติดตามเรื่องได้ต่อไป โดยเริ่มนับเวลาในการพิจารณาคำขอ ๑๘๐ วัน จากวันที่หน่วยงานที่กระทำละเมิดได้รับเรื่อง

^{๑๕} คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๓๓/๒๕๔๕

^{๑๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ ๖๐๓/๒๕๕๑

กรณีผู้เสียหายส่งคำขอทางไปรษณีย์และได้รับใบตอบรับของไปรษณีย์ ใบตอบรับของไปรษณีย์ไม่ใช่ใบรับคำขออันเป็นหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออกให้ เป็นแต่เพียงหลักฐานทางไปรษณีย์ว่าได้มีการส่งซองเอกสารทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้รับแล้วเท่านั้น มิได้บ่งบอกว่าเอกสารในซองเป็นอะไร^{๑๗}

สาระสำคัญของใบรับคำขอ

สาระสำคัญในใบรับคำขอของหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนฯ ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ตายตัว แต่ทั้งนี้ ควรจะต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ชื่อหน่วยงานที่รับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทน
๒. เรื่องที่ขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทน
๓. วันเดือนปี ที่รับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทน
๔. ชื่อผู้ยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทน
๕. จำนวนเงินที่ขอให้ชดเชย
๖. ลายมือชื่อผู้รับคำขอ

กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอ

ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้คำสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันกระทำความผิด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙) ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น หากผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอผู้เสียหาย ซึ่งไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ไม่มีสิทธินำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ เพราะถือว่าเป็นการฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอของหน่วยงานรัฐ

ในการพิจารณาคำขอของหน่วยงานของรัฐนั้น ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน ดังนั้น เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอจากผู้เสียหายแล้วจะต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และหากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้พิจารณาแล้ว และเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า และจะต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือที่กำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกได้ แต่ไม่เกิน ๑๘๐ วัน

ในกรณีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า เมื่อกฎหมายได้กำหนดกระบวนการพิจารณาระยะเวลาการพิจารณาและภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอไว้โดยชัดแจ้ง หากหน่วยงานของรัฐ

^{๑๗} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๑/๒๕๔๗

ไม่ปฏิบัติ ย่อมถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด จึงต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดนั้น^{๑๔}

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริง ให้กำหนดค่าเสียหาย และส่งคำสั่งนั้นให้แก่ผู้เสียหายที่ยื่นคำร้อง ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนไม่ต้องรับผิดชอบให้ยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ

เมื่อผู้เสียหายได้รับแจ้งผลการพิจารณาจากหน่วยงานของรัฐแล้ว และไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวให้ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้ ซึ่งอาจเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับการวินิจฉัย

๓.๒ เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ เป็นไปตามความในตามมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ กล่าวคือ หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานนำบทบัญญัติกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๘ มาบังคับใช้โดยอนุโลม กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะให้แก่เจ้าหน้าที่ และต้องดูว่าความเสียหายเกิดจากความบกพร่องหรือความผิดของหน่วยงานด้วยหรือไม่ หรือเกิดจากระบบการดำเนินการส่วนรวมของทางราชการหรือไม่ เช่น การวางระบบการทำงานของทางราชการหละหลวม เป็นช่องทางหรือเป็นโอกาสให้สามารถกระทำการทุจริตได้โดยง่ายหรือไม่

แต่หากกรณีมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เมื่อกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ ต้องรับผิดชอบจำนวนความเสียหาย และกรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนให้ร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

ไม่นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ

กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น (แต่เดิมก่อนกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่บังคับใช้ หากการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่ทั้งหลายนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฉบับนี้ ให้ความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการกระทำละเมิด แต่เป็นเพียงผู้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ชดเชยแต่เฉพาะในส่วนของตนเองเท่านั้น) เช่นในฐานะผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลยอาจต้องรับผิดชอบใช้เพียงอัตราร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายเท่านั้นก็เป็นไปได้ หรือหากอยู่ในฐานะที่ยากแก่การควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวอาจไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายเลย หรือชดเชยอัตราน้อยที่สุดก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

^{๑๔} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๕๔/๒๒๕๕๑

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๑. ผู้บังคับบัญชาลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมไว้ล่วงหน้าและไม่ทำลายใบเสร็จดังกล่าวก่อนที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น จนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำใบเสร็จไปเรียกเก็บเงินเพื่อประโยชน์ส่วนตน ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๑๙}

๒. การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างทั้งที่ผู้รับจ้างไม่ได้ดำเนินการตามที่กำหนดในสัญญาเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๒๐}

๓. การที่เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์ของทางราชการ และนำรถไปจอดไว้ที่พัสดุได้เฉพาะกรณีจำเป็นเร่งด่วน หรือที่จอดรถของทางราชการไม่ปลอดภัย โดยจอดรถไว้นอกรั้วบริเวณหน้าบ้านพัก ทั้งที่สามารถนำรถยนต์เข้าไปจอดภายในบ้านพัก เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการสูญหาย ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๒๑}

๔. กรณีเจ้าหน้าที่ขออนุญาตใช้รถยนต์ และขออนุญาตนำรถของทางราชการมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตน ทราบว่าพนักงานขับรถไม่นำรถมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตนภายในเวลาอันสมควร แต่มิได้เอาใจใส่ติดตามรถยนต์กลับคืนมาให้เพียงพอตามวิสัยและพฤติการณ์ที่ผู้ควบคุมรถพึงกระทำ และมีได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นเหตุให้พนักงานขับรถนำรถไปใช้จนเกิดอุบัติเหตุ ถือว่าความเสียหายส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ควบคุมรถจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๕๐^{๒๒}

๕. การที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรและเงินผลประโยชน์ของรัฐ ไม่จัดทำสมุดทะเบียนคุมเช็ค ตามระเบียบของทางราชการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุจริตยกยอกเงิน ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๒๓}

๖. การที่กรรมการตรวจการจ้างทำรายงานเสนอผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการเพิ่มหรือลดงาน ตามสัญญาจ้างก่อสร้างอาคาร โดยไม่เป็นไปตามระเบียบ และไม่ตรวจสอบราคาที่แท้จริง จนเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย เนื่องจากงานส่วนที่ลดมีราคาสูงกว่างานส่วนที่ผู้รับจ้างต้องทำเพิ่ม ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๒๔}

๗. การที่เลขานุการไม่ตรวจสอบใบเบิกเงินที่ผู้ช่วยเลขานุการนำเสนอ จนเป็นเหตุให้เกิดการทุจริตยกยอกเงินของทางราชการไป ย่อมเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๒๕}

^{๑๙} คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๒๘๗/๒๕๔๕

^{๒๐} คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่นที่ ๑๓๓/๒๕๕๑

^{๒๑} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๔๖๒/๒๕๕๑

^{๒๒} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๔๕/๒๕๕๑

^{๒๓} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๒/๒๕๕๒ อ. ๗๓/๒๕๕๐ อ. ๔๕๖/๒๕๕๐

^{๒๔} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๓/๒๕๔๘

^{๒๕} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๑๔/๒๕๔๕

๘. การที่มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินของทางราชการ โดยไม่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานทั้งปวงที่ปรากฏพิรุณโดยชัดแจ้ง ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๙. การที่กรรมการตรวจรับสินค้าลงชื่อตรวจรับสินค้า โดยไม่ได้ตรวจสินค้าจริง เนื่องจากได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับสินค้าไปพร้อมกับการต้องทำหน้าที่เฝ้ารักษาการณ์หน้าประตูเรือนจำ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่ไม่อาจละทิ้งได้ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ด้วยเหตุที่ ความเสียหายส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของระบบงาน จึงต้องหักส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่^{๒๖}

๑๐. การนำรถยนต์ของทางราชการไปเก็บรักษาที่บ้านพักของตนเป็นประจำทุกวัน โดยสถานที่ดังกล่าว ไม่มีรั้วรอบขอบชิด เป็นเส้นทางสาธารณะที่คนทั่วไปใช้ร่วมกันและไม่มีการจัดเวรยาม จนเป็นเหตุให้รถยนต์ถูกขโมยไป ถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๒๗}

ตัวอย่างกรณีที่ไม่ถือว่ากระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

ผู้ฟ้องคดีพาคณะเจ้าหน้าที่เดินทางกลับจากไปราชการถึงสำนักงานแล้ว ถือว่าเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ต่อมา นาย ส. พนักงานขับรถยนต์ไปส่งครูสตรีที่ไม่มีพาหนะกลับบ้าน และนำรถยนต์ดังกล่าวไปจอดเก็บไว้ที่บ้านพักของนาย ส. แล้วรถยนต์สูญหายไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่^{๒๘}

การหักส่วนความเสียหาย

ในการหักส่วนความเสียหายเป็นการคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เช่น

เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนรถยนต์ของบุคคลภายนอกเนื่องจากระบบเบรกของรถราชการไม่ทำงานอันสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีได้จัดให้มีการบำรุงรักษารถยนต์คันดังกล่าว ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ปกติ หรือในกรณี ระบบการฝึกงานของหน่วยงานบกพร่องโดยส่งเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ไปปฏิบัติงานในขณะที่ยังมิได้จัดให้มีการฝึกงานอย่างเพียงพอให้ปฏิบัติงานได้ ในระดับหนึ่งก่อน

กรณีตามตัวอย่างดังกล่าว หน่วยงานของรัฐต้องหักส่วนแห่งความรับผิดชอบและความบกพร่องดังกล่าวออก ด้วยการพิจารณาว่าการละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากัน และควรกำหนดสัดส่วนต่อกันเท่าใด ดังนั้นหากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เมื่อได้หักส่วนความรับผิดชอบดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่จะต้องชดใช้แล้ว ค่าเสียหายที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมดังกล่าว ถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐตามนโยบาย ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ฯ จึงตกเป็นพัวพันแก่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

^{๒๖} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๓๘-๓๓๕/๒๕๔๕

^{๒๗} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๖๒/๒๕๔๕

^{๒๘} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๓๑/๒๕๔๕

บทที่ ๔

อายุความในการใช้สิทธิไล่เบียด
เพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย

บทที่ ๔

อายุความในการใช้สิทธิไล่เบียดเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย^{๒๕}

ในการใช้สิทธิไล่เบียดเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นไม่ว่าจะเป็นค่าสินไหมทดแทนตามคำขอของบุคคลภายนอก หรือค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษาของศาล เมื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินไปแล้วสามารถไล่เบียดให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้แก่ตนได้ภายในกำหนดระยะเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่จ่ายเงินไป แม้จะเกินกำหนดอายุความ ๑๐ ปี นับแต่เหตุเกิดก็สามารถไล่เบียดได้แต่ต้องภายในกำหนดระยะเวลา ๑ ปี ดังกล่าว เพราะเป็นการรับช่วงสิทธิจากบุคคลภายนอกมาไล่เบียด

๔.๑ สิทธิไล่เบียดกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ^{๒๖}

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ แล้วเกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ กฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานนำบทบัญญัติกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๘ มาบังคับใช้โดยอนุโลม กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำไปโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงต้องรับผิดชอบ โดยต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะให้แก่เจ้าหน้าที่ และต้องดูอีกว่าความเสียหายเกิดจากความบกพร่องหรือความผิดของหน่วยงานด้วยหรือไม่ หรือเกิดจากระบบการดำเนินการส่วนรวมของทางราชการหรือไม่ เช่น การวางระบบการทำงานของทางราชการไม่รัดกุม เป็นช่องทางหรือเป็นโอกาสให้สามารถกระทำการทุจริตได้โดยง่าย

กรณีมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ต้องรับผิดชอบเมื่อกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ ต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนความเสียหาย และหากการกระทำละเมิดนั้นเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนให้ร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย

อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่ว่าจะเป็นค่าสินไหมทดแทนตามคำขอของบุคคลภายนอกหรือค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษา เมื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินไปแล้วสามารถไล่เบียดให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้แก่ตนได้ภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่จ่ายเงินไป แม้จะเกินกำหนดอายุความ

^{๒๕} พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายสิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

^{๒๖} พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงาน ของรัฐเห็นว่าไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

๑๐ ปี นับแต่เหตุเกิดก็สามารถไต่เบี่ยงได้แต่ต้องภายในกำหนด ๑ ปี ดังกล่าว เพราะเป็นการรับช่วงสิทธิจากบุคคลภายนอกมาไต่เบี่ยง^{๓๑}

ส่วนอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐนั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนด ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งอายุความ ๒ ปี ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง^{๓๒} นั้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือกรณีไม่ใช้การกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม ถือว่าอยู่ในบังคับอายุความ ๒ ปี ตามมาตรา ๑๐ ทั้งสิ้น

ดังนั้นในการเริ่มนับอายุความนั้น ต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ ซึ่งในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดทางละเมิด เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอรายงานการสอบสวนที่ได้ระบุตัวผู้จะต้องรับผิดไว้แล้วต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ โดยปกติศาลจะถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้รับทราบรายงานการสอบสวนดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับอายุความ หรือในกรณีอายุความ ๒ ปี ที่จะเริ่มนับกรณีมีผู้ต้องรับผิดต้องนับแต่ผู้แต่งตั้งลงนามเห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และต้องออกคำสั่งเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ทันภายใน ๒ ปี ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๕/๒๕๕๐ โจทก์เป็นนิติบุคคลโดยเป็นกรมในรัฐบาล มีอธิบดีเป็นผู้แทนการนับอายุความละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่อธิบดีผู้แทนโจทก์ รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน น. เป็นนายช่างแขวงทาง ซึ่งเป็นเพียงข้าราชการในกรมของโจทก์เท่านั้น ไม่ใช่ผู้แทนของโจทก์ แม้ น. จะรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ แล้วแต่อธิบดีผู้แทนโจทก์ทราบเรื่องดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ จึงถือได้ว่าโจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ นับถึงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันฟ้อง ยังไม่พ้นกำหนด ๑ ปี คดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๕๖/๒๕๓๘ กองทัพบกโจทก์เป็นนิติบุคคล มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้แทนมีอำนาจบังคับบัญชาและรับผิดชอบจึงเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๕ หรือที่แก้ไขใหม่มาตรา ๗๐ การที่กองบัญชาการควบคุมกองพลทหารราบที่ ๔ ส่วนราชการของโจทก์มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงและมีการรายงานเหตุการณ์เสียชีวิตของนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้โจทก์ทราบตลอดจนมีการทำบันทึกเรื่องค่าเสียหายจะถือว่าโจทก์

^{๓๑} พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๘ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายสิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

^{๓๒} พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๐ วรรค ๒ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

ทราบไม่ได้ กรณีต้องถือว่าโจทก์เพิกทราบเหตุและตัวผู้ต้องรับผิดชอบ เมื่อผู้บัญชาการทหารบกได้ทราบรายงาน และลงนามอนุมัติให้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสาม

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๖๑๘/๒๕๔๓ กรณีผู้อำนวยการองค์การสะพานปลา ไม่อยู่เพราะไปต่างประเทศ ผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาจะมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้หรือไม่ และจะถือว่าองค์การสะพานปลาถึงถึงการละเมิดนั้นหรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า ข้อ ๔ แห่งข้อบังคับ องค์การสะพานปลาว่าด้วยระเบียบบริหารและแบ่งส่วนงาน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๓ กำหนดว่า ในกรณี ผู้อำนวยการไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน ประกอบกับ คำสั่งองค์การสะพานปลา ที่ ๒๙/๒๕๔๓ เรื่องมอบหมายให้รองผู้อำนวยการปฏิบัติงานแทนผู้อำนวยการ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเรื่องการรักษาการแทนไว้ โดยให้รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารรักษาการแทนตามลำดับ ดังนั้น ผู้รักษาการแทนย่อมมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้ และหากในรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้ระบุเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้ ย่อมถือได้ว่าองค์การสะพานปลาได้รู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ตามนัยมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบทางละเมิดฯ

ทั้งนี้ หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามที่มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิด ฯ ๒๕๓๙ ได้กำหนดไว้ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐย่อมสิ้นสุดลง กรณีนี้ศาลปกครองสูงสุด ได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า เมื่อหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวแล้ว จึงเป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กรณีกระทรวงการคลังเห็นว่าต้องรับผิดชอบ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังได้ตรวจสอบแล้ว มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่นั้นต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องนั้นมีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานรัฐ มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ อายุความในการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินจะมีเพียง ๑ ปี นับแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง แต่การออกคำสั่งดังกล่าวต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันเกิดเหตุ

๔.๒ การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ (มาตรา ๑๒)^{๓๓} โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล แต่ถ้าไม่ใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่

^{๓๓} พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

หน่วยงานของรัฐต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลตามปกติ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจะเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของหน่วยงานใด

การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ยื่นไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนั้นเพราะเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวที่หน่วยงานของรัฐสั่งนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจเป็นเพราะเห็นว่า การกระทำของตนไม่ได้เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเป็นการกระทำที่ต้องรับผิดชอบแต่จำนวนเงินที่ต้องชดใช้นั้นไม่เป็นธรรม หรือ คำสั่งนั้นไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้โดยหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขในการอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ถูก ออกคำสั่งนั้นจะต้องอุทธรณ์ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว (ตามมาตรา ๔๔)^{๓๔}

แต่หากหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งโดยไม่ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่ามีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ใดภายในระยะเวลาเท่าใดแล้ว ระยะเวลาการอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นจะขยายออกเป็น หนึ่งปี นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้ยื่นได้รับคำสั่งทางปกครอง (ตามมาตรา ๔๕)^{๓๕}

โดยอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิง ประกอบด้วย และเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจทบทวนคำสั่งได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาข้อกฎหมาย หรือขั้นตอนตามกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จึงสามารถยกเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว ขึ้นอุทธรณ์ได้ โดยเจ้าหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

หากเจ้าหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการ เปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย แต่หากเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็น พร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

^{๓๔} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๕

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายใน ฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้ผู้กระทำความผิดคำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองเว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง

^{๓๕} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๕

มาตรา ๔๕ ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ พิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

อำนาจในการพิจารณาคำอุทธรณ์ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่องอำนาจการพิจารณาคำอุทธรณ์นี้ ประกอบกับเรื่องนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตอบข้อหารือไว้ว่า ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทส่วนราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย^{๓๖}

อายุความที่เจ้าหน้าที่จะต้องไปฟ้องต่อศาลปกครองนั้นมีกำหนดภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่หากคำสั่งที่เรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ได้แจ้งสิทธิตามข้อ ๑๙ ระยะเวลาในการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครอง ให้ขยายเป็นหนึ่งปีตั้งแต่วันที่รับคำสั่ง ตามมาตรา ๕๐ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ตัวอย่างเช่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือยื่นอุทธรณ์คำสั่งชดใช้เงินต่อผู้ถูกฟ้องคดีโดยยื่นทางไปรษณีย์ เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะรอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อน หรือรอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาคำอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง แต่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้รอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์หรือรอให้พ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน และขณะที่ยื่นฟ้องคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดียังมิได้รับหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าว กรณีนี้จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้มีการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สิทธิในการฟ้องคดีจึงยังไม่เกิดขึ้น^{๓๗}

๔.๓ การใช้มาตรการบังคับทางปกครองกรณีเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินภายในเวลาที่กำหนด

เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งให้ชำระเงินภายในระยะเวลาเท่าใด ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ชำระ หน่วยงานของรัฐก็จะออกหนังสือเตือนให้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าไม่ชำระอีกก็ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาด เพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไป ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ ที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับชำระหนี้ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้มีคำบังคับให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^{๓๘}

^{๓๖} ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๖๘/๒๕๕๑

^{๓๗} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๖๑/๒๕๕๓

^{๓๘} พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕๗ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้

บทสรุป

กรณีการชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือการไล่เบียด (กรณีที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ/บุคคลภายนอกและเจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง) คือ

(๑) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดหลายคน ไม่ใช้หลักลูกหนี้ร่วม

(๒) ไม่ต้องชดเชยเต็มจำนวนก็ได้ จะมีเพียงใดให้คำนึงถึง

- ระดับความร้ายแรงในการกระทำ และ
- ความเป็นธรรม ในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์

(๓) การหักส่วนความรับผิดชอบออกด้วย กรณีเกิดจาก

- ความผิด/ความบกพร่อง ของหน่วยงานของรัฐ
- ระบบการดำเนินงานส่วนรวม

(๔) กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ ไม่สามารถชำระหนี้ได้

- ให้พิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสม
- ห้ามฟ้องเจ้าหน้าที่เป็นคดีล้มละลาย

(๕) กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบตาย

- ให้รับดำเนินการฟ้องผู้จัดการมรดก/ทายาท

(๖) อายุความในการไล่เบียดและใช้สิทธิฟ้องร้องต่อศาลได้มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิด ฯ ซึ่งแตกต่างจากอายุความทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้

(ก) อายุความไล่เบียดตามมาตรา ๙ แยกผู้ใช้สิทธิในการไล่เบียดได้ ๒ ประการ ดังนี้

- **อายุความ ๑ ปี** นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้ชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิไล่เบียดหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่รายนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ แต่การกระทำละเมิดนั้นไม่ได้เกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรายนั้นได้ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว เจ้าหน้าที่ดังกล่าวก็ชอบที่จะได้รับชดเชยเงินจำนวนดังกล่าวคืนจากหน่วยงานของรัฐ

- **อายุความ ๑ ปี** นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่รายนั้นให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกระทำละเมิด

ผู้ขึ้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ขึ้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และได้กำหนดจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘ แล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงินคืนได้

(ข) อายุความเรียกร้องของหน่วยงานของรัฐต่อเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ เป็นอายุความในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ว่าการกระทำละเมิดดังกล่าวเจ้าหน้าที่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่หรือนอกการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- อายุความ ๒ ปี กรณีเกิดความเสียหายขึ้นและหน่วยงานของรัฐได้ตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงแล้ว ได้วินิจฉัยว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเจ้าหน้าที่รายหนึ่งหรือหลายรายจะต้องรับผิดชอบ กรณีนี้ก็ถือว่าในวันดังกล่าวเป็นวันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการกระทำละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งสิทธิของหน่วยงานของรัฐจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดที่มีกำหนดสองปีจะเริ่มนับ สาเหตุที่กฎหมายได้กำหนดอายุความไว้นานกว่าอายุความละเมิดทั่วไปก็เนื่องจากหลังจากหน่วยงานของรัฐมีคำวินิจฉัยแล้วหน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานกระทรวง การคลังเพื่อพิจารณาและมีความเห็นก่อนหน่วยงานของรัฐจะดำเนินการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ทันทีไม่ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องกำหนดอายุความให้นานกว่าอายุความละเมิดทั่วไป

- อายุความ ๑ ปี กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้วินิจฉัยว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ว่า เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบเนื่องจากไม่เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ต่อมาได้รายงานไปยังกระทรวงการคลัง และกระทรวงการคลังกลับเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้น อายุความที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิฟ้องต่อศาลเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะมีเพียงหนึ่งปี

- การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองไว้ กล่าวคือ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดชำระเงินภายในระยะเวลาเท่าใดแล้ว และเจ้าหน้าที่นั้นไม่ชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ถูกต้องครบถ้วน หน่วยงานของรัฐก็ชอบที่จะออกหนังสือเตือนให้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าไม่ชำระอีกก็ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาด เพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไป ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับชำระหนี้ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้มีการบังคับให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ

บทที่ ๕

ขั้นตอนและการปฏิบัติตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙

บทที่ ๕

ขั้นตอนและการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยระเบียบดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ไว้โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติตั้งแต่เกิดความเสียหายจนถึงเมื่อถูกฟ้องคดีและการไล่เบี้ย ซึ่งระเบียบนี้ได้มีคำจำกัดความที่สำคัญ ๆ จำนวน ๓ คำ คือคำว่า เจ้าหน้าที่ ผู้เสียหาย และผู้แต่งตั้ง จึงต้องทำความเข้าใจกับคำจำกัดความเหล่านี้เสียก่อนเพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดต่อไป

เจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด รวมถึงบุคลากรทุกประเภทที่ทำงานให้กับรัฐ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหรือกรรมการ และไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะใด

ความเสียหาย หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดทั่ว ๆ ไป แต่ไม่รวมถึงการออกคำสั่งหรือกฎ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีคำสั่งปลดผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นการออกคำสั่ง หากมีการเรียกร้องขึ้นมาไม่ต้องตั้งกรรมการสอบสวนละเมิด) ตัวอย่างความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดทั่ว ๆ ไป เช่น

๑. ความเสียหายที่เกิดจากการตรวจรับการจ้าง/ตรวจรับพัสดุไม่ครบ
๒. ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต/ไม่ปฏิบัติตามระเบียบทางการเงิน
๓. ความเสียหายจากอุบัติเหตุ/ทรัพย์สินสูญหาย เสียหาย

ผู้แต่งตั้ง คือ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ตั้งกรรมการสอบสวนละเมิด (ผู้แต่งตั้งในส่วนกลาง คือ อธิบดี และ ผู้แต่งตั้งในส่วนภูมิภาค คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด)

สำหรับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หมายถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย

ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง หรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ผู้มีอำนาจแต่งตั้งฯ ของแต่ละหน่วยงานร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

แนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
๒. กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

๕.๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ฯ ข้อ ๖^{๓๕} ได้กำหนดให้ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ดังนี้

ก. กระทรวง ทบวง กรม (ส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค) และ

ข. ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่น ฯ

เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใดไม่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐแห่งนั้นจะเป็นผู้กระทำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายขึ้น มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑.๑ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรับรายงานผู้บังคับบัญชาลำดับชั้นโดยด่วน และให้ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นรายงานตามลำดับชั้น จนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ตามนัย ข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ฯ^{๓๖}

๑.๒ เมื่อหน่วยงานได้รับรายงานและไม่ทราบแน่ชัดว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นหรือไม่ หรือความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่ เช่น กระจกรถราชการแตกโดยไม่ทราบสาเหตุ ก็ให้มีการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และหากเห็นว่า

๑.๒.๑ มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๑.๒.๒ ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ก็ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แต่ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาหรือที่กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาว่าสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือไม่ ทั้งนี้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดฯ ข้อ ๑๒^{๓๗}

กรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การ

^{๓๕} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๖ ในหมวดนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่

^{๓๖} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๗ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้าและให้มีการรายงานตาม ลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

^{๓๗} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๒ ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ไม่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในเวลาอันควร หรือแต่งตั้งคณะกรรมการโดยไม่เหมาะสม ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรือ รัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าว มีอำนาจแต่งตั้ง คณะกรรมการหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ๒ ข้อ ๘^๒ ได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทน ที่ผู้นั้นต้องชดใช้ (ส่วนการพิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายนั้น ในทางปฏิบัติให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ได้ทรัพย์สินดังกล่าว เป็นเจ้าของทรัพย์สิน) ตัวอย่างเช่น กรณีทรัพย์สินของโรงพยาบาลประจำจังหวัด ซึ่งจัดซื้อโดยงบประมาณ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจึงเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และมี อำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และมีอำนาจฟ้องคดี ในกรณีผู้กระทำ ละเมิดต่อทรัพย์สินดังกล่าว ส่วนผู้ว่าราชการจังหวัดแม้จะมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการในส่วนภูมิภาค ในจังหวัดนั้นก็ตาม ไม่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ๒ หรือฟ้องคดี เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจตามนัย มาตรา ๓๘ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐^{๔๓}

กรณีไม่มีเหตุอันเชื่อว่าการเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๕.๑.๑ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด อย่างน้อยต้อง ประกอบด้วย

ก. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จำนวนไม่เกิน ๕ คน จากเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงาน หรือหน่วยงานอื่น ตามความเหมาะสม

ข. ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทาง ละเมิด ตามแต่กรณีว่าเป็นเรื่องยากหรือเรื่องง่าย โดยใช้ดุลพินิจตามความเหมาะสม เช่น ให้คณะกรรมการ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน เป็นต้น

^{๔๒} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเสียหายเกิดจากการกระทำของ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้น คณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิด และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น หรือหน่วยงานของรัฐอื่น ตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงาน ของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

^{๔๓} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือ ดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของ คณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติ ราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและ ดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจ หรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้.....

ทั้งนี้ กระทรวงการคลังได้มีหนังสือชักชวนความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการเมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน ให้หัวหน้าหน่วยงาน ฯ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยไม่ชักช้า อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่รู้หรือทราบความเสียหายและให้รีบดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่แต่งตั้ง หากคณะกรรมการไม่สามารถสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้ง ฯ อาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน โดยคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นในการขอขยาย และระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย ทั้งนี้ตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ชักชวนความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ค. ประกาศ กระทรวงการคลัง “ระเบียบ ฯ ให้อำนาจ กระทรวงการคลัง มีอำนาจประกาศมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้” (แต่ในปัจจุบันยังไม่มีมีการประกาศ ฯ ดังกล่าว)

และระเบียบ ฯ ยังได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังในการประกาศกำหนดจำนวนความเสียหายหรือผู้แทนหน่วยงานใดร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

๕.๑.๒ ข้อยกเว้นไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(๑) ในชั้นสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น กรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ (เช่น ขับรถไปปฏิบัติราชการแล้วกระเจกบังลมเกิดแตกแล้วขึ้นเอง หรือภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้) ให้รายงานผู้บังคับบัญชา หากผู้บังคับบัญชาเห็นด้วย ให้ยุติเรื่อง แต่ถ้าไม่เห็นด้วยก็ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(๒) ในกรณีหน่วยงานของรัฐทราบแน่ชัดว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดคือผู้ใด (รู้เหตุ รู้ตัว รู้จำนวนค่าเสียหาย) และทราบจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอน และเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐแล้ว หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(๓) ทั้งนี้ กรณียุติเรื่อง ทั้งข้อ ๑ และ ๒ หัวหน้าหน่วยงานต้องรายงานผลการพิจารณาให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา พิจารณาว่าสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ฯ ข้อ ๑๒ ต่อไปหรือไม่

๕.๑.๓ กรณีที่ต้องร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(๑) เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐทำความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง เช่น พชร. ของหน่วยงาน ก. ขับรถยนต์ไปราชการที่สำนักงานประมาณ ขณะถอยรถจอดเกิดเฉี่ยวชนกระจกรถของหน่วยงาน ข. แตกเสียหาย ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดความเสียหายสังกัดอยู่ มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และจะต้องร่วมกันพิจารณาลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ

(๒) หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่งได้รับความเสียหาย (เช่น ราชการ ของหน่วยงาน ก. เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถราชการหน่วยงาน ข. ทำให้รถของหน่วยงาน ก. และรถของหน่วยงาน ข. เสียหาย)

(๓) เกิดการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน (เช่น กรณีคณะกรรมการกำหนดราคากลาง สูงกว่าความเป็นจริง คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานเจ้าของงบประมาณ ผู้แทนหน่วยงาน ด้านโยธา ฯ ร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น)

กรณีตามข้อ (๒) – (๓) ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดความเสียหายสังกัดอยู่ บรรดาที่เกี่ยวข้องร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดร่วมกัน ให้ตกลงกันว่าหน่วยงานใด จะเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ เมื่อตกลงกันได้ก็ให้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ โดยหัวหน้า หน่วยงาน ทุกแห่งต้องร่วมกันลงนามในคำสั่งแต่งตั้งกรรมการ ฯ ฉบับเดียวกัน ทั้งนี้ ในการออกคำสั่งเรียก ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะต้องออกโดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้ได้รับความเสียหายเท่านั้น

คำว่า “หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการ ทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบละเมิดไม่ใช่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายแต่เป็นบุคคลอื่น ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจ ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ว่า ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ฯ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ที่เสียหายจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงิน ผู้มีอำนาจออกคำสั่ง จึงได้แก่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ส่วนการที่ ข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ฯ กำหนดให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อหาผู้รับผิดชอบออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น หมายความว่า กรณีที่ผู้แต่งตั้งเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ตามข้อ ๑๘ จึงมุ่งหมาย เพียงให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ส่วนผู้ที่มี อำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไปก็ยังคงต้องเป็นหน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ฯ

ตัวอย่างเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดแทนนายกเทศมนตรีตำบลตันเปา ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ดังนั้น เมื่อผู้ว่า ราชการจังหวัดเชียงใหม่ในฐานะผู้แต่งตั้งได้แจ้งให้เทศบาลตำบลตันเปา ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้แต่งตั้งได้ดำเนินการเพื่อ ให้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เทศบาลตำบล ตันเปาในฐานะหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจึงมีอำนาจหน้าที่ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ต่อไป ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ฯ โดยนายกเทศมนตรีตำบล ตันเปา ปัจจุบันซึ่งมิได้เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำละเมิดย่อมมีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่มีความผิดอันจะทำให้ขาดความเป็นกลางในการพิจารณาออกคำสั่ง และกรณีที่นายก

เทศมนตรีตำบลต้นเปา ได้พิจารณามีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง หรือได้มีคำสั่งตามการวินิจฉัยสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ไปแล้ว หากมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่ง นายกเทศมนตรีตำบลต้นเปา ย่อมต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือตามการวินิจฉัยสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ด้วย แล้วแต่กรณี ไม่อาจวินิจฉัยอุทธรณ์แตกต่างไปจากคำสั่งเดิมได้ ทั้งนี้ โดยเทียบเคียงหลักการที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เคยวินิจฉัยไว้ในเรื่องเสรีที่ ๑๙๔/๒๕๔๙^{๔๔}

กรณีผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ไม่ดำเนินการภายในเวลาสมควร หรือแต่งตั้งคณะกรรมการ ไม่เหมาะสม ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา หรือกำกับดูแล หรือควบคุมการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าวมีอำนาจ แต่งตั้ง/เปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตาม ที่เห็นสมควร ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทาง ละเมิดฯ ข้อ ๑๒

- กรณีไม่ดำเนินการภายในเวลาสมควร เช่น ปล่อยปละเลยไม่แต่งตั้งคณะกรรมการ ในเวลา อันควรล่วงเลยเวลา ๖๐ วันนับแต่วันที่รู้ว่าจะเกิดเหตุละเมิด

- กรณีแต่งตั้งคณะกรรมการไม่เหมาะสม เช่น แต่งตั้งบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้มีส่วน เกี่ยวข้องหรืออาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอบสวนเท็จจริงเป็นคณะกรรมการ ฯ เพราะอาจทำให้การ สอบสวนไม่ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนหรือข้อเท็จจริงอาจบิดเบือน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้อื่นอาจไม่ได้รับความ เป็นธรรม เช่น แต่งตั้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ที่ยกยอกเงินของทางราชการไป และผู้บังคับบัญชาผู้นั้น อาจต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก่ทางราชการร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นด้วย เนื่องจากผู้บังคับบัญชาผู้นั้นมีส่วน บกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เป็นเหตุหรือเป็นช่องทางให้ผู้ได้บังคับบัญชายกยอกเงินของทาง ราชการเป็นคณะกรรมการฯ เป็นต้น

๕.๑.๔ หน้าที่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

การประชุมคณะกรรมการจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก กรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่แทน โดยการชี้มติในที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากและในกรณี ที่กรรมการคนใดไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมให้ทำความเห็นแย้งไว้ในความเห็นของคณะกรรมการ

สำหรับในเรื่องประเด็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง การรับฟังพยานบุคคล หรือการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ กรรมการจะต้องดูแลตั้งแต่ต้นทางจนจบสุดท้ายด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ฯ ข้อ ๘ เช่น กรณีอุบัติเหตุ ต้องใช้หลักฐานอะไรบ้าง ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด ตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง นั้น มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

^{๔๔} ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๓๓๕/๒๕๕๐

๑) เพื่อให้ทราบว่าการกระทำละเมิดเกิดขึ้นหรือไม่

๒) มีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่

๓) เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจะต้องรับผิดชอบใช้เป็นจำนวนเท่าใด

๔) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดหลายคนเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีส่วนการรับผิดชอบเป็นอย่างไร

๕) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหน่วยงานของรัฐมีส่วนบกพร่องหรือไม่ เพื่อที่จะนำส่วนความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐไปหักออกจากค่าเสียหายที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้

ตัวอย่างเช่น กรณีที่มีการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน ต้องใช้หลักฐานอะไรบ้างเพื่อการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุละเมิดที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำเพื่อให้ได้ความกระจ่างขึ้น

(๑) วันเวลา ที่เกิดการทุจริต

(๒) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของ ผู้กระทำทุจริตในการปฏิบัติราชการโดยปกติ

(๓) การกระทำ และพฤติการณ์ในการกระทำทุจริต

(๔) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ร่วมงานหรือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บังคับบัญชาตามสายงาน

(๕) รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร

(๖) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่นั้น ๆ หรืองาน ที่ได้รับมอบหมายมีอย่างไร

(๗) หลักและวิธีปฏิบัติโดยปกติของงานหรือกิจการนั้นเป็นอย่างไร

(๘) หลักฐานและเอกสารที่ผู้ทุจริตได้กระทำ หรือหลักฐานที่ผู้ทุจริตจะต้องกระทำแต่ได้ละเว้นไม่กระทำ

(๙) รายการและจำนวนเงินที่ทุจริต หรือขาดหายไป

(๑๐) เอกสารแจ้งความร้องทุกข์ สำเนาสำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และความเห็น (ถ้ามี) ตลอดจนผลการฟ้องคดี

(๑๑) กรณีมีการระบุว่า ลายมือชื่อปลอม ได้มีการส่งหลักฐาน ให้ผู้ชำนาญของกองพิสูจน์หลักฐานตรวจสอบหรือไม่ ถ้ามีขอรายงานผลการพิสูจน์ดังกล่าว

(๑๒) การเรียกร้องหรือฟ้องคดีกับธนาคารผู้จ่ายเงิน (ถ้ามี)

(๑๓) ในกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับเช็ค ขอสำเนาเช็ค สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารประกอบการส่งจ่ายผู้มีอำนาจสั่งจ่าย หลักฐานการได้รับชำระหนี้ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๔) พฤติการณ์และกรณีแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ผู้ทุจริตเป็นคนชอบเล่นการพนัน ใช้เงินเกินฐานะ ภาวะแห่งจิตใจ ฯลฯ

(๑๕) สำเนารายงานความเห็นของ สตง. หรือเหตุที่ทำให้ทราบว่าการกระทำทุจริต (ถ้ามี)

(๑๖) ความเห็นและผลการดำเนินการของ ปปช. ปปง. และผลการดำเนินคดีอาญา

(๑๗) กรณีมีการกระทำทุจริตเกิดขึ้นหลายกรณี ให้แยกการสอบสวนเป็นรายกรณี พร้อมความเห็น ว่าผู้กระทำการทุจริตและผู้บังคับบัญชาจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร และเป็นจำนวนเงินเท่าใด

(๑๘) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ

ทั้งนี้ กรรมการจะต้องให้โอกาสแก่ผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริง และได้แย้งแสดงพยานหลักฐาน ของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ซึ่งในการให้ชี้แจงต้องบอกไปด้วยว่าให้นำเอกสารหลักฐาน มาโต้แย้ง ได้และนำไปปรึกษาหรือทนายความเข้ามาในการพิจารณาได้ โดยต้องคำนึงว่า

- บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และ
- มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย
- โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญาหรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่นใด

เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าได้มีข้อเท็จจริงชัดเจน พยานหลักฐานเพียงพอแล้วก็ให้เสนอความเห็น ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณา ซึ่งความเห็นนั้นจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่ใช้ ในการประกอบการพิจารณา

โดยคณะกรรมการจะต้องดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามคำสั่ง แต่งตั้ง ถ้าไม่เสร็จปกติต้องขอขยายก่อนครบกำหนดเวลา

๕.๑.๕ การดำเนินการของผู้มีอำนาจแต่งตั้ง เมื่อผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งได้รับรายงานผลการ สอบสวนแล้ว ต้องดำเนินการในขั้นตอน ดังนี้

(๑) ในการวินิจฉัยสั่งการ ผู้แต่งตั้งมีอำนาจวินิจฉัยได้โดยไม่จำเป็นต้องผูกมัดอยู่กับความเห็น ของ คณะกรรมการ โดยมีความเห็นเป็นอย่างอื่นได้ เช่น อาจมีความเห็นให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบรับผิดมากขึ้น หรือน้อยลง หรือไม่ต้องรับผิดชอบก็ได้ซึ่งเป็นดุลพินิจของผู้สั่งแต่งตั้ง

(๒) หากเห็นว่าสำนวนการสอบข้อเท็จจริงยังมีข้อบกพร่องในประเด็นใดหรือมีบางประเด็นที่ ผู้แต่งตั้งเห็นควรให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติมได้

(๓) เมื่อเห็นว่าการสอบสวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้แต่งตั้งจะต้องวินิจฉัยสั่งการว่าการกระทำละเมิด ที่เกิดขึ้นมีผู้รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด

(๔) เมื่อวินิจฉัยสั่งการแล้วให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ วินิจฉัยสั่งการ

(๕) ในระหว่างรอผลการพิจารณาจากกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งตระเตรียมเรื่องออกคำสั่ง หรือฟ้องคดี ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ให้เกิดอายุความ

ดังนั้น ถ้ากระทรวงการคลังวินิจฉัยไม่แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานส่งเรื่องกระทรวงการคลังวินิจฉัย กรณีรัฐวิสาหกิจ อปท. หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้หน่วยงานเหล่านั้นออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหายได้ตามที่เห็นสมควร กรณีเป็นส่วนราชการ หากกระทรวงการคลังพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ๖ เดือน นับแต่วันที่ส่วนราชการส่งเรื่องก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกันกับกรณีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

เมื่อกระทรวงการคลังแจ้งผลแล้ว หากเป็นส่วนราชการต้องสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ทั้งตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดใช้ ไม่อาจพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้ ในกรณีหน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หากมีความเห็นแตกต่างจากความเห็นของกระทรวงการคลัง หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องให้ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแลวินิจฉัยสั่งการตามความเห็นว่าถูกต้อง

สำหรับเงื่อนไขของการสั่งต่างจากกระทรวงการคลัง คือ

๑. หากมีการสั่งต่างจากที่กระทรวงการคลังแล้วเกิดความเสียหายแก่รัฐ ผู้สั่งต่างจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น

๒. หากสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง จะทำให้การบริหารงานภายในขององค์กรมีข้อขัดข้องอย่างไร กรณีหน่วยงานที่แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกัน และผู้แต่งตั้งร่วมมีความเห็นต่างกันจนหาข้อยุติไม่ได้ ให้เสนอ ครม. วินิจฉัยชี้ขาด

และหากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบระหว่างการสอบสวนให้รีบสอบให้เสร็จภายใน ๖ เดือน นับแต่เจ้าหน้าที่ตายเพราะอายุความในการฟ้องผู้จัดการมรดกหรือทายาทมีเพียง ๑ ปี นับแต่เจ้าหน้าที่ตาย แล้วรีบส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ โดยเขียนตัวอักษรแดงที่สำนวนว่า กรณีเจ้าหน้าที่ตาย เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้วให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใดแล้วนั้น ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ (หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ)

๕.๑.๖ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๑. ความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐจากสาเหตุทั่วไป เช่น อุบัติเหตุเพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น

- ส่วนราชการค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

- ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ เสียหายครั้งละ ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- ถ้าความเสียหายเกินกว่าที่กล่าวข้างต้น และหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหายทั้งหมด

๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุมาจากการทุจริต หรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

- ส่วนราชการค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

- ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละ ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ถ้าความเสียหายเกินกว่าที่กล่าวข้างต้น และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาดังนี้

- ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุมาจากการทุจริต ให้ผู้ทุจริตและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบชดใช้เต็มจำนวนความเสียหาย

๓. ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และต้องไม่ได้เกิดจากการทุจริต ให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน

ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกกระยะ ๓ เดือน

ในการพิจารณาตรวจสอบสำนวนของกระทรวงการคลังจะมีคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งเป็นผู้พิจารณาแล้วเสนอความเห็นให้กระทรวงการคลังวินิจฉัย ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งประกอบด้วย คณะกรรมการโดยตำแหน่ง คือ อธิบดีกรม บัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการที่ปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งอีกจำนวนหนึ่ง โดยมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดละเมิด

กรณีชดใช้เป็นสิ่งของ ต้องแต่งตั้งกรรมการตรวจรับพัสดุ ตามระเบียบพัสดุ ฯ ด้วย หากเจ้าหน้าที่ขอชดใช้ต่างจากทรัพย์สินที่เสียหายหรือสูญหาย เช่น ทำคอมพิวเตอร์แบบพกพาสูญหายแต่จะขอใช้เป็นกล้องดิจิทัลซึ่งมีราคาเท่ากันหรือมากกว่า ต้องขอตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

การผ่อนชำระหนี้กรณีละเมิดให้ปฏิบัติตามหนังสือเวียนกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ หากปฏิบัตินอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

อย่างไรก็ตามหากเจ้าหน้าที่ไม่มีเงินผ่อนชำระหนี้และเข้าเกณฑ์ฟ้องล้มละลายได้ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐฟ้องคดีล้มละลายกับเจ้าหน้าที่ เว้นแต่เข้าข้อ ๒๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย

หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด^{๔๕} คือ เจ้าหน้าที่ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เช่น แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้ ยักยอกทรัพย์สิน ติดการพนัน เป็นต้น หากมีพฤติการณ์ดังกล่าว หน่วยงานของรัฐสามารถฟ้องล้มละลาย กับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้

สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการทุจริต โดยหลักการแล้วไม่สามารถขอผ่อนชำระหนี้ได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบขอผ่อนชำระหนี้ ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบัน ณ วันเสนอขอผ่อนชำระเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และทรัพย์สิน ทั้งของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและคู่สมรส โดยมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบหรือหน่วยงานเจ้าของข้อมูล แล้วแต่กรณีเพื่อประกอบการพิจารณา

๒. ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนผันและกำหนดจำนวนเงินที่ต้องผ่อนชำระเป็นรายเดือนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึง รายได้ ค่าใช้จ่าย ในการดำรงชีพตามสมควรแก่ฐานะและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบผู้นั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีและพฤติการณ์แห่งกรณี ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(๒.๑) กรณีผ่อนชำระภายในกำหนดเวลา ๑ ปี โดยไม่จำกัดวงเงินที่ผ่อนชำระ

(๒.๒) กรณีวงเงินที่ผ่อนชำระไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือน ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๕ ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

(๒.๓) กรณีวงเงินที่ขอผ่อนชำระเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือน ภายในกำหนดไม่เกิน ๑๐ ปี อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระต้องสิ้นสุดก่อนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบออกจากราชการ ทุกกรณี รวมถึงการเกษียณอายุด้วย หากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบพ้นจากราชการระหว่างการผ่อนชำระ ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระเป็นอันยุติ ให้หน่วยงานของรัฐเรียกให้เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องรับผิดชอบใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

การขอผ่อนชำระต้องขอผ่อนเต็มจำนวนที่ต้องรับผิดชอบรวมทั้งดอกเบี้ย ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี หากกรณีเหตุที่เกิดจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขอผ่อนชำระได้เมื่อส่วนราชการได้มีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว หากไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ผิดนัด โดยให้ถือจำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละเดือนเป็นการชำระดอกเบี้ยรายเดือนที่เกิดขึ้นก่อน ส่วนที่เหลือให้ถือเป็นการผ่อนชำระเงินต้นที่ค้างอยู่ยกเว้น หากเจ้าหน้าที่ผ่อนชำระครบถ้วนภายใน ๑ ปี ไม่คิดดอกเบี้ย

^{๔๕} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แม้ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายพิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนดและต้องไม่ดำเนินคดีล้มละลายแก่ผู้นั้น แต่ถ้การที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นเกิดจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดี ล้มละลาย

๕.๒ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดฯ หมวด ๒ ข้อ ๓๐^{๔๖} กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกให้ใช้บังคับเฉพาะกับหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๕ บางประเภทเท่านั้น ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ยกเว้นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย ว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดฯ ข้อ ๓๑ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้น เนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีเจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรี หรือ คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานให้หน่วยงานของรัฐ หรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด หรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตาม ข้อ ๙(๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับบุคคลภายนอกที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ที่รับรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อดำเนินการสั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และให้นำหมวด ๑ คือ หมวดเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐมาใช้บังคับกับการละเมิดบุคคลภายนอกโดยอนุโลม

๕.๒.๑ การรับคำขอของหน่วยงานของรัฐ

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก บุคคลภายนอกอาจมายื่นคำขอต่อหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ และให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว ส่วนเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด บุคคลภายนอกสามารถยื่นคำขอหรือฟ้องคดีให้กระทรวงการคลังรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ เช่น กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีสังกัด ให้ผู้เสียหายฟ้องกระทรวงการคลัง

แต่หากกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรับส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไป พร้อมแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ และให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหม นับแต่วันที่ได้รับคำขอที่ส่งมา

^{๔๖} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๓๐ ในหมวดนี้ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและ ราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงาน อื่นของรัฐ

๕.๒.๒ การแต่งตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

เมื่อหน่วยงานได้รับคำขอและเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดเพื่อดำเนินการพิจารณาว่าต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่เพียงใด และหากต้องชดใช้ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ดังนี้

(๑) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีหน้าที่กำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สินนั้นตามความเหมาะสมและเป็นธรรม แล้วนำเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งพิจารณาสั่งการต่อไป สำหรับการคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินเพื่อให้ได้ราคาทรัพย์สินสุทธินั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่กระทรวงการคลังกำหนดในการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบทางละเมิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการโดยอนุโลม

(๒) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต ได้กำหนดไว้ดังนี้

- ค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย

ก. กรณีผู้เสียหายไม่มีรายได้ประจำให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาของผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้าง ขึ้นต่อยานวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานตามเขตจังหวัด ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์มีหนังสือรับรองให้หยุดรักษาตัวแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน

ข. กรณีผู้เสียหายที่มีรายได้ประจำ หากระหว่างเจ็บป่วยไม่สามารถไปทำงานได้และไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากนายจ้าง ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาของผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่นายจ้างหรือหน่วยงาน ต้นสังกัดจ่ายให้ ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์รับรองให้หยุดรักษาตัว แต่ไม่เกิน ๒ เดือน

- ค่าชดเชยการสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถภาพในการทำงาน ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดไร้อุปการะ ให้ทายาทคนละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าของงบประมาณที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนพิจารณาให้ความเห็นชอบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยแก่ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว จากนั้นให้เบิกจ่ายเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอตอบรับผลการวินิจฉัย กรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัย มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม หรือศาลปกครองที่มีอำนาจพิจารณาคดีภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ถูกระทำละเมิดกลับคืนสู่สภาพเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ส่วนสิทธิของข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานของรัฐในการที่จะเบิกค่ารักษาพยาบาลนั้นเป็นสวัสดิการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้แก่ข้าราชการ และลูกจ้างที่ปฏิบัติงานให้แก่ตนซึ่งเป็นสิทธิคนละส่วนและมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับความเสียหายในเรื่องละเมิด โดยในกรณีทั่วไปผู้กระทำความผิดยังคงต้องรับผิดชอบ ผลของการกระทำละเมิดนั้นเต็มจำนวนค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดนั้น โดยจะนำค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับในส่วนนี้มาหักออกจากค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงได้รับจากการกระทำละเมิดไม่ได้

ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลให้หน่วยงานของรัฐประสานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อสู้คดีและหากผลการพิจารณาในเบื้องต้น ปรากฏว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย แต่หากความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่หากผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ต่อศาลก่อนแล้ว ให้พนักงานอัยการแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และให้ช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

หากคดีถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าทางราชการเป็นฝ่ายแพ้คดีและต้องชดใช้เงินให้แก่บุคคลภายนอกให้ดำเนินการไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่จ่ายเงินตามคำพิพากษาของศาล แต่ต้องพิจารณาให้ได้ว่าความว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำการด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้นทางราชการจึงจะมีสิทธิไล่เบี้ยได้ หากพิจารณาได้ความเพียงว่าเป็นประมาทเลินเล่อธรรมดา ทางราชการไม่มีสิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ ความเสียหายย่อมตกเป็นพับไป หากเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปก่อนแล้ว โดยผลพิจารณาเป็นที่ยุติว่าเจ้าหน้าที่มิได้กระทำการนั้นไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิไล่เบี้ยให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวนดังกล่าวภายหลังได้

บทที่ ๖

แนวทางและแผนผังการปฏิบัติงาน
ในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด
ตามประเภทสำนวนการสอบสวน

บทที่ ๖

แนวทางและแผนผังการปฏิบัติงานในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามประเภทสำนวนการสอบสวน

ประเภทสำนวนการสอบสวน จัดเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๑) ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	(ส.๑)
๒) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	(ส.๒)
๓) คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	(ส.๓)
๔) อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	(ส.๔)
๕) อุบัติเหตุ	(ส.๕)

โดยมีแนวทางการสอบสวนตามหัวข้อการสอบสวนแต่ละประเภทที่กำหนดในแบบ ส.๑-๕

๑. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑)

ให้ใช้แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑) สำหรับบันทึกการให้ถ้อยคำของเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้อง โดยก่อนดำเนินการสอบสวน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้บุคคลผู้จะให้ถ้อยคำทราบดังนี้

๑) ผู้ให้ถ้อยคำมีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

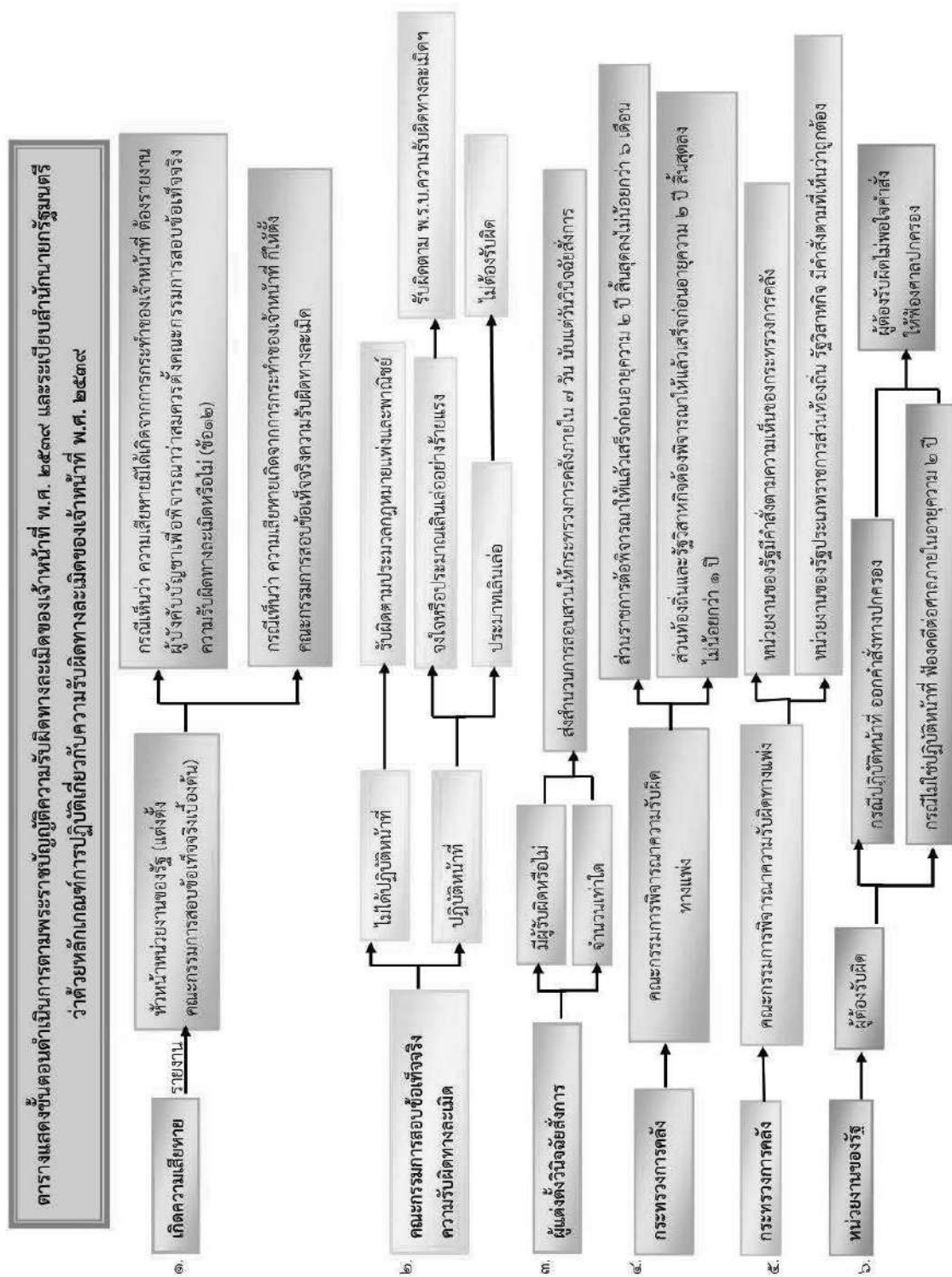
๒) คำถามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะถามต่อไปนี้ ผู้ให้ถ้อยคำจะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ ถ้าคำถามใดไม่ตอบ ขอให้ให้เหตุผลสั้นๆ เพื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะได้บันทึกไว้ รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึกการสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

๓) คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมิได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ผู้ให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ

สำหรับคำถามอื่น ๆ ให้ใช้แนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.๑-๕) หรือคำถามอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๒. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒)

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการสอบสวนตามแนวทางที่กำหนดในแบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒) โดยควรมีข้อมูลรายละเอียดการสอบสวนสอดคล้องกับแนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.๑-๕) หรือข้อเท็จจริงหรือข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๖.๑ ประเภทสำนวนกรณีการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- ๑) วัน เวลาที่เกิดการทุจริต
- ๒) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของผู้กระทำทุจริตในการปฏิบัติราชการโดยปกติ
- ๓) การกระทำ และพฤติการณ์การกระทำทุจริต
- ๔) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ร่วมงานหรือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บังคับบัญชาตามสายงาน
- ๕) รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชาว่าตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไรเปรียบเทียบกับกรกระทำที่เกิดขึ้นจริง พร้อมแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง
- ๖) กฎหมายระเบียบข้อบังคับและคำสั่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่นั้น ๆ หรืองานที่ได้รับมอบหมายมีอย่างไร
- ๗) หลักและวิธีปฏิบัติโดยปกติของงานหรือกิจการนั้นเป็นอย่างไร
- ๘) หลักฐานและเอกสารที่ผู้ทุจริตได้กระทำ หรือหลักฐานที่ผู้ทุจริตจะต้องกระทำแต่ได้ละเว้นไม่กระทำ
- ๙) รายการและจำนวนเงินที่ทุจริต หรือขาดหายไป
- ๑๐) เอกสารแจ้งความร้องทุกข์ สำเนาสำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และความเห็น (ถ้ามี) ตลอดจนผลการฟ้องคดี
- ๑๑) กรณีมีการระบุว่า ลายมือชื่อปลอม ได้มีการส่งหลักฐานให้ผู้ชำนาญของกองพิสูจน์หลักฐานตรวจสอบหรือไม่ (ถ้ามี) ขอรายงานผลการพิสูจน์ดังกล่าว
- ๑๒) การเรียกร้องหรือฟ้องคดีกับธนาคารผู้จ่ายเงิน (ถ้ามี)
- ๑๓) ในกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับเช็ค ขอสำเนาเช็ค สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารประกอบการสั่งจ่ายผู้มีอำนาจสั่งจ่าย หลักฐานการได้รับชำระหนี้และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๑๔) พฤติการณ์และกรณีแวดล้อมอื่นๆ เช่น ผู้ทุจริตเป็นคนชอบเล่นการพนัน ใช้เงินเกินฐานะภาวะแห่งจิตใจ ฯลฯ
- ๑๕) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามีกรกระทำทุจริต (ถ้ามี)
- ๑๖) ความเห็นและผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)

๑๗) กรณีที่มีการกระทำทุจริตเกิดขึ้นหลายกรณี ให้แยกการสอบสวนเป็นรายกรณีพร้อมความเห็น ว่าผู้กระทำการทุจริตและผู้บังคับบัญชา จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร และเป็นจำนวนเงินเท่าใด

๑๘) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่ต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือ กระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๑๙) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการ เปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่ แต่ละคนต้องรับผิดชอบ และจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๒๐) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

แผนผังการสอบสวนสำนวนกรณีการทุจริตทางการเงินหรือ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- วัน เวลาที่เกิดการทุจริต
- ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของผู้กระทำทุจริตในการปฏิบัติราชการโดยปกติ
- การกระทำ และพฤติการณ์กระทำทุจริต
- ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ร่วมงานหรือเกี่ยวข้อง
- รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชา
- กฎหมายระเบียบข้อบังคับและคำสั่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่นั้นๆ หรืองานที่ได้รับมอบหมายมีอย่างไร
- หลักและวิธีปฏิบัติโดยปกติของงานหรือกิจการนั้นเป็นอย่างไร
- หลักฐานและเอกสารที่ผู้ทุจริตได้กระทำ หรือหลักฐานที่ผู้ทุจริตจะต้องกระทำ แต่ได้ละเว้นไม่กระทำ

- รายการและจำนวนเงินที่ทุจริตหรือขาดหายไป
- เอกสารแจ้งความร้องทุกข์ สำหรับการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และความเห็น (ถ้ามี) ตลอดจนผลการฟ้องคดี
- การมีผลการระบุว่า สายมีข้อปลอม ได้มีการส่งหลักฐานให้ผู้ชำนาญของกองพิสูจน์หลักฐานตรวจสอบหรือไม่ (ถ้ามี)
- การเรียกร้อง หรือ ฟ้องคดีกับธนาคารผู้จ่ายเงิน (ถ้ามี)
- ในกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับเช็ค ขอสำเนาเช็ค สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารประกอบการส่งจ่ายผู้มีอำนาจสั่งจ่าย หลักฐานการได้รับชำระหนี้ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- พฤติการณ์และกรณีแวดล้อมอื่นๆ เช่น ผู้ทุจริตเป็น คนชอบเล่นการพนัน ใช้เงินเกินฐานะ ภาวะแห่งจิตใจ ฯลฯ
- สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามีการกระทำทุจริต (ถ้ามี)
- ความเห็นและผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)
- กรณีการกระทำทุจริตเกิดขึ้นหลายกรณี ให้แยกการสอบสวนเป็นรายการมีพร้อมความเห็น
- บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบ
- กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมี ผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบ หรือที่เกี่ยวข้อง และหรือมีการโยกย้าย

๑. ส่วนวงการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๖๑/๒๕๕๓ (ข้อ ๑๕ ระเบียบฯ)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔๖๗/๒๕๕๓ (ม.๘ พรบ.ฯ ละเมิดหลายคน)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๒/๒๕๕๐ (ประมาณเลินเล่ออย่างร้ายแรง)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๕๘-๓๖๐/๒๕๔๙ (จงใจ ประมาณเลินเล่ออย่างร้ายแรง)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๙๒-๒๙๓/๒๕๔๙ (ระเบียบฯ ข้อ๑๕)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๘๘/๒๕๕๒ (มาตรา ๑๒ พรบ.ละเมิด)	

๑. ส่วนนการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๘๘/๒๕๕๙ (ออกคำสั่งเมื่อพ้นระยะเวลาใช้สิทธิเรียกร้อง)	
- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๕๕ (การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง)	
- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๒๗ปี๒๕๕๔ (มีข้อขัดข้องใช้มาตรการบังคับฯฟ้องศาลได้)	
- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๒๘ปี๒๕๕๔ (มีข้อขัดข้องในการใช้มาตรการบังคับฯฟ้องศาลได้)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๓/๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ทุจริต เบิกจ่ายเงินค่าจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายวัน	

๑. ส่วนงานการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๔๗/๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลภายนอก	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๔๘/๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ยืมน้ำมันดีเซลเกินวงเงินงบประมาณ	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๗๕/๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ของส่วนราชการกระทำการทุจริต	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๑๐/๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐกระทำทุจริต	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๒๖/๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการทุจริตการจ้างและเบิกเงินค่าจ้างชั่วคราวเป็นเท็จ	

๑. ส่วนนการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๐/๒๕๔๑	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๙๓/๒๕๔๙	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๑๕/๒๕๕๐	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๔๔/๒๕๕๑	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๑๑/๒๕๕๓	

๑. ส่วนงานการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๙๐/๒๕๔๙	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ.๑๗๐/๒๕๕๕	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๕๓-๓๕๔/๒๕๔๗	

๖.๒ ประเภทสำนวนกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- ๑) กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง
- ๒) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามี การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ถ้ามี)
- ๓) ความเห็นและหรือผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)
- ๔) กรณีกำหนดราคากลางสูงกว่าราคาค่าก่อสร้าง
 - ก. รายละเอียดแสดงวิธีคำนวณหาค่าแฟคเตอร์เอฟ (ถ้ามี)
 - ข. แหล่งที่มาของราคาวัสดุที่ใช้กำหนดเป็นราคากลาง
 - ค. ราคาวัสดุแยกเป็นประเภท ชนิด พร้อมราคา

๕) กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ

ก. ขั้นตอนดำเนินการก่อนมีการประกาศสอบราคา ประมวลราคาจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ หรือก่อนมีการตกลงราคา แล้วแต่กรณี

ข. ประกาศสอบราคา ประมวลราคา ฯลฯ

ค. รายชื่อคณะกรรมการที่แต่งตั้งตามระเบียบทุกคน

ง. รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชาระบุชื่อ และตำแหน่งว่าตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริงพร้อมแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างทางปฏิบัติที่ถูกต้องกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง

จ. รายงานผลการปฏิบัติงานและความเห็นของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะ

ฉ. หากมีการยกเลิกการสอบราคา ประมวลราคาฯ ขอเหตุผลพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ช. ความเห็นของผู้ส่งซื้อ/ส่งจ่าย

๖) จำนวนเงินที่ถือว่าทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

๗) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๘) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาของแต่ละคนต้องรับผิดชอบ และจำนวนความเสียหายที่เกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๙) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

แผนผังการสอบสวนประเภทสำนวน กรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

ระเบียบ

๑.) กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๒.) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือ

๓.) ความเห็นและหรือผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)

๔.) กรณีกำหนดราคากลางสูงกว่าราคาก่อสร้าง

๕.) กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ

๖.) จำนวนเงินที่ถือว่าทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

๗.) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ

๘.) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน

สำนักงาน ป.ป.ช.

๒. ส่วนการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๑๕/๒๕๕๐	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๙๑/๒๕๕๑	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๗/๒๕๔๗	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๐๑/๒๕๔๘	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๙๘/๒๕๕๑	

๒. ส่วนงานที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ต่อ)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๓๓/๒๕๕๑	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด อ.๑๖๐/๒๕๔๙	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๕/๒๕๔๖	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๒๘/๒๕๕๑	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๔๙/๒๕๕๒	

๒. ส่วนงานที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ต่อ)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๙๖/๒๕๕๒	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๔๙/๒๕๕๑	

๖.๓ ประเภทส่วนงานที่คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

๑) ข้อเท็จจริงทั่วไป และรายละเอียดของทรัพย์สินที่หาย

ก. วัน เวลาที่เกิดเหตุ

ข. เป็นทรัพย์สินชนิดใด ตั้งหรือเก็บรักษา ณ ที่ใด บริเวณที่ตั้งทรัพย์สินหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินนั้นมีทรัพย์สินที่ไม่ได้ถูกลักไปอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้ามี อะไรบ้าง (อธิบายโดยละเอียดหรือแยกเป็นรายการ)

ค. รายการและมูลค่าของทรัพย์สินที่หายทั้งก่อนและหลังคำนวณค่าเสื่อมราคา

๒) อาคารและสถานที่ที่เก็บทรัพย์สิน

ก. ลักษณะของอาคาร ทางเข้า ทางออก ร่องรอยที่คนร้ายเข้าและออก มีรั้วรอบขอบชิดหรือไม่อย่างไร แผนผังบริเวณอาคารหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่สูญหาย

ข. พฤติการณ์ที่คนร้ายเข้าไปในอาคาร และทำการลักทรัพย์อย่างไร (ถ้าไม่มีหลักฐานแน่นอนก็ควรสันนิษฐาน)

ค. สถานที่เก็บทรัพย์สิน เป็นอะไร เช่น ตู้เหล็ก ตู้ไม้ ฯลฯ และมีลักษณะอย่างไร มีลิ้นชัก หรือมีของอื่นเก็บรวมอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้ามี มีอะไรบ้าง ความมั่นคงแข็งแรงของที่เก็บทรัพย์สินนั้น เช่น เป็นตู้เหล็ก มีกุญแจ ฯลฯ และตั้งอยู่ในบริเวณส่วนใดของอาคาร

ง. มีของอื่นที่ไม่หายเก็บรวมอยู่ในที่เก็บทรัพย์สินนั้นหรือไม่

จ. กุญแจอาคาร กุญแจสถานที่เก็บทรัพย์สิน เก็บรักษาไว้ที่ใด ผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบหรือเก็บรักษา และสูญหายหรือเสียหายไปในขณะเกิดเหตุหรือไม่

๓) ระเบียบ คำสั่ง และมาตรการในการป้องกันรักษาทรัพย์สิน

ก. ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินกำหนดไว้อย่างไร

ข. มีการจัดเวรยามหรือไม่ ถ้ามี จัดเวรยามไว้อย่างไร

ค. ใครมีหน้าที่อยู่เวรยามและตรวจเวรในระหว่างทรัพย์สิน หรือสันนิษฐานว่าเป็นผู้มีหน้าที่เวรยาม ในระหว่างทรัพย์สินหาย ให้ระบุชื่อตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของเวรยามเหล่านั้น

ง. เจ้าหน้าที่เวรยามและผู้ตรวจเวรได้ปฏิบัติอย่างไร หรือละเลยต่อหน้าที่อย่างไร

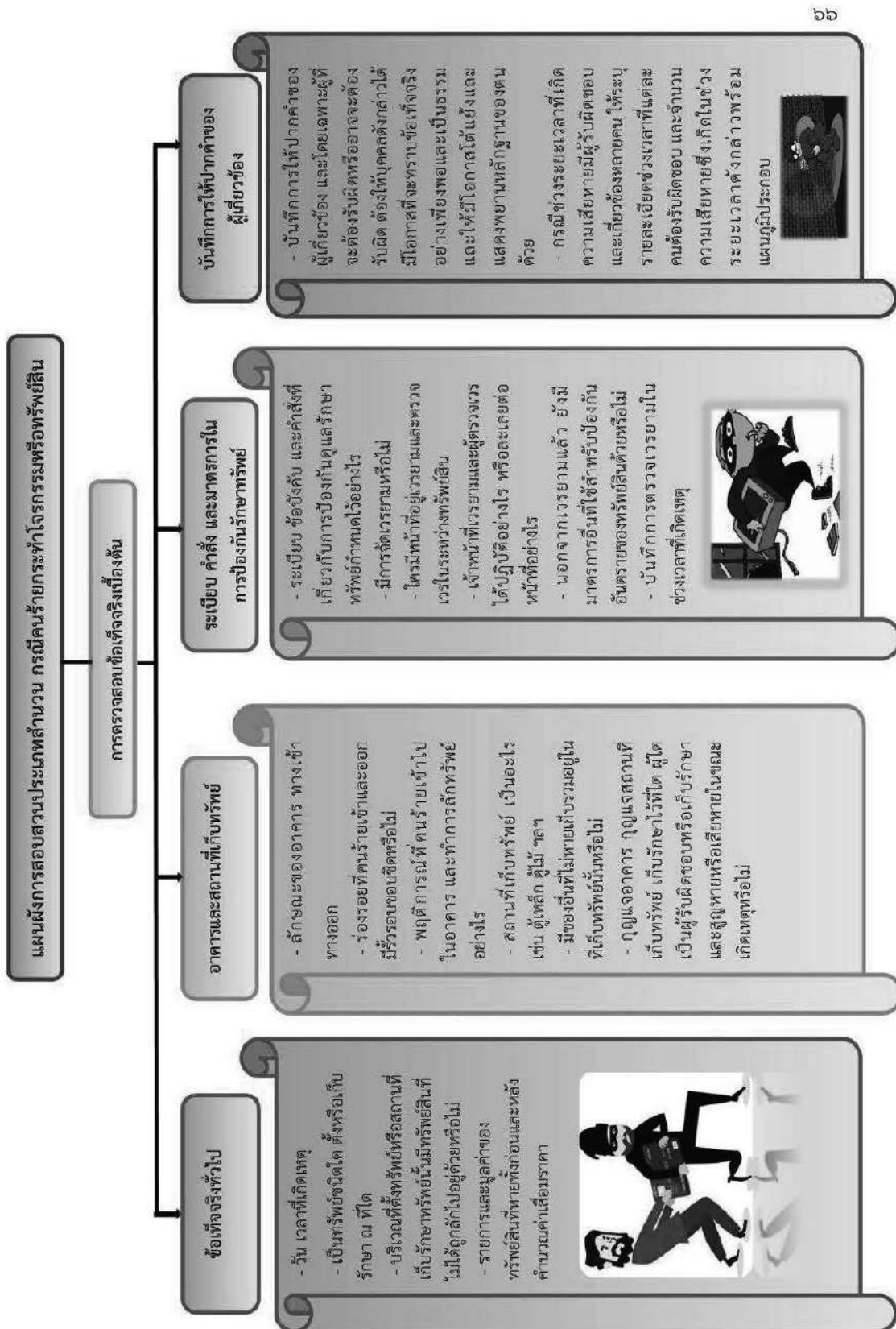
จ. นอกจากเวรยามแล้ว ยังมีมาตรการอื่นที่ใช้สำหรับป้องกันอันตรายของทรัพย์สินด้วยหรือไม่

ฉ. บันทึกการตรวจเวรยามในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ

๔) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ขู่เข็ญ ให้สัญญา หรือ กระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๕) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบ และจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๖) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

๓. ส่วนคนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๑๘/๒๕๕๑ (ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่ทรัพย์สิน)	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๒๘-๒๒๙/๒๕๕๓ (ระเบียบข้อ ๑๗ - ๑๘)	
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งประจำเดือน สิงหาคม ๒๕๕๒	
- ความเห็นทฤษฎี เรื่องเสร็จที่ สรพ.๑๕/๒๕๕๕	
- ความเห็นทฤษฎี เรื่องเสร็จที่ สรพ.๕๐/๒๕๕๕	

๓. สำนวนคนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สูญหาย (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๑๖/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ.๑๑๘/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๓/๒๕๕๔	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๘๘/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๐๓/๒๕๕๘	

๓. ส่วนคนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ สรพ.๕๔/๒๕๕๖	

๖.๔ ประเภทสำนวนกรณีอาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

๑) ข้อเท็จจริงทั่วไป

ก. วัน เวลาที่เกิดเพลิงไหม้

ข. ตัวอาคารที่เกิดเพลิงไหม้ และลักษณะของอาคาร เช่น คอนกรีตเสริมเหล็ก ฯลฯ

ค. มูลค่าและรายการทรัพย์สินที่ถูกเพลิงไหม้แยกจากตัวอาคารที่ต้องซ่อมแซม

๒) การตรวจสอบสาเหตุ

ก. วัตถุพยานและร่องรอยที่เหลือจากเพลิงไหม้เพื่อนำมาสันนิษฐานว่าเกิดจากสาเหตุใด (ถ้าเป็นเพลิงไหม้จากที่อื่นที่เห็นชัดแจ้งแล้วลูกกลมมาอาจจะไม่ต้องสอบปัญหานี้ก็ได้)

ข. ประจักษ์พยานที่เห็นเหตุการณ์เพลิงไหม้ก่อนจะมีลักษณะรุนแรง (ถ้ามี) ที่จะชี้แจงต้นเพลิงอยู่ตำแหน่งใด

๓) มาตรการในการป้องกันเพลิง

ก. มีการจัดการเจ้าหน้าที่เฝ้ารักษาการและดูแลสถานที่หรือไม่ อย่างไร

ข. ระเบียบหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดเจ้าหน้าที่รักษาการดังกล่าวใครเป็นผู้วางระเบียบหรือออกคำสั่ง

ค. ได้มีการปฏิบัติหน้าที่เฝ้ารักษาการอย่างไร หรือไม่ ในระหว่างเวลาเกิดเพลิงไหม้

๔) บุคคลที่เกี่ยวข้องที่เข้าทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำหรืออยู่อาศัยในอาคารหลังนั้น สอบพบเหตุการณ์รายละเอียดในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หรืออยู่ในอาคารหลังนั้นครั้งสุดท้ายก่อนเพลิงไหม้

๕) การร้องทุกข์ และการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และความเห็นของเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือวิทยาการ ตลอดจนความเห็นของพนักงานอัยการ

๖) ข้อสันนิษฐานหรือข้อพิสูจน์สาเหตุที่เกิดเพลิงไหม้ อาจเป็นกรณีต่อไปนี้

ก. ไฟฟ้าช็อต มีผู้ใดกระทำโดยประมาทหรือไม่อย่างไร

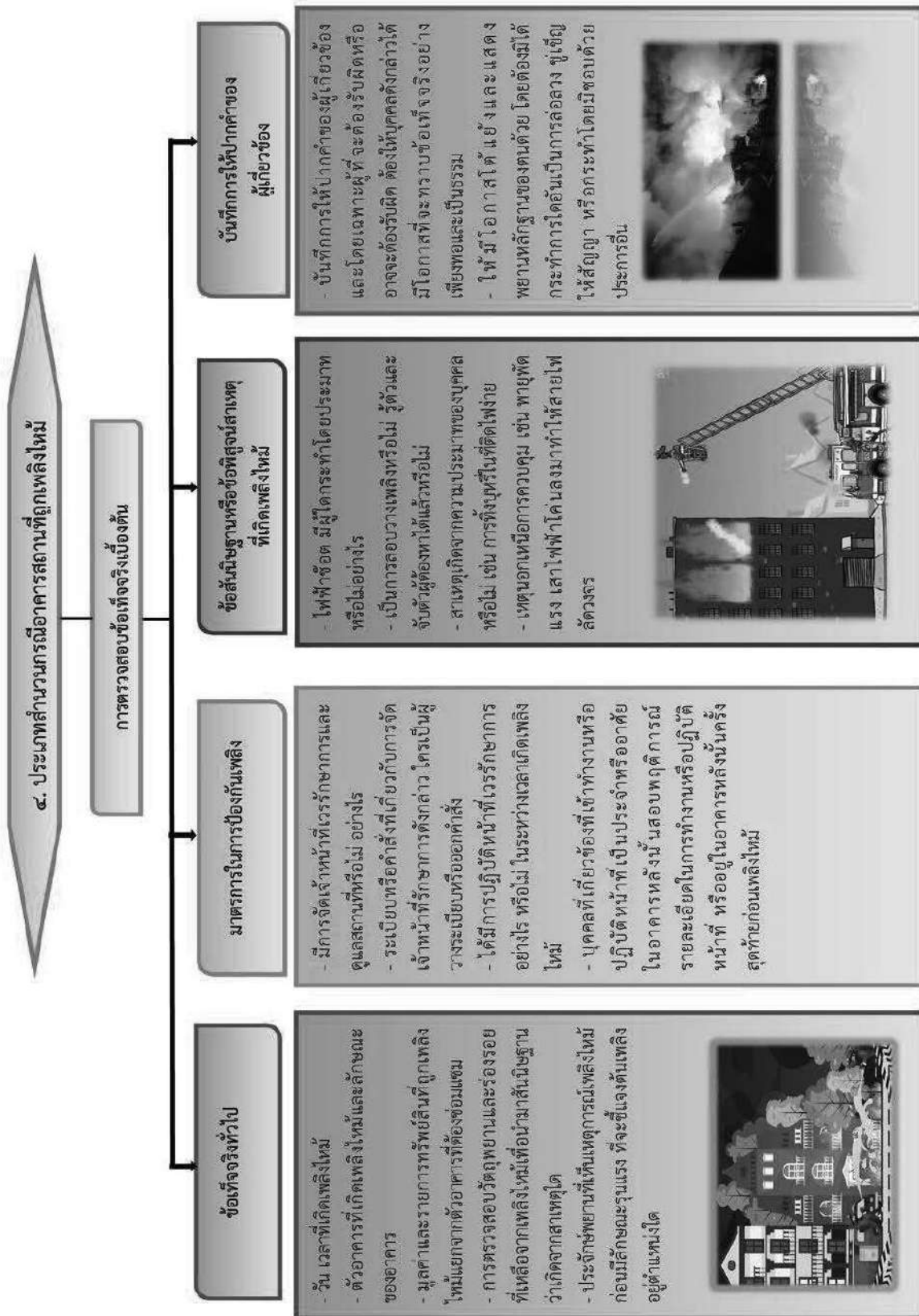
ข. เป็นการลอบวางเพลิงหรือไม่ รู้ตัวและจับตัวผู้ต้องหาได้แล้วหรือไม่

ค. สาเหตุเกิดจากความประมาทของบุคคลหรือไม่ เช่น ทิ้งก้นบุหรี่ในที่ติดไฟง่าย ติดหลอดไฟฟ้าไว้ในที่อับและมีวัตถุที่ติดไฟได้ง่าย

ง. เหตุนอกเหนือการควบคุม เช่น พายุพัดแรง เสาไฟฟ้าโค่นลงมาทำให้สายไฟเกิดลัดวงจร และสายไฟอยู่ใกล้อาคาร ฯลฯ

๗) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๘) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

๕. ส่วนอาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๗/๒๕๕๔	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๕๑/๒๕๕๗	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๕/๒๕๕๔	

๖.๕ ประเภทส่วนกรณีอุบัติเหตุ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

๑. ข้อเท็จจริงทั่วไป

- ก. วัน เวลาที่เกิดเหตุ
- ข. ชื่อ ยี่ห้อ และเลขทะเบียนรถ
- ค. ชื่อผู้ขับ และฐานะตำแหน่ง
- ง. ชื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ควบคุมดูแลรถตลอดจนอำนาจหน้าที่
- จ. รายการและมูลค่าของทรัพย์สินที่สูญหาย (ก่อนและหลังหักค่าเสื่อมราคา)
- ฉ. มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่

๒. การตรวจสอบสาเหตุที่เกิดขึ้น

- ก. ตรวจวัตถุพยาน เช่น คันชัก คันส่ง พวงมาลัย เครื่องยนต์ ฯลฯ
- ข. ร่องรอยล้อและเบรก ขอภาพถ่ายสี่ประกอบ (ถ้ามี)
- ค. รถคู่กรณีมีหรือไม่ ถ้ามีจะต้องสอบถามข้อ (๑) – (๒) ก. – ข. ด้วย
- ง. อัตราวิ่งของรถขณะเกิดเหตุ และก่อนหน้านั้นตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น
- จ. สภาพของทางหรือพื้นถนน
- ฉ. สาเหตุภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น คนวิ่งตัดหน้า สัตว์วิ่งตัดหน้า ฯลฯ
- ช. ระยะห่างระหว่างรถคันหน้าและรถคันหลัง (ในกรณีเกิดเหตุชนท้าย)
- ซ. พฤติการณ์อื่นๆ

๓. สภาพของรถก่อนใช้

- ก. ตรวจสอบสภาพก่อนใช้อย่างไรหรือไม่
- ข. สภาพของรถเป็นอย่างไร เช่น เบรก พวงมาลัย ยาง และประวัติการบำรุงรักษา

๔. สภาพความเสียหายของรถหลังเกิดเหตุ

ก. ตรวจสอบสภาพความเสียหายของรถเปรียบเทียบกับอัตราวิ่งของรถว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เช่น ผู้ขับรถให้ถ้อยคำว่าขับด้วยความเร็ว ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง แต่สภาพของรถได้รับความเสียหายทั้งคัน หรือได้รับความเสียหายมากเกินกว่าที่ควรจะเป็น ฯลฯ ขอภาพถ่ายประกอบ (ถ้ามี)

ข. กรณีมีรถคู่กรณี ต้องตรวจสอบสภาพความเสียหายของทั้งสองฝ่าย เช่น รถคันใดวิ่งด้านซ้าย รถคันใดวิ่งด้านขวา หรือวิ่งตามกันมาในทิศทางเดียวกัน ฯลฯ เกิดการเฉี่ยวชนกันอย่างไร ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถราชการและรถคู่กรณีสอดคล้องกับคำให้การของฝ่ายใดมากกว่ากันและฝ่ายใดน่าจะเป็นฝ่ายก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน หรือต่างฝ่ายต่างก่อให้เกิดความเสียหายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ฯลฯ

๕. สภาพของพื้นถนนหรือทางเป็นอย่างไร เช่น สภาพความกว้างของถนนและไหล่ถนน และใช้วิ่งรถได้ที่ช่องทาง ขอภาพถ่ายสี่ประกอบ (ถ้ามี)

๖. เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วมีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนหรือไม่ ถ้าไม่มีการแจ้งความ ขอทราบว่าเป็นเหตุใด จึงไม่แจ้งความ

๗. ถ้ามีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต มีการร้องทุกข์และการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือไม่ พร้อมความเห็นของพนักงานอัยการ (ถ้ามี)

๘. ระเบียบข้อบังคับในการใช้รถมีอย่างไร

๙. นำรถไปใช้ในราชการหรือไม่ ถ้าไปใช้ในราชการ ขอหลักฐานแสดงการขอใช้รถที่ได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

๑๐. ผู้ขับขี่มีใบอนุญาตขับขี่หรือไม่ หรือได้ขับรถมาแล้วนานเท่าใด

๑๑. สภาพแห่งจิตใจหรือสภาพแห่งร่างกายของผู้ขับเป็นอย่างไร เช่น ขับรถแล้วเป็นปกติ ขับรถในขณะที่มีเมาสຸຣາ เคยเป็นโรคลมบ้าหมูหรือมีประวัติเป็นโรคหัวใจหรือต้องขับรถติดต่อกันเป็นเวลานาน

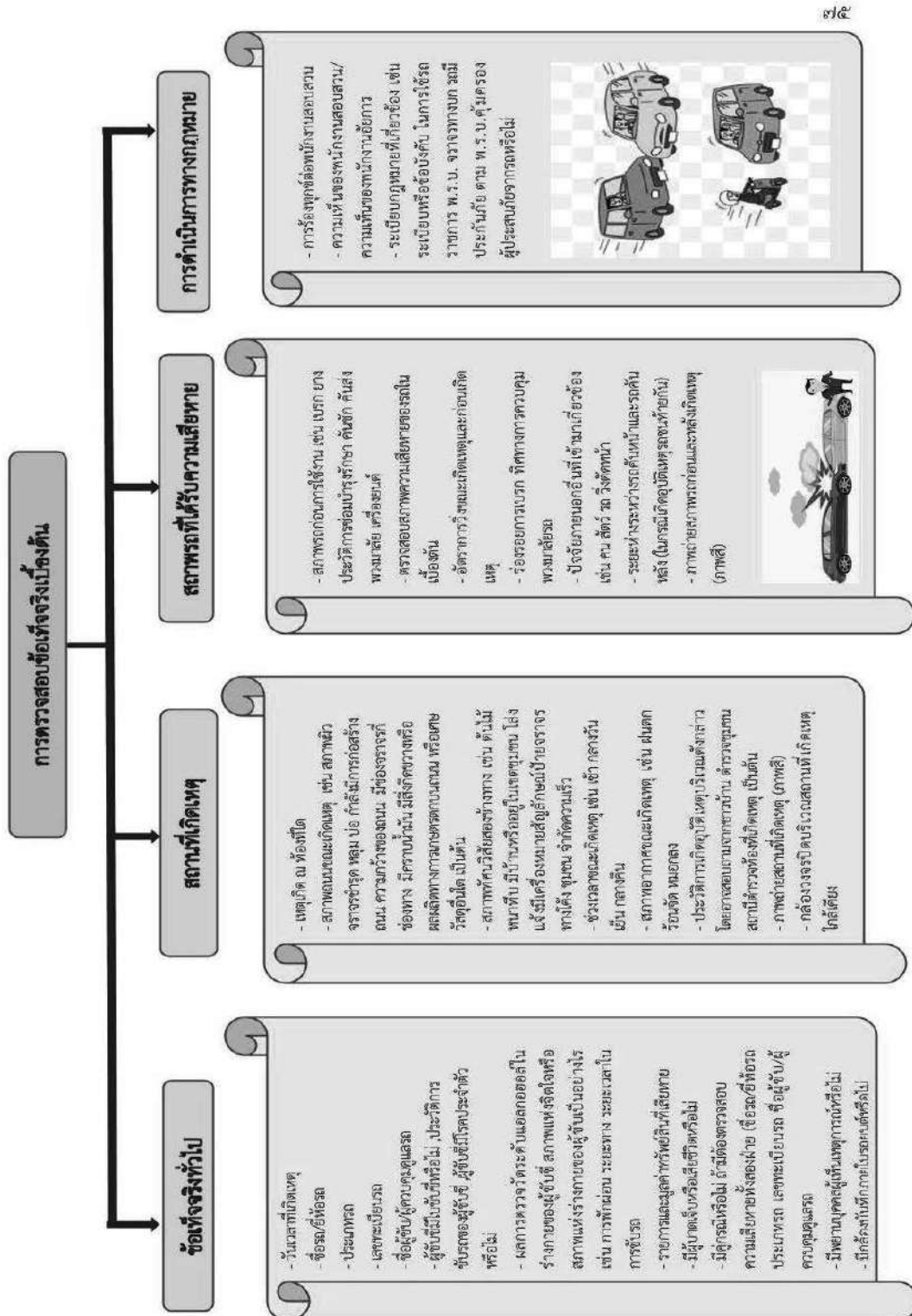
๑๒. รายงานผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับขี่

๑๓. บุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายจากทางราชการหรือไม่ ผลดีเป็นอย่างไร

๑๔. บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ขู่เข็ญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๑๕. ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

แผนผังการสอบสวนสำนวน กรณีอุบัติเหตุ

๕. ส่วนนอ้บัตเหตุ	
- ค่ำพืพาคษาศาลปกครองสูงสุต อ.๑๕๓/๒๕๕๓	
- ความเห้นกฤษฎีกา เรืองเสรีจที่ ๒๐/๒๕๕๘	
- ความเห้นกฤษฎีกา เรืองเสรีจที่ สรพ.๓๔/๒๕๕๖	
- ความเห้นกฤษฎีกา เรืองเสรีจที่ สรพ.๓๖/๒๕๕๖	
- ความเห้นกฤษฎีกา เรืองเสรีจที่ สรพ. ๑๑๑/๒๕๕๖	
- ความเห้นกฤษฎีกา เรืองเสรีจที่ สรพ. ๑๑๒/๒๕๕๖	

๕. ส่วนนอบบัติเหตุ (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๑๓/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๑๗/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๑๗/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๒๐/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๒๑/๒๕๕๖	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๐๓/๒๕๕๑	

๕. ส่วนนอบบัตติเหตุ (ต่อ)	
- ความเห็นกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๑/๒๕๕๑	
- รายงานผลการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ ละเมิด สั่ง ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๐	
- รายงานผลการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ ละเมิด สั่ง ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑	

บทที่ ๗
บทส่งท้าย

บทที่ ๗

บทส่งท้าย

ในส่วนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบมักเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้เบิกรถยนต์ราชการไปใช้แล้วเกิดอุบัติเหตุสุดวิสัยอันไม่อาจคาดคิดหรือเห็นได้ล่วงหน้า เช่น มีเศษหินหรือเศษไม้กระเด็นมาโดยไม่ทราบทิศทาง ตกใส่กระจกมองข้างรถยนต์ หรือกระจกกระบังลมหน้ารถยนต์ หรือขับรถไปปฏิบัติราชการแล้วกระจกบังลมเกิดแตกร้าวขึ้นเอง หรือภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ เป็นเหตุให้รถยนต์ราชการได้รับความเสียหาย รวมทั้งกรณีที่หน่วยงานทราบแน่ชัดว่าเจ้าหน้าที่คนใดกระทำความผิดคือรู้เหตุ รู้ตัว รู้จำนวนค่าเสียหาย เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ไปเฉี่ยวชนวัตถุหรือรถยนต์คู่กรณี เป็นเหตุให้รถยนต์ราชการได้รับความเสียหาย และทราบจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอน และเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดยินยอมชดเชยค่าสินไหมทดแทน กรณีนี้ ไม่ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบจะเกิดตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ชักข้อความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ แต่ในการยุติเรื่อง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดจะต้องสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวแล้วทำหนังสือรายงานเลขาธิการ ส.ป.ก. ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานเพื่อทราบและเห็นชอบรายงานผลการพิจารณาเพื่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพิจารณาว่าสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๒ ต่อไปหรือไม่ อย่างไร

แต่ในทางปฏิบัติในการที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะรายงานข้อเท็จจริงให้ผู้บังคับบัญชาทราบและเห็นชอบรายงานผลการพิจารณาเพื่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาว่าสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๒ นั้น เจ้าหน้าที่นั้นจะต้องชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงต่าง ๆ พร้อมทั้งต้องแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดประกอบความเห็นไปด้วย ซึ่งไม่ต่างไปจากเอกสารหลักฐานและความเห็นในการตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และอาจเป็นการยุ่งยากและทำให้เสียเวลาในการดำเนินการมากกว่า หากเสนอไปแล้วเลขาธิการ ส.ป.ก. หรือปลัดกระทรวงฯ ไม่เห็นชอบและมีคำสั่ง ให้ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงหรือขอให้ตรวจสอบชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงพร้อมแสดงเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพิ่มเติม ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่หรือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดไม่นิยมใช้วิธีการนี้ แต่มักหันไปใช้วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบแทน เพราะเมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีความเห็นแล้วก็เพียงรายงานให้เลขาธิการ ส.ป.ก. ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบ และมีความเห็นรายงานผลเพื่อกระทรวงการคลังพิจารณาต่อไป ซึ่งสามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วกว่า หรือสามารถเสนอให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณายุติเรื่องได้เลย หากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำละเมิดซึ่งความเสียหายเกิดจากสาเหตุทั่วไปที่ไม่ได้มีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบยินยอมชดเชย

ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของความเสียหายทั้งหมด ซึ่งกรณีนี้เป็นข้อยกเว้นที่เลขาธิการ ส.ป.ก. ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

อย่างไรก็ตาม ในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ในประเด็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง การรับฟังพยานบุคคล รวมทั้งการตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ กรรมการจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ทั้งนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ๙ ข้อ ๘ เนื่องจากในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง นั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องและครบถ้วน ดังนั้น กรณีการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดในเรื่องดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีประเด็นหลักที่สำคัญ ดังนี้

๑. มีการกระทำละเมิดเกิดขึ้นหรือไม่

๒. มีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ และ

๓. เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจะต้องรับผิดชอบใช้เป็นจำนวนเท่าใด

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดหลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนมีสัดส่วนการรับผิดชอบอย่างไร

กรณีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เป็นเหตุให้รัฐเสียหาย

๑. ราชการเสียหาย/สูญหาย รถคว่ำ (ไม่มีคู่กรณี)/ รถชนกัน /รถถูกโจรกรรม

๒. ทรัพย์สินราชการ ขาดสูญหาย/ถูกโจรกรรม

๓. ทุจริตยกยอกเงินของทางราชการ

๔. เพลิงไหม้

๕. การจัดซื้อ/จัดจ้าง

๖. เบิกจ่ายเงินราชการไม่ถูกต้องตาม กม./ระเบียบ

๗. คดีขาดอายุความ : สัญญา/สิทธิเรียกร้อง

สำหรับสิทธิของผู้เสียหายในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

กรณีเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อเอกชน/บุคคลภายนอก

สิทธิการดำเนินคดีของผู้เสียหาย

- ฟ้องเจ้าหน้าที่ / หน่วยงานของรัฐ
- ฟ้องผิด ฟ้องใหม่ได้ ภายใน ๖ เดือน
- อายุความการใช้สิทธิ ๑ ปี/ ๑๐ ปี (ป.พ.พ. ม.๔๔๘)

สิทธิของผู้เสียหาย

การร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๕ เมื่อผู้เสียหายยื่นคำร้อง หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ

- ออกใบรับคำขอเป็นหลักฐาน
- พิจารณาภายใน ๑๘๐ วัน
- ขยายไม่เกิน ๑๘๐ วัน (รายงาน ร.ม.ต.)

ขั้นตอนการยื่นคำขอและการพิจารณาค่าสินไหมทดแทน กรณีบุคคลภายนอกยื่นคำขอ
ให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

(หนังสือกระทรวงการคลัง

ที่ กค ๐๔๑๐ .๒/ว ๑๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)

- กำหนดขั้นตอนการยื่นคำขอ
- การพิจารณาค่าสินไหมทดแทน
- แบบคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และใบรับคำขอ

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ
กระทำละเมิด ต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม
๑๒๘ ตอนพิเศษ ๑๒๖

ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๔

๑. ความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน

- กรณีเป็นเงิน ให้ชดใช้เป็นเงินตามจำนวนที่เสียหาย
- กรณีเป็นทรัพย์สินอื่น
 - ก. ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อม หรือ
 - ข. ใช้ค่าซ่อมให้กลับสู่สภาพเดิมก่อนเสียหาย

๒. ความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต

- ค่ารักษาพยาบาล จ่ายจริงและจำเป็นรายละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดประโยชน์
 - ก. รายได้ไม่แน่นอน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท ไม่เกิน ๖๐ วัน หรือ
 - ข. รายได้แน่นอน ไม่เกิน ๒ เดือน เดือนละไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท
- ค่าชดเชยสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถภาพในการทำงาน อนุโลมใช้ตามกฎหมายกระทรวงฯ พรบ. สงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการฯ พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าปลงศพและจัดการศพ จ่ายจริงไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดอุปการะ ทายาทคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ถ้าจะจ่ายเกินกว่านี้ ให้ขอตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นรายกรณี

“ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” (ที่ นร ๐๖๐๑/๘๗ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๑. มีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้น ได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวัง
๒. ที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น พึงคาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ หรือ หากระมัดระวังสักเล็กน้อยก็คงคาดเห็นการอันอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น

“ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”

๑. ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเลยสักนิด
๒. ทำผิดซ้ำ ๆ ในรูปแบบเดียวกัน
๓. ปฏิบัติผิดมาตรฐานวิชาชีพ
๔. ผ่าฝืนกฎหมาย/ระเบียบ
๕. กฎหมาย/ระเบียบ กำหนดวิธีปฏิบัติไว้แต่ไม่ได้ทำหรือปฏิบัติตามนั้น

เมื่อหน่วยงานของรัฐใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกแล้ว
ใช้สิทธิไล่เบี้ยแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
ให้แก่บุคคลภายนอก (ม.๙ พ.ร.บ.ละเมิดฯ)

**สรุปขั้นตอนการดำเนินการให้รับผิดเมื่อเกิดความเสียหาย
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม**

แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

รวบรวมหลักฐานและให้ผู้เกี่ยวข้องชี้แจง

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง

ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยว่ามีผู้รับผิดหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบ

ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา

ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

แจ้งคำสั่งแก่เจ้าหน้าที่พร้อมสิทธิฟ้องคดีและอายุความฟ้องคดี

การชดใช้ค่าเสียหาย

- ถ้าเป็นเงิน → ชดใช้เป็นเงิน
- ถ้าเป็นสิ่งของ → ชดใช้เป็นสิ่งของที่มี สภาพ คุณภาพ ปริมาณ และ ลักษณะอย่างเดียวกัน
- ถ้าซ่อม → ต้องทำสัญญาตกลง และ ซ่อมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว (๖ เดือน)
- ถ้าชดใช้ต่างจากทรัพย์สินที่เสียหายหรือสูญหาย → ต้องทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

การผ่อนชำระเงิน

- เจ้าหน้าที่สามารถผ่อนชำระได้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด (กค ๐๔๐๖.๓/ว ๑๑๕ ลว.๑๘ พ.ย. ๒๕๔๕)
- หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นรายกรณีไป
- ทั้งนี้ ห้ามมิให้ฟ้องล้มละลายในกรณีที่ไม่มีเงินผ่อนชำระ เว้นแต่เข้าเงื่อนไขข้อ ๒๗ แห่งระเบียบฯ

ภาคผนวก

ที่ กค 0406.7/ว.56

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กทม.10400

12 กันยายน 2550

- เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน
- เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539
- อ้างถึง 1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539
2. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.6/ว 34086 ลงวันที่ 22 กันยายน 2540
3. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.3/ว 336 ลงวันที่ 19 กันยายน 2549
- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แนวทางการสอบสวนตามประเภทสำนวน (ส.1 – ส.5)
2. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.1)
3. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.2)

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ข้อ 14 วรรคสอง กำหนดว่า "กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้" ซึ่งกระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดหัวข้อการสอบสวนและแบบบันทึกการสอบสวนให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง 2 ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับหัวข้อการสอบสวนและบันทึกการสอบสวนตามหนังสือกระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้น ได้ใช้มาเป็นระยะเวลานานพอสมควรแล้ว ประกอบกับจากการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของกระทรวงการคลัง ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีพบว่า หน่วยงานของรัฐบางแห่งได้ดำเนินการสอบสวนและสรุปรายงานผลการสอบสวน โดยมีข้อมูลรายละเอียดและเอกสารพยานหลักฐานยังไม่ครบถ้วนเพียงพอที่จะประกอบการตรวจสอบ

/ข้อเท็จจริง...

ข้อเท็จจริงและพิจารณาให้เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะต้องรับผิดทางละเมิด รวมทั้งบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุละเมิด ทำให้กระทรวงการคลังต้องขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการแสวงหาพยานเอกสารหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และในบางกรณีศาลปกครองมีคำสั่งให้ยกเลิกเพิกถอนคำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบ ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากมิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ และมีแนวทางเดียวกัน จึงให้ยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.6/ว 34086 ลงวันที่ 22 กันยายน 2540 และกำหนดแนวทางปฏิบัติใหม่ ดังนี้

1. แนวทางการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยแยกตามประเภทการทำความเสียหาย เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปด้วย ความละเอียด รอบคอบและครบถ้วนทุกประเด็น ให้จัดประเภทสำนวนการสอบสวนเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.1 ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	(ส.1)
1.2 ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	(ส.2)
1.3 คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	(ส.3)
1.4 อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	(ส.4)
1.5 อุบัติเหตุ	(ส.5)

2. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.1)) กำหนดให้มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกสอบสวนทราบก่อนดำเนินการสอบสวน รวมทั้งกำหนดสาระสำคัญที่จำเป็น เนื่องจากอาจต้องใช้เอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีชั้นศาล

3. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.2) กำหนดสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดใช้เป็นแนวทางการรายงานผลการพิจารณาและเสนอความเห็นต่อหน่วยงานของรัฐ และให้หน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

สำหรับการส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ดำเนินการตามนัยหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.3/ว 336 ลงวันที่ 19 กันยายน 2549 (หนังสือที่อ้างถึง 3) โดยให้ Scan เอกสารประกอบการพิจารณาและทำการบันทึกเป็น PDF ไฟล์ (.pdf) และบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ด้วยโปรแกรม Microsoft Word (.doc) รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวลงแผ่น CD-ROM แล้วจัดส่งพร้อมรายงานผลการสอบสวนที่ส่งให้

- 3 -

กระทรวงการคลังตรวจสอบโดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้กระทรวงการคลังอีก ทั้งนี้ หากหน่วยงานใด
ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว จะจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
เป็นเอกสารไปพลางก่อนก็ได้

จึงเรียนเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)
รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มวิเคราะห์และประเมินผลคดีปกครอง

โทร. 0 2298 6827

<http://www.cgd.go.th>

แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน

1. ประเภทสำนวนการสอบสวน จัดเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	(ส.1)
2) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	(ส.2)
3) คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	(ส.3)
4) อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	(ส.4)
5) อุบัติเหตุ	(ส.5)

โดยมีแนวทางการสอบสวนตามหัวข้อการสอบสวนแต่ละประเภทที่กำหนดในแบบ ส.1-5

2. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.1)

ให้ใช้แบบบันทึกการสอบสวน (สส.1) สำหรับบันทึกการให้ถ้อยคำของเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้อง โดยก่อนดำเนินการสอบสวน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้บุคคลผู้จะให้ถ้อยคำทราบดังนี้

1) ผู้ให้ถ้อยคำมีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

2) คำถามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะถามต่อไปนี้ ผู้ให้ถ้อยคำจะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ ถ้าคำถามใดไม่ตอบ ขอให้เหตุผลสั้น ๆ เพื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะได้บันทึกไว้ รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึกการสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

3) คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมิได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ผู้ให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ

สำหรับคำถามอื่น ๆ ให้ใช้แนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.1-5) หรือคำถามอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

2. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.2)

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการสอบสวนตามแนวทางที่กำหนดในแบบรายงานผลการสอบสวน (สส.2) โดยควรมีข้อมูลรายละเอียดการสอบสวนสอดคล้องกับแนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.1-5) หรือข้อเท็จจริงหรือข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม ได้ตามความเหมาะสม

.....

แนวทางการสอบสวนตามประเภทสำนวน
(ส.1 – 5)

1. ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- 1) วันเวลาที่เกิดการทุจริต
- 2) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของผู้กระทำทุจริตในการปฏิบัติราชการโดยปกติ
- 3) การกระทำ และพฤติการณ์ในการกระทำทุจริต
- 4) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ร่วมงานหรือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บังคับบัญชาตามสายงาน
- 5) รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชาว่าตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง พร้อมแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง
- 6) กฎหมายระเบียบข้อบังคับและคำสั่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่นั้นๆ หรืองานที่ได้รับมอบหมายมีอย่างไร
- 7) หลักและวิธีปฏิบัติโดยปกติของงานหรือกิจการนั้นเป็นอย่างไร
- 8) หลักฐานและเอกสารที่ผู้ทุจริตได้กระทำ หรือหลักฐานที่ผู้ทุจริตจะต้องกระทำแต่ได้ละเว้นไม่กระทำ
- 9) รายการและจำนวนเงินที่ทุจริต หรือขาดหายไป
- 10) เอกสารแจ้งความร้องทุกข์ สำเนาสำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และความเห็น (ถ้ามี) ตลอดจนผลการฟ้องคดี
- 11) กรณีมีการระบุว่า ลายมือชื่อปลอม ได้มีการส่งหลักฐานให้ผู้ชำนาญของกองพิสูจน์หลักฐานตรวจสอบหรือไม่ (ถ้ามี) ขอรายงานผลการพิสูจน์ดังกล่าว
- 12) การเรียกร้องหรือฟ้องคดีกับธนาคารผู้จ่ายเงิน (ถ้ามี)
- 13) ในกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับเช็ค ขอสำเนาเช็ค สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารประกอบการส่งจ่าย ผู้มีอำนาจส่งจ่าย หลักฐานการได้รับชำระหนี้และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
- 14) พฤติการณ์และกรณีแวดล้อมอื่นๆ เช่น ผู้ทุจริตเป็นคนชอบเล่นการพนัน ใช้เงินเกินฐานะภาวะแห่งจิตใจ ฯลฯ
- 15) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามี การกระทำทุจริต (ถ้ามี)

- 2 -

16) ความเห็นและผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)

17) กรณีมีการกระทำทุจริตเกิดขึ้นหลายกรณี ให้แยกการสอบสวนเป็นรายกรณี พร้อมความเห็นว่าผู้กระทำการทุจริตและผู้บังคับบัญชา จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร และเป็นจำนวนเงินเท่าใด

18) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสได้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

19) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบและจำนวนความเสียหายที่เกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว พร้อมแผนภูมิประกอบ

20) ข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ

.....

2. ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- 1) กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง
- 2) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามี การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ถ้ามี)
- 3) ความเห็นและหรือผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)
- 4) กรณีกำหนดราคากลางสูงกว่าราคาค่าก่อสร้าง
 - ก. รายละเอียดแสดงวิธีคำนวณค่าแฟคเตอร์เอฟ (ถ้ามี)
 - ข. แหล่งที่มาของราคาวัสดุที่ใช้กำหนดเป็นราคากลาง
 - ค. ราคาวัสดุแยกเป็นประเภท ชนิด พร้อมราคา
- 5) กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ
 - ก. ขั้นตอนดำเนินการก่อนมีการประกาศสอบราคา ประมวลราคาจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธี พิเศษ หรือก่อนมีการตกลงราคา แล้วแต่กรณี
 - ข. ประกาศสอบราคา ประมวลราคา ฯลฯ
 - ค. รายชื่อคณะกรรมการที่แต่งตั้งตามระเบียบทุกคน
 - ง. รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชา ระบุชื่อและตำแหน่งว่าตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็น อย่างไร เปรียบเทียบกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริงพร้อมแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างทางปฏิบัติ ที่ถูกต้องกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง
 - จ. รายงานผลการปฏิบัติงานและความเห็นของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ทุกคณะ
 - ฉ. หากมีการยกเลิกการสอบราคา ประมวลราคาฯ ขอ เหตุผลพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
 - ช. ความเห็นของผู้สั่งซื้อ / สั่งจ้าง
- 6) จำนวนเงินที่ถือว่าทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย
- 7) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มี โอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

- 2 -

8) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบและจำนวนความเสียหายที่เกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว พร้อมแผนภูมิประกอบ

9) ข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ

.....

3. คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

1) ข้อเท็จจริงทั่วไป และรายละเอียดของทรัพย์สินที่หาย

ก. วันเวลาที่เกิดเหตุ

ข. เป็นทรัพย์สินชนิดใด ตั้งหรือเก็บรักษา ณ ที่ใด บริเวณที่ตั้งทรัพย์สินหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินนั้น มีทรัพย์สินอื่นที่ไม่ได้ถูกลักไปอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้ามี อะไรบ้าง (อธิบายโดยละเอียดหรือแยกเป็นรายการ)

ค. รายการและมูลค่าของทรัพย์สินที่หายทั้งก่อนและหลังคำนวณค่าเสื่อมราคา

2) อาคารและสถานที่ที่เก็บทรัพย์สิน

ก. ลักษณะของอาคาร ทางเข้า ทางออก ร่องรอยที่คนร้ายเข้าและออก มีรั้วรอบขอบชิดหรือไม่อย่างไร แผนผังบริเวณอาคารหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่สูญหาย

ข. พฤติการณ์ที่คนร้ายเข้าไปในอาคาร และทำการลักทรัพย์อย่างไร (ถ้าไม่มีหลักฐานแน่นอน ก็ควรสันนิษฐาน)

ค. สถานที่เก็บทรัพย์สิน เป็นอะไร เช่น ตู้เหล็ก ตู้ไม้ ฯลฯ และมีลักษณะอย่างไร มีลิ้นชักหรือมีช่องอื่นเก็บรวมอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้ามี มีอะไรบ้าง ความมั่นคงแข็งแรงของที่เก็บทรัพย์สินนั้น เช่น เป็นตู้เหล็ก มีกุญแจ ฯลฯ และตั้งอยู่ในบริเวณส่วนใดของอาคาร

ง. มีของอื่นที่ไม่หายเก็บรวมอยู่ในที่เก็บทรัพย์สินนั้นหรือไม่

จ. กุญแจอาคาร กุญแจสถานที่เก็บทรัพย์สิน เก็บรักษาไว้ที่ใด ผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบหรือเก็บรักษาและสูญหายหรือเสียหายไปในขณะเกิดเหตุหรือไม่

3) ระเบียบ คำสั่ง และมาตรการในการป้องกันรักษาทรัพย์สิน

ก. ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินกำหนดไว้อย่างไร

ข. มีการจัดเวรยามหรือไม่ ถ้ามี จัดเวรยามไว้อย่างไร

ค. ใครมีหน้าที่อยู่เวรยามและตรวจเฝ้าในระหว่างทรัพย์สินหาย หรือสันนิษฐานว่าเป็นผู้มีหน้าที่เวรยามในระหว่างทรัพย์สินหาย ให้ระบุชื่อตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของเวรยามเหล่านั้น

ง. เจ้าหน้าที่เวรยามและผู้ตรวจเฝ้าปฏิบัติอย่างไร หรือละเลยต่อหน้าที่อย่างไร

จ. นอกจากเวรยามแล้ว ยังมีมาตรการอื่นที่ใช้สำหรับป้องกันอันตรายของทรัพย์สินด้วยหรือไม่

ฉ. บันทึกการตรวจเวรยามในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ

4. อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

1) ข้อเท็จจริงทั่วไป

ก. วัน เวลาที่เกิดเพลิงไหม้

ข. ตัวอาคารที่เกิดเพลิงไหม้ และลักษณะของอาคาร เช่น คอนกรีตเสริมเหล็ก ฯลฯ

ค. มูลค่าและรายการทรัพย์สินที่ถูกเพลิงไหม้แยกจากตัวอาคารที่ต้องซ่อมแซม

2) การตรวจสอบสาเหตุ

ก. วัตถุประสงค์และร่องรอยที่เหลือจากเพลิงไหม้เพื่อนำมาสันนิษฐานว่าเกิดจากสาเหตุใด (ถ้าเป็นเพลิงไหม้จากที่อื่นที่เห็นชัดแจ้งแล้วลูกถามมาอาจจะไม่ต้องสอบปัญหานี้ก็ได้)

ข. ประจักษ์พยานที่เห็นเหตุการณ์เพลิงไหม้ก่อนจะมีลักษณะรุนแรง (ถ้ามี) ที่จะชี้แจงว่าต้นเพลิงอยู่ตำแหน่งใด

3) มาตรการในการป้องกันเพลิง

ก. มีการจัดเจ้าหน้าที่เฝ้ารักษาการและดูแลสถานที่หรือไม่ อย่างไร

ข. ระเบียบหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่รักษาการดังกล่าวใครเป็นผู้วางระเบียบหรือออกคำสั่ง

ค. ได้มีการปฏิบัติหน้าที่เฝ้ารักษาการอย่างไร หรือไม่ ในระหว่างเวลาเกิดเพลิงไหม้

4) บุคคลที่เกี่ยวข้องที่เข้าทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำหรืออยู่อาศัยในอาคารหลังนั้น สอบพบเหตุการณ์รายละเอียดในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หรืออยู่ในอาคารหลังนั้นครั้งสุดท้ายก่อนเพลิงไหม้

5) การร้องทุกข์ และการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และความเห็นของเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือวิทยาการ ตลอดจนความเห็นของพนักงานอัยการ

6) ข้อสันนิษฐานหรือข้อพิสูจน์สาเหตุที่เกิดเพลิงไหม้ อาจเป็นกรณีต่อไปนี้

ก. ไฟฟ้าลัด มีผู้ใดกระทำโดยประมาทหรือไม่อย่างไร

ข. เป็นการลอบวางเพลิงหรือไม่ รู้ตัวและจับตัวผู้ต้องหาได้แล้วหรือไม่

ค. สาเหตุเกิดจากความประมาทของบุคคลหรือไม่ เช่น ทิ้งก้นบุหรี่ในที่ติดไฟง่าย ติดหลอดไฟฟ้าไว้ในที่อับและมีวัตถุที่ติดไฟได้ง่าย

ง. เหตุุนอกเหนือการควบคุม เช่น พายุพัดแรง เสาดึงไฟฟ้าโค่นลงมาทำให้สายไฟเกิดลัดวงจร และสายไฟอยู่ใกล้อาคาร ฯลฯ

- 2 -

7) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่ต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมีข้อด้วยประการอื่น

8) ข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ

.....

5. อุบัติเหตุ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

1) ข้อเท็จจริงทั่วไป

- ก. วันเวลาเกิดเหตุ
- ข. ชื่อ ยี่ห้อ และเลขทะเบียนรถ
- ค. ชื่อผู้ขับ และฐานะตำแหน่ง
- ง. ชื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ควบคุมดูแลรถตลอดจนอำนาจหน้าที่
- จ. รายการและมูลค่าของทรัพย์สินที่สูญหาย (ก่อนและหลังหักค่าเสื่อมราคา)
- ฉ. มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่

2) การตรวจสอบสาเหตุที่เกิดขึ้น

- ก. ตรวจวัตถุพยาน เช่น คันชัก คันส่ง พวงมาลัย เครื่องยนต์ ฯลฯ
- ข. ร่องรอยล้อและเบรก ขอบภาพถ่ายสี่ประกอบ (ถ้ามี)
- ค. รถคู่กรณีมีหรือไม่ ถ้ามีจะต้องสอบถามข้อ (1) - (2) ก.- ข. ด้วย
- ง. อัตราวิ่งของรถขณะเกิดเหตุ และก่อนหน้านั้นตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น
- จ. สภาพของทางหรือพื้นถนน
- ฉ. สาเหตุภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น คนวิ่งตัดหน้า สัตว์วิ่งตัดหน้า ฯลฯ
- ช. ระยะห่างระหว่างรถคันหน้าและรถคันหลัง (ในกรณีเกิดเหตุชนท้าย)
- ซ. พฤติการณ์อื่นๆ

3) สภาพของรถก่อนใช้

- ก. ตรวจสภาพก่อนใช้อย่างไรหรือไม่
- ข. สภาพของรถเป็นอย่างไร เช่น เบรก พวงมาลัย ยาง และประวัติการบำรุงรักษาฯ

4) สภาพความเสียหายของรถหลังเกิดเหตุ

ก. ตรวจสอบสภาพความเสียหายของรถเปรียบเทียบกับอัตราวิ่งของรถว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เช่น ผู้ขับรถให้ถ้อยคำว่าขับด้วยความเร็ว 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง แต่สภาพของรถได้รับความเสียหายทั้งคัน หรือได้รับความเสียหายมากเกินไปที่จะควรจะเป็น ฯลฯ ขอบภาพถ่ายประกอบ (ถ้ามี)

- 2 -

ข. กรณีมีรถคู่กรณี ต้องตรวจสอบสภาพความเสียหายของทั้งสองฝ่าย เช่น รดคันไถ
วิ่งด้านซ้าย รดคันไถวิ่งด้านขวา หรือวิ่งตามกันมาในทิศทางเดียวกัน ฯลฯ เกิดการเฉี่ยวชนกันอย่างไร
ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถราชการและรถคู่กรณีสอดคล้องกับคำให้การของฝ่ายใดมากกว่ากัน
และฝ่ายใดน่าจะเป็นฝ่ายก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน หรือต่างฝ่ายต่างก่อให้เกิดความเสียหาย
ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ฯลฯ

5) สภาพของพื้นถนนหรือทางเป็นอย่างไร เช่น สภาพความกว้างของถนนและไหล่ถนน
และใช้วิ่งรถได้กี่ช่องทาง สภาพถ่ายสีประกอบ (ถ้ามี)

6) เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วมีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนหรือไม่ ถ้าไม่มีการแจ้งความ
ขอทราบเพราะเหตุใด จึงไม่แจ้งความ

7) ถ้ามีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต มีการร้องทุกข์และการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือไม่
พร้อมความเห็นของพนักงานอัยการ (ถ้ามี)

8) ระเบียบข้อบังคับในการใช้รถมีอย่างไร

9) นำรถไปใช้ในราชการหรือไม่ ถ้าไปใช้ในราชการ ขอหลักฐานแสดงการขอใช้รถที่ได้รับ
อนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

10) ผู้ขับที่มีใบอนุญาตขับขี่หรือไม่ หรือได้ขับรถมาแล้วนานเท่าใด

11) สภาพแห่งจิตใจหรือสภาพแห่งร่างกายของผู้ขับเป็นอย่างไร เช่น ขับรถแล้วเป็นปกติขับรถ
ในขณะที่มีเมาสุรา เคยเป็นโรคลมบ้าหมูหรือมีประวัติเป็นโรคหัวใจ หรือต้องขับรถติดต่อกันเป็นเวลานาน

12) รายงานผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับที่

13) บุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายจากทางราชการหรือไม่ ผลคดี
เป็นอย่างไร

14) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ
ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสดังกล่าวได้มีโอกาสดังกล่าวที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และให้มี
โอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ
ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

15) ข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ

.....

(สล.1)

บันทึกการสอบสวน
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ตามคำสั่ง.....(หน่วยงาน).....ที่...../.....
ลงวันที่ เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง.....

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี.เชื้อชาติ.....
สัญชาติ.....ศาสนา..... อาชีพ.....
อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
แขวง.....เขต.....จังหวัด.....โทร.....
สถานที่ทำงาน.....ตั้งอยู่เลขที่.....แขวง.....
เขต.....จังหวัด.....โทร.....
บัตรประจำตัว.....เลขประจำตัวประชาชน.....
ออกให้โดย.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
หมดอายุวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าขอให้อ่านคำด้วยความสนใจและสัจจริงดังนี้

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

- 2 -

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

ก. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดได้แจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้า มีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม รวมทั้งการให้ ด้อยค่าตามบันทึกการสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

ข. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดมิได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ด้อยค่าอย่างใด ๆ

ค. ข้าพเจ้าได้อ่านบันทึกการสอบสวนฉบับนี้โดยตลอดแล้ว ขอรับรองว่าถูกต้อง ตรงตามที่ให้ด้อยค่าไว้ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้ด้อยค่า
(.....)

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้พิมพ์/ผู้บันทึก
(.....)

(สล. 2)

รายงานผลการสอบสวน
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ตามคำสั่ง.....(หน่วยงาน).....ที่...../.....
ลงวันที่ เดือน..... พ.ศ.....

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1 ประเภทสำนวน

2 เรื่อง.....

3 ส่วนราชการ

4 วันเวลาเกิดเหตุ วันที่เดือน..... พ.ศ..... เวลาน.

5 สถานที่เกิดเหตุ

6 สารสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

1) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง

1.1 นาย..... (ผู้ก่อเหตุ)

1.2 นาย..... (ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)

2) ความเสียหาย บาท (ตาย.....คน บาดเจ็บ.....คน)

3) ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันที่ เดือน..... พ.ศ.....

4) ความเห็นพนักงานสอบสวน รับแจ้งไว้เป็นหลักฐาน/เพื่อดำเนินการต่อไป/ส่ง ปปช.

5) คำสั่งพนักงานอัยการ สั่งฟ้อง/งดการสอบสวน...

6) คำพิพากษา ให้กรม.../นาย.....รับผิดชอบจ่ายเงินจำนวน.....บาท/ยกฟ้อง

7 ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

.....
.....
.....
.....

- 2 -

8

ตามผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

1. ข้อเท็จจริง

1.1 ความเป็นมา /ผู้ตรวจสอบ/ร้องเรียน.....

.....

1.2 จากการตรวจสอบพบข้อเท็จจริง (ขั้นตอนที่กระทำผิด) ว่า.....

.....

1.3 ขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง

.....

9

2. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

2.1 นาย..... ตำแหน่ง.....(ผู้ก่อเหตุ)

ให้ถ้อยคำว่า

.....

2.2 นาย.....ตำแหน่ง..... (ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)

ให้ถ้อยคำว่า

.....

2.3 นาย.....ตำแหน่ง..... (พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์)

ให้ถ้อยคำว่า

.....

2.4 นาย.....ตำแหน่ง.....(พยานแวดล้อมอื่น

ที่เห็นว่าสำคัญและมีผลต่อการพิจารณา) ให้ถ้อยคำว่า

.....

10

3. พยานหลักฐานสำคัญ (ถ้ามี)

3.1 เอกสาร ได้แก่.....

3.2 หลักฐานอื่นๆ ได้แก่.....

11

4. ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

4.1 กฎหมาย/ระเบียบ/คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 พระราชบัญญัติ..... มาตรา... บัญญัติว่า

"....."

4.1.2 ระเบียบ..... ข้อ ... กำหนดว่า "....."

.....

4.1.3 มติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่แจ้งตามหนังสือ.....
ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....กำหนดสาระสำคัญโดยสรุปว่า..

.....

4.1.4 คำสั่งกระทรวง.....ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ.....

4.2 คำพิพากษาศาล.....คดีหมายเลขแดงที่...../.....ลงวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....วินิจฉัยโดยสรุปว่า.....

4.3 กรม..... มีหนังสือที่...../..... ลงวันที่.....เดือน.....
พ.ศ.....ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า

4.4 ผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น สรุปได้ว่า.....

4.5 ผลการสอบสวนทางวินัย สรุปได้ว่า

4.6 ความเห็นพนักงานสอบสวน/วิทยาการ/ผู้เชี่ยวชาญ.... สรุปได้ว่า.....

4.7 นาย..... (ผู้ต้องรับผิดชอบ) มีหนังสืออุทธรณ์ลงวันที่.. เดือน.....พ.ศ.....
สรุปได้ว่า.....

12

5. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(เหตุผลประกอบการพิจารณา).....

.....

.....

.....

.....

- 4 -

(ความเห็น - มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด).....

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(.....)

.....

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

-
-
-

ลงชื่อ..... ผู้แต่งตั้ง
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำอธิบาย

- 1 ระบุประเภทความเสียหาย เช่น ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้ อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่น ๆ
- 2 ตั้งชื่อเรื่องให้ตรงกับข้อเท็จจริง และระบุชื่อหน่วยงานที่ได้รับความเสียหายด้วย เช่น “เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ”
- 3 ระบุชื่อหน่วยงานของรัฐระดับกรม หากมีการเปลี่ยนชื่อใหม่ ให้วงเล็บชื่อเดิมกำกับไว้ด้วย เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เดิม) สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ (กรมพลศึกษา เดิม) เทศบาลตำบลคลองหลวง (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหลวง เดิม)
- 4 ระบุวันเดือนปีและเวลาที่เกิดเหตุให้ชัดเจน หากเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวไม่แน่นอนให้ระบุช่วงเวลาที่ใกล้เคียงที่สุด หรือตามที่หน่วยงานของรัฐวินิจฉัยไว้
 - กรณีอุบัติเหตุ ให้ระบุวันด้วย เช่น วันจันทร์ อังคาร พุธฯ
 - กรณีทุจริต ให้ระบุช่วงเวลาของการกระทำทุจริต ว่า ตั้งแต่เมื่อใดถึงเมื่อใด
 - กรณีเป็นความเสียหายตามคำพิพากษา ให้ระบุวันที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินตามคำพิพากษา
- 5 ระบุชื่อสถานที่เกิดเหตุ หรือชื่อหน่วยงานย่อยที่ได้รับความเสียหาย พร้อมทั้งที่ตั้ง (ตำบล อำเภอ จังหวัด)
- 6
 - 1) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง
 - ระบุชื่อผู้ก่อเหตุแห่งความเสียหาย เช่น ผู้ทุจริต ผู้ขับรถ (ไม่ว่าจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ก็ตาม) ผู้ลักทรัพย์ ผู้วางเพลิง/ดับเพลิง ฯลฯ และชื่อผู้เกี่ยวข้องกับเหตุละเมิดโดยตรง
 - 2) ความเสียหาย
 - ระบุตามจำนวนที่หน่วยงานของรัฐแจ้งมาในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด (ความเสียหายตามความเห็นของคณะกรรมการระบุไว้ในความเห็นท้ายรายงานผลการสอบสวน)
 - 3) ระบุวันเดือนปีที่แจ้งความ กรณีไม่ได้แจ้งให้ระบุว่าไม่มีการแจ้งความ (เฉพาะเรื่องที่ต้องแจ้งความ)
 - 4) สรุปความเห็นของตำรวจ เช่น รับแจ้งความเป็นหลักฐาน /ดำเนินการต่อไป / ส่ง ปปช./นาย ก.กระทำโดยประมาท ผิด พรบ.จราจรทางบกฯ/งดการสอบสวนเนื่องจากพยานหลักฐานไม่พอพ้อง-ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ฯลฯ

- 2 -

5) คำสั่งพนักงานอัยการ เช่น สั่งฟ้องนาย ก. ข้อหา.../งดการสอบสวน ฯลฯ

6) คำพิพากษา ให้ระบุผลคำพิพากษากฎที่สุด ว่า ยกฟ้อง/ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด

โดยตามหัวข้อ 3) – 6) หากกรณีใดไม่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องก็ไม่ต้องจำเป็นต้องระบุ หรือหากจะพิมพ์หัวข้อไว้แล้วระบุว่า “ไม่มี” หรือ “-” ก็ได้

⁷ ให้สรุปข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญของสำนวนนี้ เช่น

- “ข้อเท็จจริงได้ความว่า ระหว่างปี พ.ศ.2539 – 2540 นายสอน ระเบียบดี ข้าราชการ ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์..... ได้ออกหลักฐานใบเสร็จรับเงิน ค่าลงทะเบียนของ.....ประจำภาคที่ 1 ปีงบประมาณ 2539 จำนวน 3 เล่ม คิดเป็นเงิน 51,060 บาท และภาคที่ 2 ปีงบประมาณ 2540 จำนวน 3 เล่ม คิดเป็นเงิน 45,375 บาท แล้วไม่นำเงินส่งให้ศูนย์..... เป็นเหตุให้ทางราชการ ได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน รวมทั้งสิ้น 96,435 บาท”

⁸

1.1 สรุปข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมดตามลำดับการสอบสวน เริ่มตั้งแต่ ผู้พบเหตุ เช่น ใครร้องเรียนเรื่องอะไรอย่างไร /สตง.ตรวจสอบพบอะไรที่ไหนอย่างไร/หน่วยตรวจสอบ ภายในของกรมนั้นตรวจสอบพบอะไร อย่างไร

1.2 คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตรวจสอบข้อกล่าวหา ตามข้อ 1.1 แล้ว พบว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่กล่าวหาหรือไม่ เหมือนกันหรือต่างกัน อย่างไร หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายหรือไม่ จำนวนเท่าใด

1.3 หากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อ 1.2 พบว่า มีผู้กระทำผิดจริง ให้อธิบาย ขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง/หรือระเบียบของทางราชการในเรื่องนั้น ๆ ว่า ผู้เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการเช่นไรจึงจะไม่เกิดความเสียหาย (อ้างอิงระเบียบ/คำสั่ง ประกอบได้ แต่ไม่ต้องละเอียดหรือยกทั้งข้อทั้งมาตราเพราะจะไประบุไว้ในข้อมูลเพิ่มเติม 4.1)

โดยในหัวข้อนี้ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดประมวล ข้อมูลจากบันทึกการสอบสวน (ส.1) ข้อมูลและเอกสารหลักฐานทั้งหมดตามแนวทาง ที่กำหนดไว้ตาม ส.1-5 และเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมอื่น ๆ

⁹

สรุปถ้อยคำของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาให้บุคคลใดต้องรับผิดชอบหรือไม่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีถ้อยคำของผู้ต้องรับผิดชอบทุกคน ยกเว้นกรณี คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เชิญแล้วไม่มาหรือติดต่อไม่ได้หรือ มีข้อขัดข้อง แต่ต้องระบุไว้ เช่น คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ได้มี หนังสือลงวันที่ 1 มกราคม 2550 เชิญนาย ก. ผู้บังคับบัญชา ซึ่งปัจจุบันเกษียณอายุไปแล้ว มาให้ถ้อยคำ แต่นาย ก.ไม่มาตามนัดโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง (ตามเอกสารประโยชน์ตอบรับ เลขที่.....) ทั้งนี้ เนื่องจากศาลปกครองถือเป็นสาระสำคัญหากไม่ให้อีกาสผู้ต้องรับผิดชอบ

- 3 -

ชี้แจงแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรมโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ เป็นเหตุที่จะยกเลิกเพิกถอนคำสั่งที่เรียกให้บุคคลนั้นรับผิดชอบ

10

ระบุพยานหลักฐานสำคัญ เช่น เอกสารหรือวัตถุ ที่เป็นหลักฐานสำคัญต่อการพิจารณาหรือวินิจฉัย เช่น สำเนาเช็ค.....(มีความผิดปกติอย่างไร) หนังสืออนุมัติ/อนุญาต....บุคคลใดลงลายมือชื่อ มีจุดผิดสังเกตหรือแสดงความบกพร่องอย่างไร ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุ....แสดงให้เห็นว่าฝ่ายใดถูกหรือผิดอย่างไร ฯลฯ

11

ระบุข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้ง

12

ระบุรายละเอียดโดยชัดเจนว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มีเหตุผลประกอบการพิจารณาอย่างไร จึงได้ชี้ว่าเกิดความเสียหายและมีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ต้องรับผิดชอบ

ระบุความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ว่า ทางราชการเสียหายหรือไม่ จำนวนเท่าใด มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด ฐานความผิดใด

เช่น

กรณีไม่ต้องรับผิดชอบ ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2548 เวลาประมาณ 17.30 น.นายxxxx ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์ได้ขับรถยนต์บรรทุก หมายเลขทะเบียน xxx กรุงเทพมหานคร ของกรมxxxx กลับจากการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง นายxxxx ได้ขับรถด้วยความเร็วประมาณ 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง โดยบรรทุกของหนักเต็มรถและได้เปลี่ยนช่องทางวิ่งตามหลังรถโดยสารประจำทางขณะลงเนินเขา นายxxxx ควรจะต้องใช้ความระมัดระวัง มากกว่าปกติ โดยเว้นระยะห่างจากรถคันหน้าพอสมควรและชะลอรถ พร้อมทั้งจะหยุดได้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน การที่นายxxxx ไม่สามารถหยุดรถได้ทันทำให้ชนท้ายรถโดยสารประจำทางอย่างแรงจนชนรถที่จอดอยู่ข้างหน้าต่อ ๆ กันไปอีก 4 คัน และรถคันที่นายxxxx ชนได้เสียการควบคุมเนื่องจากเพลาลูกพ่วงไปชนรถในช่องทางวิ่งด้านซ้ายอีกด้วย รวมทั้งสิ้น 6 คัน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รถของราชการและของบุคคลภายนอกรวม 7 คัน ประกอบกับตามบันทึกการรายงานประจำวันของสถานีตำรวจทางหลวง นายxxxx ได้ให้การรับสารภาพว่า ชนโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหายและมีผู้ได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ กับได้ให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับด้วยแล้ว การกระทำของนายxxxx จึงเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และนายxxxx อาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาได้เพียงพอไม่ แต่มีได้มีลักษณะของการกระทำโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยยังคงได้คาดเห็นว่าอาจเกิดความเสียหายขึ้นเช่นนั้นอันจะถือเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีได้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา 5 มาตรา 8 วรรคแรก และมาตรา 10 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 นายxxxx จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย

- 4 -

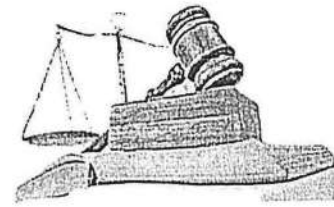
ของรถยนต์ราชการหมายเลขทะเบียน xxxxกรุงเทพมหานคร และความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ของบุคคลภายนอกจากเหตุละเมิดดังกล่าว

กรณีให้รับผิด ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2548 เวลาประมาณ 17.30 น.นายxxxx ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์ได้ขับรถยนต์บรรทุก หมายเลขทะเบียน xxxxกรุงเทพมหานคร ของกรม xxxxกลับจากการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง เมื่อเดินทางถึงทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 ถนนกรุงเทพ - พัทยา ระหว่างกิโลเมตร ที่ 23 - 24 ช่วงลงเนินเขา รถยนต์โดยสารประจำทางหมายเลขทะเบียน xxxx กรุงเทพมหานคร ซึ่งวิ่งอยู่ด้านหน้าทางซ้ายของรถยนต์ราชการได้เปลี่ยนช่องทางมาทางขวาและหยุดรถยนต์อย่างกะทันหัน นายxxxxอ้างว่าได้พยายามเบรกหยุดรถ แต่เบรกแข็งไม่สามารถหยุดรถยนต์ได้ทัน รถยนต์ของทางราชการจึงเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์โดยสารประจำทางดังกล่าวทำให้รถยนต์โดยสารประจำทางพุ่งไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์ต่อกันไป ในขณะที่ตัวรถยนต์ของทางราชการได้เสียหลักไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์ตู้ทำให้รถยนต์ตู้พุ่งไปชนท้ายรถยนต์กระบะอีกทอดหนึ่ง เป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้ที่โดยสารมากับรถยนต์หมายเลขทะเบียน xxxx กรุงเทพมหานคร ได้รับบาดเจ็บจำนวน 3 คน รถยนต์ของทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน 327,741 บาท และรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายรวม 6 คัน เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเสียหายทั้งของรถยนต์ราชการและบุคคลภายนอกซึ่งได้รับความเสียหายคิดเป็นเงินค่าซ่อมแซมจำนวนค่อนข้างสูงประกอบกับตามรายละเอียดการซ่อมแซมรถยนต์ของทางราชการหลังเกิดเหตุไม่ปรากฏว่ามีรายการซ่อมแซมระบบเบรกแต่อย่างใด จึงเชื่อได้ว่านายxxxxขับรถยนต์มาด้วยความเร็วสูง ซึ่งนายxxxx ในฐานะมีอาชีพเป็นพนักงานขับรถยนต์ควรใช้ความระมัดระวังโดยเว้นระยะห่างจากรถยนต์คันหน้าพอสมควรและพร้อมที่จะหยุดรถยนต์ได้ แต่หาได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอไม่ จึงไม่สามารถหยุดรถได้ทันเมื่อจำเป็นต้องหยุด พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นายxxxx จึงต้องรับผิดชอบค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ เมื่อคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแห่งกรณีที่มีผู้ขับรถยนต์โดยสารประจำทางมีส่วนประมาทด้วยเช่นกัน จึงให้นาย xxxx รับผิดชอบในอัตราร้อยละ 50 ของค่าเสียหายจำนวน 327,741 บาท คิดเป็นเงิน 163,870.50 บาท และหากกรมxxxxต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้บุคคลภายนอก ก็ให้นายxxxx รับผิดชอบในอัตราเดียวกัน ตามนัยมาตรา 10 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

อนึ่ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอาจปรับปรุงหัวข้อการนำเสนอและรายละเอียดประกอบการพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในแต่ละสำนวนการสอบสวน ได้ตามความเหมาะสม

.....

หน้าที่ของคณะกรรมการละเมิด

๑. ตรวจสอบอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งแต่งตั้ง

๒. ประชุมกำหนดแนวทางการสอบสวน และปฏิทินระยะเวลาการพิจารณา

๓. ทักหนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้การและให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔. แจ้งสิทธิก่อนดำเนินการสอบสวน

๕. ให้โอกาสเจ้าหน้าที่ที่ถูกสอบสวน

ชี้แจงข้อเท็จจริง

โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

๖. รวบรวมเอกสาร/พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

๗. ไม่รับฟัง

พยานที่ยังไม่ได้ข้อยุติ

พยานบอกเล่า

พยานนอกสำนวน

๘. เสนอความเห็น

มีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบไหมทดแทนหรือไม่ / จำนวนเท่าใด

๙. ใช้ข้อกฎหมายในการวินิจฉัยความรับผิด

๑๐. ลงลายมือชื่อ ตำแหน่ง และ วันเดือน ปี ท้ายบันทึกรายงานผลการสอบสวน

๑๑. ขอย้ายเวลา หากการสอบสวนไม่แล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนด

๑๒. สอบสวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดอายุความ

ที่ กค 0530.8/ว 15

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท. 10400

๒๒ มิถุนายน 2544

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี เลขาธิการ อธิการบดี ผู้อำนวยการ

เนื่องจากปัจจุบันยังมีหน่วยงานของรัฐหลายแห่งมิได้รับดำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตายให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ตามนัยระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 24 ที่กำหนดว่า 'ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้รับดำเนินการตามระเบียบโดยอนุโลม เพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรทก.....' ทำให้หน่วยงานของรัฐนั้นไม่ อาจใช้สิทธิเรียกฟ้องได้ทันภายในอายุความมรทก และเป็นเหตุให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นต้อง แ่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบทำให้สิทธิเรียกฟ้อง ขาดอายุความขึ้นมาอีก

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐในกรณีดังกล่าว จึงขอให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติดังนี้

1. ในการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้อง รับผิดชอบหรืออาจต้องรับผิดชอบทางละเมิดตาย ให้คณะกรรมการสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และรายงาน ผลการพิจารณาให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งให้รวบรวมสำนวนการ สอบสวนทั้งหมดส่งไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบอย่างช้าภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ กังกล่าวถึงแก่ความตาย

2. สำหรับการส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ระบุคำว่า 'กรณีเจ้าหน้าที่ตาย' ด้วยตัวอักษรสีแสดที่เห็นได้อย่างชัดเจนไว้ที่บนต้นขาของหนังสือด้วย

อนึ่ง กรณีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานของรัฐไม่อาจใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบนั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ทันภายในอายุความมรทกเนื่องจากการปฏิบัติงานล่าช้าของ เจ้าหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียสิทธิและได้รับความเสียหายเป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจาก

/การกระทำ...

- 2 -

การกระทำของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงตามความรับผิดทางละเมิดต่อไป เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งให้หน่วยงานที่อยู่ในการควบคุมดูแลหรือในกำกับดูแล
ถือเป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

สำนักกฎหมายและระเบียบ

ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๘

โทร. 2711217

ที่ กส ๐๕๖๐.๗/ ๑-10๙

กระทรวงการคลัง

ณ วันที่ ๕ ก.พ. ๒๕๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๔๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการบังคับคดี และสิทธิหลักทรัพ์หรือทรัพยสินของลูกหนี้ ตามคำพิพากษา
เรียน

คำแปลกฎหมายว่าด้วยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๖๖/๒๕๓๖ โดยให้เหตุผลว่าไม่ปรากฏว่าลูกหนี้มีทรัพยสินหรือ
ทรัพยสินใดที่จะนำมาบังคับคดีชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้ ซึ่งจากการทราวจนข้อบัญญัติเกี่ยวกับการ
สืบหาหลักทรัพ์หรือทรัพยสินของลูกหนี้ที่ส่วนราชการได้แจ้งเพื่อประกอบพิจารณาของนิติกรว่าลูกหนี้
ถึงแก่ความเป็นลูกหนี้ ส่วนใหญ่ยังมีได้ดำเนินการอย่างเต็มตามสมควร หรือจะดัดแปลง
โดยที่ผู้ฟ้อง ทำให้ทางราชการต้องขาดประโยชน์อันพึงได้จากการชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกา
เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เพื่อให้การสืบหาหลักทรัพ์หรือทรัพยสินของลูกหนี้ของส่วนราชการต่าง ๆ
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่การชำระหนี้ กระทรวงการคลังจึงกำหนดแนวทางการ
เกี่ยวกับวิธีการบังคับคดีและสิทธิหลักทรัพ์หรือทรัพยสินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อให้ส่วนราชการปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ส่วนราชการส่งแจ้งคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ
การบังคับคดีและสิทธิหลักทรัพ์หรือทรัพยสินของลูกหนี้ตามที่กำหนดแนบมาด้วย

๒. ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพ์
หรือทรัพยสินของลูกหนี้ตามแนวทางต่อไปนี้

(๑) ประสานงานกับกรมที่ดินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพ์ประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่
ปรากฏว่าชื่อของลูกหนี้ ครอบครองของลูกหนี้ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ในนิติกรรมสิทธิ์ ซึ่งอาจ
นำมาบังคับคดีได้ โดยให้ตรวจสอบตามภูมิลำเนาเดิมที่เคยอยู่อาศัย สถานที่ที่เคยค้าขายไม่ห่าง
จากแหล่งและภูมิลำเนาปัจจุบันด้วย

(๒) ตรวจสอบทรัพยสินประเภทสิ่งทอหรือทรัพยสินประเภทอื่น เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์
เรือ หุ่นส่วนในบริษัท หรือหลักประกันการขอใช้ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ โดยประสานงานกับ
ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดทำทะเบียนควบคุมสิ่งทอหรือทรัพยสินดังกล่าว

(๓) สืบหาทรัพยสินอื่นของลูกหนี้ในสำนักงาน บ้านพักของลูกหนี้หรือจากครอบครัว
หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอันอาจมีทรัพยสินของลูกหนี้ไว้ในครอบครอง

(๔) ขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ฝากเงินของลูกหนี้หรือ
บัญชีเงินฝากในธนาคารและสถาบันการเงินนี้

(๕) ...

- 2 -

(5) ทำเนียบการอื่นใดในกรณีข้อ ๔ สืบหาเด็กหรือสตรีหรือทาสของผู้อื่น
ให้เป็นไปอย่างมีประจักษ์พยาน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ

๓. ให้ส่วนราชการตามแผนผังในแบบฉบับที่แนบมาจัดทำขึ้นให้ครบถ้วนถูกต้อง
ตามทุกประการ ๓ เดือน

๔. การขอขมุกขมูยจากนายทะเบียนที่ไม่สามารถสืบหาหลักที่ทรัพย์สินหรือทรัพย์สินของผู้อื่นได้
ส่วนราชการต้องส่งหลักฐานการดำเนินการข้างต้นให้กระทรวงการคลังเพื่อประกอบการพิจารณา
ขอขมุกขมูยและในกรณีที่ไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินหรือทรัพย์สินของผู้อื่นได้ต้องแจ้งเหตุผลให้ทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุชาติพันธุ์ นิยมานนท์)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมบัญชีกลาง

สำนักงานทะเบียนและบรรณานุกรม

ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๗

โทร. ๐-๒๒๗๑-๐๑๑๕

ด่วนที่สุด

ที่ กค 0406.3/ Q.116

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท.10400

๒๗ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของ
เจ้าหน้าที่

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ข้อ 27 และข้อ 28 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย
จากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่พิจารณาผ่อนผันกรณีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายไหมทดแทน
แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และขอผ่อนชำระ โดยให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด
และกรณีเป็นเรื่องการประนีประนอมยอมความจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน
เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และเป็นไปตาม
เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคุ้มครอง
การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้รับความเป็นธรรมตามสมควรรวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ
มีหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการผ่อนผันให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเป็นแนวทาง
เดียวกัน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามประกาศที่ส่งมา
พร้อมนี้ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 119 ตอนที่ 90 ง วันที่ 27
กันยายน 2545

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวง
การคลังต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มตรวจสอบวินิจฉัยงานละเมิดและแพ่ง 1

โทร. 0-2271-3135

(นายสมหมาย กาญจน์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กระทรวงการคลัง

หน้า ๑

เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๕๐ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ กันยายน ๒๕๕๕

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่

โดยที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้รับความเป็นธรรมตามสมควรและเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการผ่อนผันให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรม และเป็นแนวทางเดียวกัน

อาศัยข้อกำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ กระทรวงการคลังจึงกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“วงเงินที่ผ่อนชำระ” หมายความว่า จำนวนเงินที่ต้องรับผิด รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (ถ้ามี)

“พ้นจากราชการ” หมายความว่า การออกจากราชการทุกกรณี รวมถึงการเกษียณอายุด้วย

หน้า ๒

เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๕๐ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ กันยายน ๒๕๔๕

ข้อ ๒ การอนุมัติให้ผ่อนชำระตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ต้องมีใช้กรณีที่เกิดจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ และเป็นกรณีที่ขอผ่อนชำระเต็มจำนวนที่ต้องรับผิด รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (ถ้ามี)

ข้อ ๓ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดเสนอขอผ่อนชำระ ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๓.๑) ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบัน ณ วันเสนอขอผ่อนชำระเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายและทรัพย์สินทั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดและคู่สมรส โดยมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดหรือหน่วยงานเจ้าของข้อมูล แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณา

(๓.๒) ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนผันและกำหนดจำนวนเงินที่ต้องผ่อนชำระเป็นรายเดือนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ตามฐานานุรูป ความรับผิดชอบที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดผู้นั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีและพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(๓.๒.๑) กรณีผ่อนชำระภายในกำหนดเวลา ๑ ปีโดยไม่จำกัดวงเงินที่ผ่อนชำระ

(๓.๒.๒) กรณีวงเงินที่ผ่อนชำระไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือน ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๕ ปี

(๓.๒.๓) กรณีวงเงินที่ขอผ่อนชำระเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือน ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

หน้า ๓

เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๕๐ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ กันยายน ๒๕๔๕

ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระต้องสิ้นสุดก่อนเจ้าหน้าที่ผู้ต้อง
รับผิดชอบจากราชการ

ข้อ ๔ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบจัดหาบุคคล นิติบุคคลหรือทรัพย์สินค้ำประกัน
การผ่อนชำระด้วย

ข้อ ๕ เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือกระทรวงการคลังอนุมัติให้ผ่อน
ชำระแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบทำหนังสือรับสภาพหนี้ สัญญาผ่อนชำระและ
สัญญาค้ำประกันตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดท้ายประกาศนี้ แล้วจัดส่งสำเนา
ให้กระทรวงการคลัง ๑ ชุด เมื่อได้รับชำระเงินในเดือนใดและนำส่งคลังเป็นรายได้
แผ่นดินหรือนำส่งเข้าบัญชีอื่นตามหลักการบัญชีแล้ว ให้แจ้งเลขที่ใบนำส่ง เลขที่
คลังรับ วัน เดือน ปี และจำนวนเงินไปให้กรมบัญชีกลางทราบโดยตรง หากบุคคล
ดังกล่าวผิดนัดเดือนใดเดือนหนึ่งหรือบิดพลิ้วหรือประวิงเวลาชำระหนี้ ให้ดำเนินการ
ตามกฎหมายต่อไป

ข้อ ๖ ให้คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี
นับแต่วันครบกำหนดที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้ชดใช้จนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ถือ
จำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละเดือนเป็นการชำระดอกเบี้ยรายเดือนที่เกิดขึ้นก่อน
ส่วนที่เหลือให้ถือเป็นการผ่อนชำระเงินต้นที่ค้างอยู่ เว้นแต่ผ่อนชำระภายในกำหนดเวลา
๑ ปี ทางราชการผ่อนผันไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ

ข้อ ๗ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบผ่อนชำระเต็มจำนวนตามคำฟ้องในระหว่าง
การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล ไม่ว่าจะอยู่ในศาลชั้นใด ให้หน่วยงานของรัฐ
ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๖ โดยอนุโลมและให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ
รับภาระค่าใช้จ่ายในชั้นศาลทั้งหมดแทนส่วนราชการ

หน้า ๔

เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๕๐ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กันยายน ๒๕๔๕

ข้อ ๘ หากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบจากราษฎรระหว่างการผ่อนชำระ
ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระเป็นอันยุติ ให้หน่วยงานของรัฐเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ
ชดใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

ข้อ ๙ หน่วยงานของรัฐแห่งใดไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ได้ ให้ขอทำ
ความตกลงกับกระทรวงการคลัง

ข้อ ๑๐ บรรดาคำสั่งหรือหลักเกณฑ์ใดซึ่งกำหนดไว้แล้วในประกาศนี้ หรือ
ซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศนี้ ให้ใช้ประกาศนี้แทน

ข้อ ๑๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับสำหรับคำเสนอขอผ่อนชำระที่หน่วยงานของรัฐ
ได้รับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕

สมใจนึก เองตระกูล

ปลัดกระทรวงการคลัง

หนังสือรับสภาพหนี้

เลขที่...../.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

โดยหนังสือฉบับนี้ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำหนังสือฉบับนี้ให้ไว้แก่

.....ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า ข้าพเจ้าตกลงยินยอมชดใช้ค่าเสียหายกรณี.....

เป็นเงินรวมทั้งสิ้น.....บาท (.....)

พร้อมดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี /งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้น โดย

☐ *ชำระงวดแรกจำนวน.....บาท ภายในวันที่.....เดือน.....
พ.ศ..... ส่วนที่เหลือขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.... ปี..... เดือน.....
ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้ เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

☐ *ขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน.....
ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้ เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจในหนังสือรับสภาพหนี้
ฉบับนี้ด้วยดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

*หมายเหตุ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ประสงค์จะผ่อนชำระ

สัญญาผ่อนชำระหนี้

เลขที่...../.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ให้ไว้แก่

.....โดย.....เป็นผู้แทน ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้าพเจ้ายินยอมขอใช้เงินจำนวน.....บาท (.....
.....) พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี / งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้น
ตามสัญญารับสภาพหนี้เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
โดยจะขอผ่อนชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน ตามตารางรายละเอียด
การผ่อนชำระหนี้แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ 2 จำนวนเงินที่ข้าพเจ้ายินยอมขอใช้ตามข้อ 1 ข้าพเจ้าขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน
ในอัตราเดือนละ.....บาท (.....)
จนกว่าจะครบจำนวนที่ต้องขอใช้และขอรับรองว่าจะไม่เรียกร้องเพื่อระงับหรืองดเว้นการชำระหนี้รายนี้
เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่วันที่.....พ.ศ..... เป็นต้นไป

ข้อ 3 ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินเดือน หักเงินเดือนของข้าพเจ้า ณ ที่จ่าย
เป็นรายเดือนทุก ๆ เดือนจนกว่าจะครบ

ข้อ 4 หากต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

ข้อ 5 หากข้าพเจ้าพ้นจากราชการระหว่างการผ่อนชำระ ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระ
เป็นอันยุติ ข้าพเจ้ายินยอมขอใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

ข้อ 6 หากข้าพเจ้าผิดนัดชำระเดือนใดเดือนหนึ่ง หรือผิดสัญญานี้ด้วยประการใด
ก็ตาม ข้อตกลงเรื่องการผ่อนผันให้งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้นเป็นอันยกเลิกตั้งแต่วันที่
ให้ทางราชการดำเนินคดีตามกฎหมายกับข้าพเจ้าได้ทันที

- 2 -

สัญญาผ่อนชำระหนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่าน
และมีความเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อให้ไว้เป็น
หลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

หมายเหตุ

ผู้รับสัญญา คือ ผู้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล

สัญญาค้ำประกัน

เลขที่...../.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....(1).....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ คู่สมรสตาย/หย่าร้าง

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....คู่สมรสชื่อ.....

ขอทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่.....ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ตามที่.....(2).....ได้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ไว้ต่อ

.....(3).....ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้เลขที่...../.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....นั้น ข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจข้อความในสัญญาดังกล่าว

โดยตลอดแล้ว จึงขอทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อ.....(3).....ว่า

ถ้า.....(2).....กระทำผิดสัญญาดังกล่าวไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดด้วย

ประการใด ๆ ข้าพเจ้ายินยอมชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญาดังกล่าวนั้นทุกประการให้แก่

.....(3).....ทันที โดย.....(3).....

มีจำต้องเรียกร้องให้.....(2).....ชำระหนี้ก่อนและข้าพเจ้าจะรับผิดชอบ

สัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้ครบเต็มจำนวน

ข้อ 2 ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ที่.....(3).....ผ่อนเวลา

หรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าวให้แก่.....(2).....

โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบก็ตาม ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ตกลงยินยอมในการผ่อนเวลาหรือ

ผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ด้วยทุกครั้ง ข้าพเจ้ายอมมิให้อาการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงิน

ในการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นเหตุปลดปล่อยความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและข้าพเจ้าจะรับผิดชอบในฐานะ

ผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้ครบเต็มจำนวน

ข้อ 3 ข้าพเจ้าขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้าและปลอดจากภาระ

ผูกพันใด ๆ อันจะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่า เพื่อเป็นหลักฐานในการค้ำประกันไว้ต่อ.....(3).....

..... ดังนี้

- 2 -

ที่ดิน

1) โฉนดเลขที่.....หน้าสำรวจ.....ระหว่าง.....
เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา อยู่ที่ดิน/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ราคาประมาณ.....บาท
(.....)

2) โฉนดเลขที่.....หน้าสำรวจ.....ระหว่าง.....
เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา อยู่ที่ดิน/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ราคาประมาณ.....บาท
(.....)

หลักทรัพย์อื่น

1).....
ราคาประมาณ.....บาท (.....)

2).....
ราคาประมาณ.....บาท (.....)

ข้อ 4 ข้าพเจ้าจะไม่จำหน่าย จ่าย โอน ก่อหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สิน
ของข้าพเจ้าตามที่ได้ระบุไว้ในข้อ 3 ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่
เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจาก.....(3).....

ข้อ 5 ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างที่.....(2).....
.....ต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาผ่อนชำระหนี้

สัญญาค้ำประกันนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจ
ข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

- 3 -

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....
.....ผู้ค้าประกัน ได้ทราบข้อความในสัญญาค้ำประกันแล้ว ยินยอมให้
.....ทำสัญญาค้ำประกันฉบับนี้ได้

ลงชื่อ.....คู่สมรสผู้ยินยอม
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

หมายเหตุ

- (1) ชื่อผู้ทำสัญญาค้ำประกัน
- (2) ชื่อผู้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้
- (3) ชื่อส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคลผู้รับสัญญา

ที่ กค 0406.2/ ๗- 1๕๑

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

๘/๑ พฤศจิกายน 2547

- เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 กรณีเจ้าหน้าที่ที่พักอยู่ในบ้านพักของทางราชการกระทำละเมิด
- เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539
- อ้างถึง 1. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539
3. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0905/628 ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2547

ด้วยกรมบัญชีกลางรายงานว่าได้หาข้อสรุปปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณีการเกิดเพลิงไหม้บ้านพักที่ทางราชการจัดให้ว่า การที่เจ้าหน้าที่ผู้เข้าพักในบ้านพักดังกล่าวมีหน้าที่ดูแลรักษาบ้านพัก เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่ และถ้าหากทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับบ้านพักของทางราชการจะต้องรับผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่เข้าพักในบ้านพักของทางราชการ ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้นั้นทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับบ้านพัก การพิจารณาความรับผิดจึงต้องเป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการพักอาศัยในบ้านพักของทางราชการ ถ้าไม่มี ระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่จึงพิจารณาเพียงว่า เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่ เท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เนื่องจากปัจจุบันนี้มีหน่วยงานของรัฐต่างๆ แจ้งผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเกิดเพลิงไหม้บ้านพักของทางราชการในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้กระทรวงการคลังตรวจสอบเป็นจำนวนมาก โดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

/ความรับผิดทางละเมิด. ...

- 2 -

ความรับผิดทางละเมิดและผู้แต่งตั้งได้พิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งไม่เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ข้างต้น ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงการคลังเห็นควรเวียนแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่างๆ ถือปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป สำหรับรายละเอียดความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) สามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกอบ ดัมธิตาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

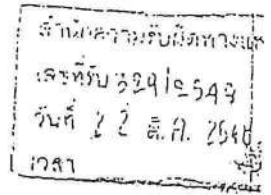
สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. 0-2271-1999

Call center 0-2271-0686-90 ต่อ 6415

Email : civilbun@cgd.go.th

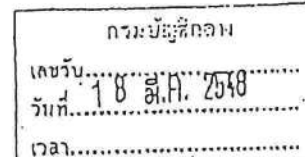

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ ๑.๔๘

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม-๖ กทม. 10400

๒ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย
เรียน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

- อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๔ วรรคสอง กำหนดว่ากระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้นั้น

เนื่องจากปัจจุบันจวณผลการตรวจสอบจำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีการใช้ยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐมักจะประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้งมากและก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐเป็นจำนวนมาก โดยสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการนำยานพาหนะของหน่วยงานไปใช้มิใช่ในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังพบว่าอุบัติเหตุเกิดจากผู้ขับขี่เผลอสุดหรือนึกเรื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐที่จะลดอุบัติเหตุที่เกิดจากผู้ขับขี่เผลอสุดหรือนึกเรื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหาย และต้องเสียเวลามาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบโดยไม่ใช่อันสมควร

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เพื่อป้องกันมิให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายและต้องสูญเสียเวลากับการสอบสวนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกรณีดังกล่าว จึงเห็นควรให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีมาตรการควบคุมการใช้ยานพาหนะของหน่วยงานในทางปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น และควบคุมพนักงานผู้ขับขี่หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พนักงานผู้ขับขี่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง โดยเฉพาะการดื่มสุรา

ในระหว่าง...

ที่ กค 0406.2/ จ. 64

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

๒๑ เมษายน 2548

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรายงานผลการติดตามลูกหนี้ของส่วนราชการ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ
อ้างถึง 1. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0530.7/ว 107 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2544
2. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่
3. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้กรณีเจ้าหน้าที่
ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

๕ ตามที่กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์
หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับดาขอผ่อนชำระหนี้ทั้งกรณีเจ้าหน้าที่
กระทำละเมิด และกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ
โดยให้ส่วนราชการรายงานผลการสืบหาหลักทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและผลการชำระหนี้
ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้ พร้อมแจ้งเลขที่ใบนำส่ง เลขที่คลังรับ วัน เดือน ปี และจำนวนเงินให้กรมบัญชีกลาง
ทราบโดยตรง นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เนื่องจากในปัจจุบันการรายงานผลการติดตาม
ลูกหนี้ของส่วนราชการข้างต้น เป็นการรายงานผลการติดตามลูกหนี้รายตัว ทำให้ไม่สะดวกในการรายงานผล
การดำเนินการของส่วนราชการ ดังนั้น เพื่อให้การติดตามสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและลูกหนี้
ที่ขอผ่อนชำระหนี้ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้เป็นไปอย่างมีระบบและเพื่อความสะดวกแก่ส่วนราชการในการ
รายงานผลดำเนินการให้กรมบัญชีกลางทราบ จึงเห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรายงานผล
การสืบหาหลักทรัพย์และทรัพย์สินของลูกหนี้และการผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ต่อกรมบัญชีกลาง เพื่อให้
ส่วนราชการถือปฏิบัติ ดังนี้

1. กรณีการรายงานผลการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้
ตามคำพิพากษาให้ส่วนราชการกรอกรายละเอียดข้อมูลของลูกหนี้ นั้น เช่น ชื่อลูกหนี้ หมายเลขคดีแดง ชื่อศาล
จำนวนหนี้ ผลการสืบหาหลักทรัพย์ และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับลูกหนี้ ในตารางแสดงรายละเอียด
การสืบหาหลักทรัพย์ของลูกหนี้ (ตารางที่ 1) โดยให้รวบรวมผลดำเนินการสำหรับลูกหนี้ตามคำพิพากษา
ทุกรายและแจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบทุก ๆ 3 เดือน

/อเนิง..

-2-

อนึ่ง สำหรับลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ขอผ่อนชำระหนี้ให้กรอกรายละเอียดข้อมูลโดยใช้ตารางแสดงรายละเอียดการผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ (ตารางที่ 2)

2. กรณีรายงานผลการผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ประเภทอื่นให้ส่วนราชการกรอกรายละเอียดข้อมูลของลูกหนี้ เช่น ชื่อลูกหนี้ เลขที่สัญญา จำนวนหนี้ อัตราการผ่อนชำระหนี้จำนวนที่ได้ผ่อนชำระพร้อมยอดหนี้คงเหลือ และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับลูกหนี้ ในตารางแสดงรายละเอียดการผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ (ตารางที่ 2) โดยให้รวบรวมผลการผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ทุกรายและแจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบทุก ๆ เดือน (รายละเอียดของหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0530.7/ว 107 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2544 และประกาศกระทรวงการคลังที่อ้างถึงสามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามแนวทางข้างต้นต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกอบ ดันติยาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. 0 2271 1999

Call Center 2 2271 0686 90 ต่อ 6415

E-mail : civilbur @ cgd.go.th

ตารางแสดงรายละเอียดการซื้อหาหลักทรัพย์และบังคับคดีของภูหนาคำพิพากษา
ส่วนราชการ.....
รายงานครั้งที่..... วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ลำดับ	รายชื่อภูหนาคำพิพากษา	หมายเลขคดีแดง	ชื่อศาล	จำนวนหนี้ ตามคำพิพากษา	ผลการซื้อหาหลักทรัพย์และบังคับคดี	หมายเหตุ (เคยแจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบ ครั้งสุดท้ายตามหนังสือฉบับใด)

ตารางแสดงรายละเอียดการฟ้องชำระหนี้ของลูกหนี้ประเภทอื่น

ส่วนราชการ.....
 รายงานครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....ปี.ศ.

ลำดับ	รายชื่อลูกหนี้	สัญญาฟ้องชำระ เลขที่	จำนวนหนี้	อัตราการฟ้องชำระหนี้ (ต่อเดือน)	จำนวนที่ผ่อนชำระแล้ว	ยอดหนี้คงเหลือ	หมายเหตุ (เคยแจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบ ครั้งสุดท้ายตามหนังสือฉบับใด)

ด่วนที่สุด

ที่ กค 0406.2/๐ - ๒๖

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

๒๖ กันยายน 2550

เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี
และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
อ้างถึง 1. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
2. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.6/ว 121 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545
สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิด

ตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 8 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐในกรณีเจ้าหน้าที่ได้กระทำไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยสิทธิเรียกให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนกรณีดังกล่าวจะมีได้เพียงใด ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม หรือความผิด หรือความบกพร่อง หรือระบบดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ไว้ตามหนังสือที่อ้างถึง 2 นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 8 ข้างต้น มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับกับกรณีที่เกิดการละเมิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่ปรากฏว่าหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.6/ว 121 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545 ที่ส่วนราชการต่างๆ ถือปฏิบัติอยู่ ยังมิได้มีการกำหนดแนวทางแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแต่ละรายไว้ ทำให้การกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานยังคงเกิดความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรม และเกิดความไม่เสมอภาค

/แก็...

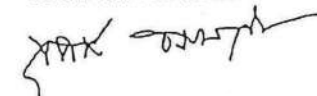
- 2 -

แก่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละหน่วยงานของรัฐ จึงเห็นสมควรยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.6/ว 121 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545 และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีบรรทัดฐานในการกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน จึงเห็นควรกำหนดแนวทางในการเรียกค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ โดยได้แบ่งตามลักษณะของความเสียหายและกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกลุ่มหรือแต่ละราย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพิจารณาส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป (สิ่งที่ส่งมาด้วย)

อนึ่ง ในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐอาจพิจารณาโดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องใช้สิทธิเรียกให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหาย ตามมาตรา 8 วรรค 2 และถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมให้นักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย ตามมาตรา 8 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แล้วจึงนำความเสียหายที่ลดส่วนและ/หรือหักส่วนแล้วมาพิจารณาความรับผิดให้เหมาะสมตามพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละราย โดยใช้แนวทางการกำหนดสัดส่วนดังกล่าวประกอบการพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องใช้แนวทางดังกล่าวประกอบการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)

รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านราชบัณฑิตยสถาน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร.0 2271 1999

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		ชั้นสูงผู้อนุมัติ	
						ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน			
๑.	การจัดจ้าง/จัดซื้อ ราคาแพง ๑.๑ วิธีการจัดซื้อ/จัดจ้าง ไม่ถูกต้อง	ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	๑๐	๑๐	๑๐	กรณีผ่าน จบท. ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จบท. ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จบท. ฝ่ายพัสดุ/ผบ. ขั้นต้น-กลาง
						๒๐	๒๐	๒๐	
						๒๐	-	-	
		๑.๒ กำหนดราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง (๑) ใช้ค่า Factor F/ราคาวัสดุไม่ถูกต้อง (๒) ค่าตอบแทนปริมาณงานผิดพลาด							
	๑.๓ ไม่คัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด (๑) วิธีสอบราคา (๒) วิธีประกวดราคา <th rowspan="3">กก.พิจารณาผล</th> <th rowspan="3">๖๐</th> <th rowspan="3">ฝ่ายพัสดุ</th> <th rowspan="3">๑๕</th> <td>๑๐</td> <td>๑๐</td> <td>๕</td> <td rowspan="3">กรณีผ่าน จบท.ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จบท.ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จบท.ฝ่ายพัสดุ/ผบ. ขั้นต้น-กลาง</td>	กก.พิจารณาผล	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๐	๑๐	๕	กรณีผ่าน จบท.ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จบท.ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จบท.ฝ่ายพัสดุ/ผบ. ขั้นต้น-กลาง
						๒๐	๒๐	๑๐	
						๒๐	-	๓๐	
		๑.๓ ไม่คัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด (๑) วิธีสอบราคา (๒) วิธีประกวดราคา							
		กก.เปิดซอง	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๕	๑๕	๑๐	กรณีตาม (๑) และ(๒) จบท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้ผ่านงานทั้งหมดแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจอนุมัติให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบ ร้อยละ ๔๐ (จบท.ฝ่ายพัสดุ/ผู้ผ่านงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ)
						๒๐	๒๐	๑๐	
						๒๐	๑๕	๑๐	

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
						ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูงผู้อนุมัติ	
๒.	การตรวจการจ้าง/ตรวจรับ ไม่ถูกต้อง ๒.๑ การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูป รายการ	ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	๑๐	๑๐	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ ชัดแจ้งว่า ผู้บังคับบัญชามีเหตุที่น่าเชื่อ ว่าควรจะได้รู้ถึงการตรวจรับงานไม่ เป็นไปตามแบบรูปรายการ
		กก.ตรวจการจ้าง	๓๐	ผู้ควบคุม งาน	๕๐	๑๐	๑๐	
		กก.ตรวจการจ้าง	๔๐	ผู้ควบคุม งาน	๖๐	-	-	
	๒.๒ ส่งของไม่ตรงตามสัญญา	กก.ตรวจรับ	๖๐	ฝ่ายผลิต	๒๐	๑๐	๑๐	กรณีมีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ ประจักษ์ชัดแจ้งว่า จนท.ฝ่ายผลิต/ ผู้บังคับบัญชามีเหตุที่น่าเชื่อว่าควรได้รู้ ถึงการส่งของไม่ตรงตามสัญญา
		กก.ตรวจรับ	๑๐๐	-	-	-	-	กรณี จนท.ฝ่ายผลิต/ผู้บังคับบัญชา ไม่ น่าจะรู้ว่าการส่งของไม่ตรงตามสัญญา ไม่ต้องรับผิดชอบ

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)										หมายเหตุ
กรณี	ลักษณะความเสียหาย	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)			ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)			
				ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน/ผู้ผ่านงาน	ชั้นสูงผู้อนุมัติ		
		กก.ตรวจการจ้าง/รับ	๗๐						ผู้ให้สัต	
๓.	ไม่เรียกค่าปรับกรณีส่งมอบงาน/ของล่าช้า	กก.ตรวจการจ้าง/รับ	๑๐๐	-	-	-	-	-	กรณี จนท.ฝ่ายผลิต/ผู้บังคับบัญชา ไม่อาจทราบข้อเท็จจริงได้ว่าการส่งมอบงาน/ของ ล่าช้าไม่จริงหรือไม่ กก.ตรวจการจ้าง/รับ ปกปิดไม่แจ้งให้ทราบ ลงนามตรวจรับ-ย้อนหลัง เป็นต้น	
๔.	การจ่ายเงินผิดระเบียบ ๔.๑ ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชีที่เกี่ยวข้อง/แต่นำไปใช้โดยผิดระเบียบ			ฝ่ายการเงิน	๒๐	๓๐	๕๐		กรณีเป็นเรื่องที่ผู้เสนอและผู้บังคับบัญชาปฏิบัติผิดหลักการคลัง	
				-	-	-	๑๐๐		กรณีผู้อนุมัติใช้อำนาจสั่งการและเป็นผู้อนุมัติให้รับผิดชอบจำนวน ร้อยละ ๑๐๐ (จนท.ฝ่ายการเงิน/ผู้ผ่านงานไม่ต้องรับผิดชอบ)	

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		ขั้นสูงผู้อนุมัติ	
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน			
	๔.๒ จ่ายเงินเกินสิทธิ/ไม่มีสิทธิ/ผิด ระเบียบ	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐	๖๐	กรณีเงินงบประมาณ/เงินราชการ สำหรับใช้จ่ายแล้ว แต่จ่ายผิด ระเบียบหรือจ่ายเกินกว่าสิทธิที่ควร จะได้	

คำอธิบายเพิ่มเติม

๑. กรณีเจ้าหน้าที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า ๑ คน เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลางมีจำนวน ๓ คน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน ๒ คน ให้แต่ละคนรับผิดชอบเท่าๆกัน

๒. ฝ่ายพัสดุ/ฝ่ายการเงิน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายพัสดุ/ฝ่ายการเงินหรือมีชื่อเรียกอย่างอื่น แต่มีลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ราชการและความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

๓. แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นี้ เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีกรณีนอกเหนือจากแนวทางดังกล่าวให้ดำเนินการดังนี้

๓.๑ กรณีที่มีความเสียหายทำเองเดียวกับการเสียหายข้างต้นก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม

๓.๒ กรณีขอเท็จจริง/กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาแตกต่างไปจากแนวทางข้างต้น ให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนใหม่ได้ตามความเหมาะสม

๓.๓ กรณีมีลักษณะความเสียหายนอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

กรณีทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ระดับ-กลาง/ ผู้ทำงาน	ชั้นสูงสุด/นิติ	
๑.	รับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว	๑๐๐	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐	๖๐	-	กรณี กก.เก็บรักษาเงินไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ กรณี กก.เก็บรักษาเงิน ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบแล้วไม่ได้รับผิด
	๑.๑ รับเงินแล้วไม่ออกใบเสร็จรับเงิน/แก้ไขหรือปลอมใบเสร็จรับเงิน	๑๐๐	กก.เก็บรักษาเงิน	๖๐	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐		
	๑.๒ ออกใบเสร็จรับเงินแล้วไม่นำเงินส่ง	๑๐๐	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐		
๒.	๑.๓ ไม่นำเงินฝากคลังหรือธนาคารให้ครบจำนวนตามระเบียบกลับนำไปใช้ส่วนตัว	๑๐๐	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐	๖๐	-	กรณีตาม ๒.๒ และ ๒.๓ ผู้ปฏิบัติปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแลปล่อยให้มีการทุจริตอย่างต่อเนื่องให้ผู้ปฏิบัติรับผิดชอบด้วยโดยปรับสัดส่วนเท่ากับ ๒.๑
	เบิกจ่ายเงินโดยทุจริต	๑๐๐	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐	๖๐		
	๒.๑ ไม่มีหลักฐานการจ่าย	๑๐๐	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๖๐	๖๐		
	๒.๒ ห้หลักฐานการจ่ายเท็จ	๑๐๐	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๔๐	-		
	๒.๓ แก้ไขเอกสารการเบิกจ่าย	๑๐๐	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๔๐	-		

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ	
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ชั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน		ชั้นสูงผู้อนุมัติ
	๒.๔ แก้อหรือหักเดิมจำนวนเงินในเช็ค/ ใบถอนเงินให้ผู้อื่น	๑๐๐	-		ผู้ลงนามใน เช็ค/ใบถอน เงิน	๑๐๐	-	กรณีผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงิน ไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบ เช่น ลงนามไว้ล่วงหน้าโดยยังไม่ได้ออก กรอกจำนวนเงิน, เขียนจำนวนเงินโดยเว้น ช่องว่างข้างหน้าไว้ให้เติมได้, ไม่ขีดคร่อมเช็ค สั่งจ่ายให้เจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นต้น ให้ผู้ลงนาม ในเช็ค/ใบถอนเงินรับผิดชอบส่วนเท่าๆ กัน	

คำอธิบายเพิ่มเติม

- ๑. กรณีเจ้าหน้าที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องรับผิดมากกว่า ๑ คน เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลางมีจำนวน ๓ คน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน ๒ คน ให้แต่ละคนรับผิดชอบส่วนเท่าๆ กับ
- ๒. ฝ่ายการเงิน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายการเงินหรือมีชื่อเรียกอย่างอื่น แต่มีลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ราชการและความรับผิดชอบเช่นเดียวกับ
- ๓. แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นี้ เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีการเสนอแนะจากแนวทางดังกล่าวให้ดำเนินการดังนี้
- ๓.๑ กรณีความเสียหายทำนองเดียวกับลักษณะความเสียหายข้างต้นก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม
- ๓.๒ กรณีข้อเท็จจริง/กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาแตกต่างไปจากแนวทางการข้างต้น ให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนใหม่ได้ตามความเหมาะสม
- ๓.๓ กรณีมีลักษณะความเสียหายนอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเมล็ดเจ้าหน้าที่

กรณีอุบัติเหตุ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)		หมายเหตุ
		พนักงานขับรถ		
๑	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร	๑๐๐		กรณีพนักงานขับรถทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยลำพัง
๒	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย	๗๕		กรณีมีปัญหาปัจจัยภายนอกมาประกอบด้วย เช่น ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถ มิได้มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็นพนักงานขับรถ, ไม่ชำนาญเส้นทาง, สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี, สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์หรือมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น พนักงานขับรถพยาบาลต้องรีบนำผู้ได้รับบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว เป็นต้น
๓	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร และคู่กรณีมีส่วนประมาทร่วมอยู่ด้วย	๕๐		

คำอธิบายเพิ่มเติม

๑. กรณีที่มีการนำยานพาหนะของทางราชการไปใช้ในกิจส่วนตัว หรือเดินทางออกนอกเส้นทางที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เริ่มจากบทความความเสียหาย (ร้อยละ ๑๐๐)

๒. แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ เป็นเพียงแนวทางพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีการนิรนัยจากแนวทางการกล่าว ให้อำนาจเป็นการดังนี้

๓.๑ กรณีที่มีความเสียหายนั้นเองเดียวลักษณะความเสียหายข้างต้นก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม

๓.๒ กรณีข้อเท็จจริงหรือลักษณะความเสียหายที่แตกต่างหรือนอกเหนือจากแนวทางการข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

ที่ กค 0410.2/ 0.42

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

8 พฤษภาคม 2551

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการขอใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และ
ปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ และอธิการบดี

- อ้างถึง 1. ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการทำสัญญาและการขอใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม
ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ.2548
2. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.2/ว 83 ลงวันที่ 26 กันยายน 2549 เรื่องหลักเกณฑ์และ
วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการทำสัญญาและการขอใช้เงิน กรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการ
วิจัยและปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

ตามที่กระทรวงการคลังได้กำหนดระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการทำสัญญาและ
การขอใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ.2548 แจ้งเวียนให้ส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค 0406.2/ว2
ลงวันที่ 5 มกราคม 2549 โดยเป็นการรวบรวมมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดทำสัญญา การขอใช้เงิน และ
การผ่อนผันการขอใช้เงิน มาปรับปรุงเป็นระเบียบเพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับ
ส่วนราชการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ และต่อมากระทรวงการคลังได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ
การทำสัญญาและการขอใช้เงิน กรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การ
ระหว่างประเทศ แจ้งเวียนให้ส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค 0406.2/ว 83
ลงวันที่ 26 กันยายน 2549 โดยเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในรายละเอียดเกี่ยวกับการทำสัญญา
และการคำนวณเงินที่ต้องขอใช้กรณีมีการปฏิบัติผิดสัญญา นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า หลักเกณฑ์ที่ได้แจ้งเวียนให้ส่วนราชการทราบ
และถือปฏิบัติของหนังสือกระทรวงการคลังทั้งสองฉบับดังกล่าวถือว่าเป็นคู่มือในการตรวจสอบคำนวณเงิน
ที่ต้องขอใช้กรณีผิดสัญญารับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ
ที่ส่วนราชการผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ตรวจสอบคำนวณเงินได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบกับกระทรวงการคลัง

มิได้...

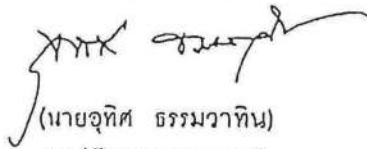
- 2 -

มิได้มีฐานะเป็นคู่สัญญาโดยตรงในการทำสัญญาและเพื่อเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจในการบริหารราชการ จึงเห็นสมควรให้ส่วนราชการที่เป็นคู่สัญญาเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบคำนวณเงินที่ต้องชดใช้ และติดตามผลการชดใช้เงินจนเสร็จสิ้นโดยไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบอีกแต่อย่างใด

อนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาการขอผ่อนชำระหนี้และการขอผ่อนผันกรณีผิดสัญญาตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการทำสัญญาและการชดใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 และตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค 0406.2/ว 83 ลงวันที่ 26 กันยายน 2549 กระทรวงการคลังยังคงเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบกรณีดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ในระเบียบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายได้และหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. 0 2271 1999

กรมบัญชีกลาง
เลขรับ ๗ ๐๐๒๐
วันที่ 23 มี.ค. 2561
เวลา

ที่ กค ๐๔๑๕.๑/ว ฝ

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๒๒ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินตามกฎหมายว่าด้วยบำนาญข้าราชการเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ

เรียน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ส่วนที่ ๒๒๑ ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางในการผ่อนชำระเงินตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ แจ้งตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ซึ่งกำหนดให้ผู้ได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิสามารถขอผ่อนชำระได้ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดพร้อมดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์กรณีผู้ได้รับเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดรับเบี้ยหวัดบำนาญไปเกินสิทธิสามารถผ่อนชำระได้ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดโดยได้รับยกเว้นดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า มีส่วนราชการหลายแห่งขอให้พิจารณากรณีกรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบฐานข้อมูลการเบิกจ่ายในระบบบำนาญแล้วพบว่า มีผู้ที่มีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด บำนาญ บำเหน็จดำรงชีพ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ได้รับเงินดังกล่าวไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ และแจ้งให้ส่วนราชการเรียกชดเชยเงินจำนวนดังกล่าวคืน ต่อมาบุคคลดังกล่าวได้ขอผ่อนผันการชำระเงินที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิโดยการขอผ่อนชำระ ซึ่งในการพิจารณาขอผ่อนชำระเงินเบี้ยหวัด บำนาญ บำเหน็จดำรงชีพ ที่รับไปเกินสิทธิ จะต้องปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ส่วนการขอผ่อนชำระเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่รับไปเกินสิทธิ จะต้องปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ส่วนที่ ๒๒๑ ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งหลักเกณฑ์การขอผ่อนชำระเงินตามหนังสือเวียนทั้งสองฉบับมีความแตกต่างกัน

โดยที่การได้รับเงินตามกฎหมายว่าด้วยบำนาญ เช่น พระราชบัญญัติบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จบำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือพระราชกฤษฎีกาเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ พ.ศ. ๒๕๒๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิดังกล่าวมีสาเหตุเดียวกันคือ มิได้เกิดจากผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ บำเหน็จดำรงชีพ เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ โดยตรง แต่การเบิกจ่ายคลาดเคลื่อนเนื่องจากฐานข้อมูลที่ใช้ในการจ่ายเงินดังกล่าวในเบื้องต้นไม่ปรากฏข้อมูลที่เป็นเหตุแห่งการเบิกจ่าย ประกอบกับผู้ได้รับเงินเกินสิทธิดังกล่าวทั้งเจ้าหน้าที่ ทายาท หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาที่ดีที่ชำระเงินให้แก่ทางราชการ แต่ไม่สามารถชำระได้ทั้งหมดในคราวเดียวเนื่องจากมีภาระค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อประโยชน์ของทางราชการที่จะได้รับชำระต้นเงินโดยครบถ้วน ตลอดจนไม่ต้อง

กระทรวงการคลัง/กรมบัญชีกลาง

เสียเวลา ...

.....
 พ.ศ. ๒๕๖๑
 พ.ศ. ๒๕๖๑

.....

.....

- ๒ -

เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี รวมทั้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ได้รับเงินเกินสิทธิดังกล่าว จึงกำหนดให้ผู้ได้รับเงินทุกประเภทตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ ทั้งเจ้าหน้าที่ ทายาท หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถผ่อนชำระได้ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

๑. ให้ส่วนราชการพิจารณาว่าสมควรให้ผู้ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญผ่อนชำระหรือไม่ หากเห็นควรให้ผ่อนชำระ ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑.๑ ให้ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบัน ณ วันเสนอขอผ่อนชำระเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และทรัพย์สินของผู้ที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญที่เสนอขอผ่อนชำระและคู่สมรส โดยมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรจากบุคคลดังกล่าวหรือหน่วยงานเจ้าของข้อมูล แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณา

๑.๒ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีในศาล ให้ผู้รับเงินทุกประเภทที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ยอมรับว่าเป็นหนี้ตามคำฟ้องประกอบด้วย ต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๘.๕ ต่อปี นับถัดจากวันที่ต้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

๑.๓ ให้ผ่อนชำระเงินทุกประเภทที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ในอัตราเดือนละไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของเงินเดือน รายได้ ค่าจ้าง บำเหน็จ บำนาญ หรือบำนาญพิเศษ แล้วแต่กรณีที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน ตามวงเงินและระยะเวลาดังนี้

(๑) วงเงินไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๕ ปี

(๒) วงเงินเกินกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

(๓) หักเงินคดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระสำหรับผู้ยินยอมผ่อนชำระตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๔) หากผู้ที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญอยู่ระหว่างการรับราชการและต่อมาพ้นจากราชการและมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ หรือเงินอื่นใดจากทางราชการ ต้องยินยอมให้ทางราชการหักเงินดังกล่าวชดเชยหนี้ตามสัญญาที่เหลืออยู่ให้ครบถ้วน และหากเสียชีวิตลงในระหว่างการผ่อนชำระ ให้ทำความตกลงกับทายาทซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงิน บำเหน็จตกทอดของผู้ที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิยินยอมให้ทางราชการหักเงินบำเหน็จตกทอด ชดเชยหนี้ตามสัญญาที่เหลืออยู่ให้ครบถ้วน

๑.๔ ให้จัดทำหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาผ่อนชำระหนี้ตามแบบที่แนบท้ายหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๓๐.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ โดยอนุโลม เมื่อได้รับชำระ และนำส่งเข้าบัญชีที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้ส่งเอกสารหลักฐานให้กรมบัญชีกลางทราบด้วย หากผู้ที่ได้รับไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิไม่รับข้อเสนอดังกล่าว หรือผิดนัดงวดใดงวดหนึ่ง หรือผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง ให้ถือว่าผิดนัดทั้งหมด และให้ดำเนินการตามกฎหมายทันที

๒. ส่วนราชการแห่งใดไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ได้ ให้ขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สัญญาถูกต้อง

(นายภูมพล รุ่งสาคร)

รองปลัดกระทรวงพาณิชย์

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

กองละเมิดและแพ่ง

กลุ่มงานบริหารและพัฒนากระบวนการและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๑๒๗ ๗๑๒๙

เรียน หัวหน้ากลุ่มงานสารบรรณ

เพื่อทราบก่อน.....

กอง/ศูนย์/สถาบัน/กลุ่ม/คลังเขต/คลังจังหวัด

รับ
๒๓/๑/๖๑

๒๓/๑/๖๑

ต้นที่
ที่ กค ๐๔๑๕.๑/ก.๖

กระทรวงศึกษาธิการ	
เลขที่รับ	1261
วันที่	2 / ๑.ค. 2553
เรื่อง	๗๘ ๙๔

กค.ส.

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระรามที่ ๖ กทม. ๑๐๕๐๐
กค.ส.ป.ศอ.

๑๕ มกราคม ๒๕๖๓

เลขที่รับ 868
๒๑ ๑.ค. ๒๕๖๓
เวลา

เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน
ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน
ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒

ด้วยกระทรวงการคลังได้ยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยกำหนด
ขึ้นใหม่เป็นประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน
ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒ และสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีได้ประกาศ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้อง
รายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒ ในราชกิจจานุเบกษา
ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๓๗ ตอนที่พิเศษ ๑๐ ง วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่นั้น
วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นสมควรแจ้งเวียนหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป รายละเอียดปรากฏตาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย พร้อมนี้ได้แนบลงเว็บไซต์ www.cgd.go.th เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายภูมิศักดิ์ อรัญญาเกษมสุข)
อธิบดีกรมบัญชีกลาง

กองละเมิดและแห่ง
กลุ่มงานบริหารและพัฒนากระบวนการละเมิดและแห่ง
โทร. ๐ ๒๑๒๗ ๗๒๕๐
โทรสาร ๐ ๒๑๒๗ ๗๕๕๓

สมหมาย 11/๑๖/๕๔
กค.ส. (นางกัญญาพัชร วัชรารักษ์)
นักบริหารบุคคลชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ ทน.กค.ส.อ.นป.

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน
ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเชิงบูรณาการในการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี มาใช้ในการบริหารงาน และเพื่อให้การพิจารณาผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเสร็จสิ้นไปโดยเร็วยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๗ วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กระทรวงการคลังจึงประกาศกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๕ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

๕.๑ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕.๒ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละเกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับความเสียหายประเภท

๕.๒.๑ ความเสียหายจากสาเหตุทั่วไปที่มีได้มีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุเพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของความเสียหายทั้งหมด

หน้า ๔

เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๐ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๑๓ มกราคม ๒๕๖๓

๕.๒.๒ ความเสียหายที่มีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

๕.๒.๓ ความเสียหายที่มีได้เกิดจากการทุจริต แต่มีสาเหตุจากเงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

๕.๓ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ

ข้อ ๖ ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามข้อ ๕ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานความเสียหายในระบบความรับผิดทางละเมิดและแบ่งตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางได้แจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติ ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดแนวทางและหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ที่ <http://tcls.cgd.go.th>

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

จักรกฤษณ์ พาราพันธกุล

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายวิณะโรจน์	ทรัพย์สงสุข	เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒. นายสุรียน	พัชรกรกานนท์	รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๓. นายนภดล	ตันติเมชิน	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

คณะผู้จัดทำ

๑. นายวรภพ	ช่วยนุกูล	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรการบังคับทางปกครองและแพ่ง
๒. นายศิลา	ละเมท	นิติกรชำนาญการ
๓. นางเพลินพิศ	ชูเชื้อ	นิติกรชำนาญการ
๔. นางสาววิจิตตรา	รักกมล	นิติกรชำนาญการ
๕. นางสาวนริศรา	ศิลารักษ์	นิติกรชำนาญการ

